

PG 5438

.T7 M5

Copy 1

PG 5438

.T7 M5

Copy 1

N i j a w a

s nowim wekom.

Básen

we čtírech zpewoch.

Od

Jána Trofana,

rodom Mijawana.

W Skalici,

přímom a tlačtwom Fr. Kaw. Škarničla a Šinow.

1851.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1914

1914

1914

53839
104

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1914

1914

PG 5438
T7M5

Slowo Mijawi k Čtenárom.

Dromohlasné tri Mijawské zvoní nové, pozdravili w prichode swojem okolité obce naše, ozwali sa aj w súsebném Kostelném, a prihovorili sa aj ke mne jako krajanowi hlasom milozwučnim; rozehrjalo to ducha a srdce moje, tak powstala básen tato. — Už som bol dokonaj Mijawu, už som bol na ceste do tlače: boži ale tajni hlas ma z cesti wrátil; a w tom uderi zwon slobodi národom! Jako sa drželi Slowáci w bojoch za tron a národ, čo nás potkalo, to já opisujem we „Weku nowém“ s kterim som spojil Mijawu už preto, že ona má poctivé meno a večnú památku w powstání Slowenska. Známí muži Štúr, Hodža, Hurban s mnohimi Slowáci pracowali jessťe pred wojnami na tom, aby Slowáci bohatú a krásnú Slowenčinnu prijali za reč spisownú: cheeli tu Slowáka upozornit na jeho trečitost, dedowizen a pripravowat jeho Samostatnost. Pisali w tej reči Nowini a pekne spisi; w tej reči oslowili Slowáka do boja za národnost, a tento za swoje vlastné slowo čiteni, bez wihowori chopil zbran za práwo swoje.

S túto Slovenčinu presšli pres more rudé, a tak je jim
 swatá aj po bojoch jako truhla úmluvi Izraelskim. Tak
 jako Samuel na mješte kde zvitazil, vsadil do ze-
 me kamen pamatni; tak Slowáci kladiú Slovenčinu do
 národa, abi bola živim pomnikom za národ ochrá-
 něni. Hodná welikich mužow missljenka! Druhá stra-
 na tež hodné hlawi majúca, chce mat Starosloven-
 činu, Čechom a Morawanom pribuznú, abi tak pri spo-
 lečnej reči bol národ silnejši k odporu — a spuosobnejši
 k zadrženi národnosti. — Strana tato začína za sebu
 tahat bratow Katolikow, Bernoláka opúšťajúcich; ú-
 kaz to pamatni a dúvod silni! Dvoja strana má jeden
 dústojni cil — zachowat a zwelebit národ; má svoje
 dúwodi, prátelow; ale sa jessšte neukázalo čo budeme!
 Rozumni klowek pri wšsem sa obává; aj toto kálanje
 nastránilo mnohich — ale prečo? wšsak sa rozumni há-
 dajú, majúci jeden cil! Už tedy bude záhubni boj tento,
 keď sa odeznáme, keď sa budeme jako neswojina kaciro-
 wat, sťahat, a urážat. Tito rúznice sú neklamni znaf
 žiwota národného. Dowolte nám Wi wudeowja preho-
 worit slowo o tom. Wi, kteri chcete utworit národ Če-
 skoslowanški podla literi, a mat diplomatiku Staroslo-
 wenški; nebudte uprijameni na literu tak, abi sa zadalo
 násilje jednote ducha: nje nejednota literi, ale ducha,
 zabija národ — Poljaci! Jednota ducha nahradzuje je-
 dnotu literi: Slowanstwo Rakúské w časoch poslednich!
 Na čo je reč bez národa? a kde sa wezme národ keď
 nebude čtenárstwa, obecnstwa, keď nezachopime wsrstwi po-
 spolité? W tomto ohlade neni zbitečná tato odchodná
 cesta — po ktorej ja kráčam. Nech se ujme jednim rá-
 zom Staroslovenčina w nowinách a školách, diploma-

tika Slowenčini bude lud sám, a tato bude žulowati čerstwí material do brusu Česko slowenského. Slowenčina wíchowala básnikow wíborních, majúli nebásnít? wečna sšloda! majúli prekladat djela swoje? Marínu, Dobré slowo, Wetín, snad preložíte, nje ale Slowenčinu Sladkowića a Godžu. A čo ztratili Slowanja je sú ti-to spíši slowenské? Jeli Čechowi nedostupnějšija Slowenčina, jako Němčina, Francúzština jako nám Čeština? Slowenčina sa zdá bit nječo podstatného, je ona wrostewnica národa a weku jeho, dokjal slowa dotjal človeka — dokjal reči dotjal národa. Rebi sa hlani obojej strani pokonali, okolnostmi donúteni, čo aj ja sídečno zjadám, otazka Slowenčini neni dowršená; až ked sa usjadli národ, ked bude wládat sebu sám, wíslowi swoje Sredo — a zahrni: sic volo, sic jubeo! Jaké to bude sic volo? a ked to sic jubeo? to wec samostatnej budúcnosti národa. To čo Slowenčina bráni už neni rozkolnictwo, je to wíhoda Rownowprávnoti. Já som etitel jednoti čehoslowanskej, ale aj mílowník prawdi, a nerádbích obetowal národ komplementom, spekuláciam a wdakom nespasnim. Túžba moja je, abi sme sa do rozhodnutje zuáffali, a pamatali w tomto literném káláni, na wšseobecnu nassu reč — wzájemnost a zrozumenje. — Nassa grammatika a diplomatika do rozhodnutja nech je zuáffenliwost! Ked budeme stíhat tých, kteri aj se sšlodú pracujú za národ; čo urobime lenochom a nepráteľom nassim? Pobočnich chodnikow sa nebojme; hladme na wuolu pectiwú; budme wšsetkim wšsetko, abi bol lud bez wíhowori. Kdo chce mat národ pohromade, nech čítá lud za slowo a ruku. A toto bola moja wuola s Mijawú — abi ma rozumel lud obecni. Mi

šne si už nroho napovedali, šhoworme sa aj s ludom uassim, ukážime mu w jeho reči, jeho powahu. *Mijawu* posjelam w rúchu púwodném k rodinám slowenskim, w kterém stála w boji za národ; doprajte jej bit jednu literu w slowniku národa, jednim šinokwetom we wenci *Slowenska*. Je ona djeta toho času, w kterém mal na hrdle proces život národní! Nech je na památku potomkom, čo probowali přátelja ludu, abi spojili čjastku s celkom, dcéri s matku, lud s národem, *Tatrana* s *Čechoslowanom*! *Hrdinskú* *Mijawu* poznamie po reči, skutkoch, po domácem živote — a lásce k národu! *Wi*, kteri wedete národ, jako parník wozi, kiwajte na těch, kteri po chodnikoch na železniciu ponáhlajú! Šetrite dobru wuolu pri spisowateloch odchodních, snad preto, že prawopisu stálého nebolo maňinu idúcich; abi ste nepadli do wíni, kerú trescete na protivníkoch národa. Tito různé dajú material na stawbu chrámu národního. — *Prijde prawopis, prijde jednota!* Ja stojim s *Mijawu* medzi dwoma ohni — jako som mislil — tak som piljal, a už prorocťwa hrozbi o neodbitu počúwám! *Prečo?* nepišsem *Grammatiku* ani *Časopis*, nechcem bit sektárom, prv lež powstal boj o literu, bola *Mijawa* to, čo je; kteri že ma *Slowák* nerozumje! *Jakbič* šťastni bol, kebi *Mijawu* čitali ti, kteri ju rozumja, a aspen ti, kterim sa ona hodi!!

W Koštelném, dna 1 Januara 1851.

Púwodca.

M i j a w a .

Značnejšje omili tišku w Miſjate.

Zpew I.

Strana	16	na mjeſto:	cinter	má bit:	cirkew.
—	19	—	báne	—	bráne.

Zpew III.

—	64	—	ceſte	—	ceſte.
---	----	---	-------	---	--------

Zpew IV.

—	70	—	wicheſ	—	wicheſ.
—	74	—	otočená	—	očečená.
—	78	—	A wſſetki	—	a wſſetki.
—	90	—	kde je Hoſſja	—	kde Hoſſja.
—	97	—	ſlužba ducha	—	ſlužbu ducha.
—	98	—	praterčini	—	materčini.
—	105	—	Z obú welikich	—	Z obci.
—	110	—	Boſtkowſki	—	Boſtkowſki.
—	136	—	jaſ buch	—	jaſo buch.

Žpew I.

M i j a w a .

Já prwi zpjewám o welkej Mijawe,
Prwé slowenské zástawi tam wjali,
Keď sa pohnul swet, a wek issjel k sláwe,
A zakljaté sa Nisse pohibali:
Keď zwolil národ „bit či ňebit“ heslo,
A zweril sinom wernim lođe weslo.

Pjesen mi dali ti tri hrdé zwoni,
Čo národ k bojom hlučno wistrájali;
Boli to w dobe prwích bojow oni,
Čo na záhori wstaňte! wizwánali;
Šturmowé njesli: „Šiw bud Cisar!“ hlasti,
Keď sa rútili na trón zhubné časti.

Já som chotárnik s tú nassú Mijawú,
Kde sme w detinstwa útlích časoch žili,
A jako žjaci Surowinskú zdrawú
Wodu, s Kolénim 1) otcem nassim pili,
Tam pri tej krásnej, milej borowiše,
Kde je šrudnička daná Karoliše 2)

Stoji Surowin, Polana, Brestowec,
Porjadje, Kúdnit, Lipowec, Poljanka,
Bakitka, Štwrte, Bosstáki a kopec,
Žubkowá, žjačkow malich radowánka;
Čoto je chotár ludu Mijawského,
Čo hlawné údi tela welikého.

Už bi ste sotwa Mijawu poznali
 Weliké, časté ohně ju trápili; 3)
 Ale Mijawci krajsšú jej twár dali,
 A mestečko si sšwárno pristrojili;
 Od Morawi se hradská rinfom honí,
 Kde pod sštridlicú widíš nowé domi.

Práwe sa s Jankom 4) mojim tam wistrájám,
 Abi som widel tú nowú oslawu,
 Pri poswjácani zwonow jako krajan,
 Čessil sa, plakal w radosti s Mijawú;
 Čo mi widíme, ach! to newideli,
Ei, čo na wežu na stá zložil chceli.

Tak pouáhláme až sme zadiffeni,
 Až pri Sowinci Janko už uštáwal,
 Kdes ti welikí buk, si už spálení?
 Tu sškolški žjaček regráciu máwal;
 Aj já som ňjeddi jeden deň tam swatil,
 Potom w hájičku malički sa ztratil.

Škoda hájika, že musil ustúpiť
 Pluhom a otkám ostrím flčownicám,
 Škoda že hájit ten ňeznala kúpiť
 Obec bohata wnučow zábawnicám:
 Mne sa už o ňom len tak jako sniwa,
 Ale Jankowi za nim testno biwá.

Už na Baranci na wrchu stojíme,
 Ach! jako hučja zúkol silné hori,
 Tu je čo widet — tu sa pobawíme —
 Tu je Mijawa, tu sú jej komori;
 Tuffim wolajú wrchi, hori, domi,
 Kde sú ti nowé s hrdú wežú zwoni?

Tak jako bola horú ozbrojená,
 Z doli a hori hrdú bukowinú,
 Jako newesta w parte zapletená,
 Stoji Mijawa s krásnú borowinú;
 Wje náš Mijawan rubiská, plessini,
 Zaodjať plášťom milej swej borini.

Sem podte zmúdreť obce okolité,
 Jaká borina z wimol sa wipiná;
 Tam od Borowstich, chotár prebehните,
 Pozrite boki, čelo Surowina;
 Kolko tisícow w tich prjelohoch leži,
 Ide si newidal owsa, žita, reži!

Chotár Mijawski trati swú chromotu,
 Berie podobu dolnozemskej niwi,
 Lúti a role, sadi swú nemotu,
 Menja na zpewi, jako sám lud žiwi;
 Tak sa s prírodú už duch weku pári,
 A s pežehnáñim nese obci dari.

Tam, kde bivali prjelohi leñiwé,
 Ordo si roste bujná jaťelina,
 Kde ta ihliče bodalo jedliwé,
 W jasawém stoku húpá ozimina;
 Tich dewat tisíc Mijawského ludu,
 Nepohrda už kostrubatu hrudú.

Ğazdowja peknu majú lichwu radom,
 A koñe rezké, silné, wihladené;
 Nekrpatejú kráwi, owce hladom,
 Je to tam wšsetko lepšše podarené,
 Jak sa dodala ta bistrá Ğazdina
 Na pole jejich bujná jaťelina.

Rozumje tomu, Mijawa mohútná,
 Kostúca počtom ba aj w majetnosti,
 Obec weliká, jako hora zrutná,
 Tahá si wlahu z dálki aj z blízkosti;
 Rakúsi, Uhri, Čechi, Trjest, Morawa,
 Prusko s Mijawú ruki si podává. 5)

Už ide aj náš obratní Mijawec,
 Postupnim duchom na žiwota stopu;
 Prissjel na žilu, prissjel na swoj stawec,
 A nezpúšťá sa na kúsicow kopu;
 Sila Mijawi, neňi w ohromnosti
 Chotára, tá je w ducha účinnosti.

W takich missljentách, Janko polom jasal,
 A potom kústi detinské wipráwal,
 Kade owečki krotké malí pásal,
 Jak na prosniská Robinzóna bráwal;
 Spjewal pasáčkom — oni počúwali,
 Za to owečki jemu zawracali.

Už ti kopánka se mnú ňehoworiš,
 Cis moje pjesne swaté počúwala,
 Snad sa ma kňaza už osticháš, bojiš?
 Cos ti, čo si mi hospodu dáwala;
 Preto, že si ti už wjac neňi moja,
 Moja památka a hruda je twoja!

Ci kriček malí w medzi wirosteni,
 Na svojem mjestě jako hotár stojíš!
 Cis z dedowizne neňi wisúdení,
 Ci si swú ňiwu esšte pewno swojiš!
 Stoj! a buď swedkom, že som omráčení
 Bromom, pri tebe zdičjal predesení!

Janko pútníček hore dolu známi
 Wolal ma pozrjet na ti krásné hori,
 Tat sme leteli na čelo Polani, 7)
 A rúcali sa pres seče obori;
 Tam je Mijawa, tam sú jej pokladi,
 Ti silné hori, — Mijawi ohradi!
 Ach! čo tu widim nad Pecníkom w poli,
 Štwerhranné stlpi w zemi uderené,
 Šjal Bohu! to sú pre tich nové šfoli,
 Kteri nemajú šfoli wichožené;
 Nessoro je to už do šfoli wodiť,
 Keď sa s obusťom dali chlapeci chodiť.
 Kdo sa nelaká huor, žule, temnice,
 Čobi sa ten bál stlpow w čirém poli?
 Keď snád prestočil w putách ššibenice,
 A celi swet sa zdá mu bit po wuoli;
 Školsti tenči prút, wjac foná w mladosti,
 Jako puto, žalár, kat, meč w dospelosti!
 Už sa bojá wjac lotri w obcách šštripca,
 Na kteri kminow obce šahawajú,
 A do kolena, stehna, pati, zhibca,
 Preostrim ššidlom w hñewe bodawajú:
 W prastote rebjer tjahnúc hore dolu,
 A priwádzajú lotrow k smrti buolu!
 Š Polani Janko hranicu ukázal,
 Kde Nhrí ruku Morawe dáwajú:
 Ša tri topce ist, prížno mi zakázal,
 Tu káfocowci esťte wali majú;
 Tu sa Mijawci nassí probowali,
 Keď tu obrowšťú hradšťú budowali.

Bár je dolinka w Ljesšti milokrásná,
 Mňa pri nej zima trochu prejmala:
 Tam na chotári, ó missljenka strasná,
 Tam obesených zberba zpratávala;
 Cigáni diwi telo rúbávali,
 A úradski si s pompú strjelávali!

Takú pohanskú, diwokú popravu
 Nežki duch kňaza, už na pohreb mení;
 Aj tu kresťanskí duch má zas oslawu
 Že k nešťastníkom barbar diwi neňi:
 Mi sa do božskej radi nemjehajme,
 Bůh súdi dussu — mi telu hrob dajme!

Božja je to zem, kde ludja padajú,
 Prečo z cintera mrtwich witišťáme?
 Prečo heferi — pánow wiháňajú?
 Že zeme matki, aj mi telo máme;
 Hospodin wola hrjessnú dussu k súdu,
 Búrit zakázal do prichodu hrudu!

Turci diwoki až sem ljetávali, 7)
 Tam za Porjadim s plním reži wozom,
 Mijawcow nassich kdesi spopácali,
 A mordowali kati mečom, nožom:
 W jednej cisterni tá rež zawalená,
 Ukazuje sa po dnes nezhraňená.

Prez Hamowanje leťeli sme skokom,
 Bi nás ti diwé nepopadli zmámi,
 Po hustich sečjach leťeli sme bokom,
 Až sme na Breben prišli z tejto strani:
 Tužbit studnička, z ktorej dúha pila,
 A pri studjence — belossatá Wila.

Čo že to má bit, mislím si w úžasu,
 Dúha, bohina, sú poslowja boži,
 Hladím na Janka, jeho zbledlí krásu,
 Ko mňa sa túli a k bohu položí;
 Tu dúha razom sedmiffatá zhasne,
 A Wila prchnúc nechá písmo krásné.

Já som sa často a dost nad tím trúdlil,
 Kdobi dal predca to „Mijawa“ méno:
 Ale som tu já jako iní blúdlil,
 Až mi w tom písme wšsetko wijaweno:
 „Tu na Břebeni studnička Mijawa, 8)
 Wassej Mijawe púwod, méno dáwá.“

Poďte sem, poďte Mijawské dewenki!
 W tejto studjence sú wodi zpátečné,
 Nje pod kolešom; z Mijawki studjenki,
 Naplňte hrnki welikopjatečné, 9)
 Keď sa z Mijawki wodi napijete,
 W lásce k národu, Bohu, ožijete.

Tu máte kopu štwerej jašelinki,
 Kterú tak radi za pásom nosíte:
 Tu pri Mijawke sú šťastné zelinki,
 Celé batohi jich tu nakosíte;
 Tu diwotworná zelinka roštává,
 Na ktorej koscom aj kosa padává.

S Bohom studjenka! už tá prežehnávám,
 Tam na dalekú w čjerné more cestu,
 A jako kňaz ti križ poswatni dáwám;
 Bež prez Mijawu k Tureckému mestu; 10)
 Bratja zajati jestli esše žijú,
 Nech sa slobodneji wodičkli napijú!

No, kdože lud náš učil Botaniku? 11)
 Kdo mu povedal, čo bol slawní Liné? 12)
 A hla, diwinu zná aj Veroniku,
 Sdrawje hladáwá w horkej jateline;
 Aj toto matka príroda tajemstvo,
 Dala Slowákom jako poručenstvo.

Čak zradowaní sli sme križom krážom,
 Až sme za chotár trochu zaskočili
 Morawski, a tu střelbu počut razom
 Strážních, čo po nás okom zamjerili;
 Tužbit Mijawan na ti s Páni bohi,
 Oprel sa pri nás, a mi s Jankom w nohi.

Jaki weliki dar boži sú hori!
 Čo je tu zlata bár tu neňl baňi,
 Kolko bohactwa majú ti komori;
 Poď Čaba, Sarwaš, pozri w tito strani!
 Wám owce, a nám heri nesú rúno,
 Aj tu je werke, dobrobitu lúno!

Bár tímto horám často ubližili,
 Náramné ohňe ludnatej Mijawi;
 Bár nessanobi často oblúpili
 Horu, od pati až do samej hlawi;
 Predca na hori Mijawci sú páňi,
 Uznáwajú to Morawaňi sami.

A kdo zastawil na hori nápadí,
 Kdože odehnal ti nezbedné rwački?
 Kdo zahájil ti potomstwa pokladi,
 Kdo zkroutil diwé na rubistách prački?
 Jaf často život na swé súri kládli,
 Mijawci detom, seba, horu kradli!

Keď prišla zima, tak tú krásnu horu,
 Jať nepríatela svojho napádali;
 Hľabovali tú vlastnú svú komoru,
 Stocentové aj fúri nahládali!
 Tak mordovali ľudja seba, statki,
 A hora silná išla na úchwatki.

Takejto zlázi rozumni sa ľakli,
 Widjac jať mladé lesi, hori puštnú;
 Chitili stranu horám a ľud zhákli,
 Widjac, že domi a komini huštnú;
 A za to chválu wezmú od budúcich
 Potomkow, w horách poklad mat majúcich.

Beda tím obcám w kterich neňi muža,
 Jehožto slowo, nadewšsetko plati;
 Tam nemotorná rmiti obec luza,
 A život rezki jať woda sa hati;
 Dotjal je w obcách prisnosť spravedliwá,
 Dotjal je obec živá, pohibliwá.

Beda wám w obcách predstavené hlawi,
 Čo na súd ludu o wás málo dbáte;
 Dúwera ludu je dar wiššej sláwi,
 Hlas ludu, že je boži hlas, to znáte:
 Dobrich ľudí súd, mjenka werejnosti,
 Je medallia mužow we starosti.

Len si úbohich, to hrozné klnutje,
 Neberte bratja na swedomje svoje;
 Kľatba je z wiššich swetow zablešknutje,
 A stihá jať hrom troki, skutki twoje;
 Kľatba za žiwa je prvi súd boži,
 Kľatba je swedeť; beda komu hrozi!

Jedenást obci s Mijawú sa poji,
 Taki to chotár silni, rozloženi,
 W srdeci Mijawi meslečko si stoji,
 Kopaničjar je k stráži postaweni;
 Tu je mohútnich duchow weru treba,
 Jako na pússli ribi'jet a chleba!

Známé delini sú tam: Albečková,
 Tá, čo krajnancom w búrkách nosi sená,
 S Brestowcom úzkim milá Ticháčková,
 Mijawa hornja, mlini obsadená; 13)

Nad nú Porjadje pekné sa wipiná,
 Kde stará žije Adámkow rodina.

Nad Petrásši je Kržlje zkléowané,
 Pri Krmanowej njeđdi kopanici; 14)

To Mijawstému ludu bude známé
 Po náboženstkej búrce a wichrici;
 Tam po stodolách Krman biskup kázal,
Petom Mijawe wjac sa neukázal!

Osudi muža toho sú nám známé,
 A tak jich nechcem ani pripomínať;
 Mi dewatnáste už storočje máme,
 Na staré kriwdi musíme zabíwať;
 Ti, čo bližili nám, už w hrobe hñijú,
Ñewinni wnuci, nech w dobroće žijú!

Na ti osúdi, které preleťeli,
 Nad hlawnu otcow nassich utrápenú,
 Wefi nowejsšje kameň položili
 S literú ducha, lássú pozlátenú;
 Ludja, národi, často ju čitajte,
 A pokoj žiwim, pokoj mrtwim dajte!

Hen od Dewánow dolu pod Sekule,
 Nozkossná údol k mestečku sa honi;
 Pres tú sa rúťja jako w bittách ğule,
 Tam do Morawi ti tri hrde zwni;
 Ti pekne lúti, lútki, konopnice,
 Kostúcej daju Mijawe ulice.

Janko ma wábi na Štemberk k chalúpce,
 Kde sme s Kolénim 15) chorich nawššiwili,
 Já jako chlapček s nim bol w blesku, w búrce,
 Až sme na mjesto k bjednim pristúpili;
 W prichode otea dussil, w hromo-zwufu,
 Ožili bjedni wištjerajúc ruku!

Ach tak čakáme na Wás jako Boha!
 Wi ulewíte to nasse súženje,
 Zwolali; kňaz sa modlí a obleha,
 Dáwa modlitbe wjeru a nadšsenje:
 Kňaz dari dáwa, hrom bije, deššt hučí,
 Po prijimání jeden brat sa lúčí!

O šerúcajte sto centowé skali,
 Na kňazšči úrad swetu Bohom dani!
 Amjerajúcim šebe bi šte wzali,
 Keďbi sa pohnul ten rád požehnani;
 Až keď kňaz s hrješšni dussú prehovoril,
 Potom jej wěčnoš šebe pán otworil.

Tu je Štemberka, Dúbrawi, Polani,
 Nádherni pohlad leči po Šáhori,
 Tam je Čachtíči 16) hrad, hen Branča bráni;
 Tam zas Čematin, Brádló, kopce hori:
Mijawa w štedru jako matka stojí,
 Kam sa obci huf okolitich strojí!

Čiſice ludſtwa na rínku tam ſtojí,
 W jarmačném hluku ſem a tam ſa motá,
 Šibe ſa ludſtvo jako hora žiwá,
 Tu zwon uderí naſtáwá ſemota;
 W prawé polodnie lud a záſtup tichne,
 Obnaží hlauu — a k ſebi ſi wzdichne!

W jeden owčinec a w jedno „werime“,
 Ohromní záſtup pokorno ſa klóní,
 Šídi jak oltár obſtreté widíme;
 Werime! z weže zwon poſwatní zwoní,
 A tu ſa menja rínki w ſwaté chrámi,
 Ludja w anjelow a ulice w ſtáni.

Len ſami židja polodna ſemajú,
 Či ſa w ſſjatoroch ſwojích ſem tam melú,
 Aj pod modlitbú lidí namítajú,
 Len po penjazoch majú miſel celú;
 Dokjal ſa zlato w „nekoffer“ ſezmeni,
 Šebude židák Kriſtu pokreſtění.

Ale príde čas w kterém zwon uderí,
 Wſſetkým národom na ſwetowém rínku!
 Jedno „werime“, wſſetki začnú wjeri,
 A ſwetit budú ſweti tú hoďínku:
 Buďe to prudké, hrozne okamžeňje,
 Ale donese ſwetu wikúpeňje.

Bár je Mijawa zdoli jako žhori,
 Šnámú nám Bandú ſſličená jak w ſſlopci,
 Predca w pokoji ſú tiſicow zbori,
 Za čo chwála, čeſt, buď Mijawſkej obci!
 Ba aj na to méno: „Brajnoha“ nám známé,
 Je z obecnej už knihi wiſſibané.

Tu pod horami sedja kopańice,
 Horú, jať kurki sľeptú wisedené,
 Domi to, sadi, role, konopńice,
 Po náwrssi a rowńách rozestrené:
 Kde buki, dubi, chraști, hori stáli,
 Tam si chalúpti, domi posedali.

Kopańice sú jať Šwajčarsto krásné, (17)
 Náwrssje pekne w dolinku sa honi;
 Po wrsskoch pasú djetki zpewohlasné,
 Wšetka majetnost ě chalúpce sa kloni;
 Lúti a role bežja až do dwora,
 Końe, owečki hladja do pitwora.

Podme už! wolať Janko nachodeni,
 Nastúpili sme tedi zpátkom cestu;
 Už bol ten chotár ludom zatajeni
 Ľrnúcim sa už tu poswjacše ě mestu;
 Tu rodičowja djetki wedú swoje,
 Z wrchow a dolin, sipú sa jať roje.

Z Baranca esšte oko moje beži,
 Tam po pod horu, kďe dobrí lud žije:
 Nejedem tam duch zahrabani wezi
 Bár len žiwori a misli že žije;
 Swontě switáńje ludu nowé zwoni,
 Nech už ožije jať mrtwá zem hromi!

Plni misľjenek, jaťo zarazeni,
 Bol som na mezu pri Sowinci sadel,
 Okom ě mestečku delu obráťeni,
 Na Turú-Lúku a Kúčeru hladel;
 Cez Turú woda z huor Mijawškich teče,
 W búrkách lawice, brwná, bjednim wleče.

Z Turkej cez Prjetrz leži do Šassína,
 Kde zahmolené časom sená chwáče,
 S Morawú kalnú pri rumoch Dewina, 18)
 Nad losom ludu slowensského plače;
 Potom s Dunajom jak newesta beži,
 Tam w more čjerné k russému nábreží.

Ti Turá-Lúfa, ti si zábawňica,
 Ti si Studentow nassich promenáda,
 Ti si biwala nassa chowanica,
 Tam noha nassa choďjewala rada;
 Keď sa Mijawa z huor swich wirúbala,
 Nž Turá-Lúfa na swém mjeste stála.

Keď na Mijawu pozreš z Jaworini,
 Sedi si jak mať obci okolitich:
 Vrdo pohľadá w úboče nižini,
 Mozridlená je w krajoch wrchowitich;
 Mestečko samo na dolince leži,
 Nam ludu množstwo, jak krw k srdcu beži.

Čo mi w mestečku prvé w oči padlo,
 Je chrám welební w rínku postawení,
 Toto na zemi nebeské diwadlo,
 Wnolu nábožnú, predki wistawení:
 Ten kostel, Sion, hrad a stán na zemi,
 W kterém či Boha lud náš zúboženi.

Tato Swatina pred časom nedáwnim;
 Jak wrch Sinai bola nawsskiwená
 Božím prichodom, hroznim weleslawnim
 Krstom ohniwim, swato pokropená;
 Nž kridlách hromu *) duch Páne tam zlečel,
 Dom swoj prežehnal a z nowu wiswetel.

Tak jako walné ti Mijawské hori,
 Letja do oči svojú ochromnosťú:
 Tak na wiročné dni, chrámowé zbori
 Preniknú ducha svojú welebnostú;
 Tam seba wiđi weliká Mijawa,
 Tam jej majetnosť, pokladi a sláwa!

Nedela switá, tu z wrchow a dolin,
 Búsi sa walit wiđiš pristrojené,
 Jako do Mekki, z tisícowich redin 19)
 Djewli w wrľočoch pekne zapleťené;
 Chrám je ten magnét, čo Mijawu čahá,
 Tam je obziwa Mijawi a wlahá!

Sú to Wánoce, je to tam „Weríme!“
 Keď kňaz w oltári „Podĕkujmež“ začne;
 Je to diwadlo! w blešku sa wiđíme,
 Tak jako Mojžiš a pozemšťost hasne;
 A kdo w rúhawej newere mátoži,
 Nech si otworí ludnatí chrám boží!

W welikých cirkwách welebné sú služby,
 Welikí zástup ochromí sám seba,
 Ohromná sila, buďi welké tužbi
 Ten duch zostáwáš; telo letí z teba;
 A keď si duchom, letíš w witržení,
 Swet sa ti trali, žijes we wiđení!

Ten ďalej bratja — cheň opatrujte,
 A swetlo w chráme, čo tisíce hreje,
 Kadidlo mirrhu aj wi obetujte:
 Nech po Mijawe zbožní život weje;
 Kde ten chrámowí oheň už zhasiná,
 Tam na skonánje zwoňit sa počíná!

Čo to za pánstvo, či sú to poddani?

Welikú obec vidím rozloženú,

Ľesmirni obor domkôv rozstavaní,

Vidím osadu silnú rozrostenú;

Až po Sowiňec šlpi, križe, meze,

Jeli to cinter, kde má kostel, weže?

Čo to za čotár stojí tu pred nami?

Neňí živého ducha; radom husto,

Mlice sa tu tjaľnú na wsse strani,

Ale bez ľudí — strassno tu a pusto!

Obnažme hlavu, to sú osadníci

Swatej wečnosti, nebes na silnici!

Otcowja nassi, milí zasipani,

Tu wi wežite dlhú pod prawotú!

Neňí wám esťte rozkaz z wazbi dani,

Wede sa proces o tú tela hmotu;

Statki, potomci wám nepomáhajú,

Sami hrđelni tento proces majú!

Boho čakáte wi obžalowani?

Dlho wás drži zem w putách bez súdu,

Bez odpoweđe ste tu zahrabani,

A práwo stojí, pod hrobowú hrudu;

Kedi že rozkaz pride od Stolice,

Abi wás pred súd wiwjedli z temnice?

Ľeuplatenich Adwokatow máte,

Ti nemluwnátka k bokom wassim dané,

Smrteľnim hrjedhom niľdi nenačaté

Kladúce kriwdu k swatej Boho-bráne,

Kde wjera, láska a nádeja milá,

Prossja Boha, bi doba súdu bila!

Cinteri, hrobi, wi proroci boží,
 Jakú wimluwnosť má wassa nemota!
 Kteriže mudrc wassu reč wiloží,
 Keď sa bez wjeri rozum po wás motá?
 Či, kdo sa bojíš reči o wečnosti,
 Nechoď po hrobach — ňestúpaj na kosti!

Werni ňeboj sa! pohrebne pesnički,
 Tajnosť hrobowú dávno wizpjewali!
 Keď z umorenich tjel milé duffički,
 Na krídlách zori w ňebe wiljetali;
 Po mlječnej ceste z ňebe na zem chodja,
 S božími duchi za ruku sa wodja.

Kde ste pastjeri? kde školi zprawcowja? 20)
 Kteri Mijawu z počjatku učili?
 Kde ste wi prwi zakladateľowja?
 Kolké tisíce tu už zpráchňiweli?
 Wšetko to po hwezdnatej draze zasslo,
 A w Bohu, odkal prišlo, zas sa nasslo!

Ó ti Mijawská hora rozložená!
 Wi wečné hradi ludu Mijawského;
 Aj tu je hrow horu wirastená,
 Tu na cinteri prachu zmjessaného;
 Dwe sto šedesát rokow tu už leží,
 Bár čas jak woda do wečnosti beží!

Mijawci horu často prerúbali,
 Od Lipowca až k Tureckému stolu;
 Aj túto horu kolké presekali
 Motiki, ríle, idúc hore dolu!
 W horách rubiská na seče sa menja,
 Aj sem sa hrnú nové pokolenja!

Kde ste wi hori, čo reziwom padli,
 Kde si ti popol, dim a pjerenica?
 Kde sú otcowja nassi čo tu zwadli,
 Kde sú jich urni a jich pepolnica?
 Obec Mijawská leći jako hora,
 Ale Mijawa mládne šta obora!

Ewanjelici čo ste zamislili,
 Pri hroboch wassich holé slpi stojá!
 Katelici hrob križom poswetili,
 Čo sa ti mrtwi nassi križa boja?
 Sin Boží Kristus s križom pride k súdu,
 Šrobi bez križa čjeho pána budú?

Nebojime sa križa Kristowého,
 Ale križowich časow Krmanowich,
 Starich osudow, Isu dedowščého,
 Smutnich prehánek — tich pred Jozefowich.
 Nebojte Bratja! wed sa už poznali,
 Aj wjeri, ruki rownosti si dali.

Pred stoma roki, keď si okopali
 Cinter Mijawci, sadli si na tráwu;
 Kdo tu bude z nás prvi zpominali!
 Tu hñewni Medard dá sa na Mijawu,
 W oblakolome, z huor sa dolu wali,
 Nese na cinter tich, čo tam kopali!

Prival pustossi, wšsetko hori, chwáče,
 Na brwnách, strechách, zchwátení sa lúčja;
 Otec za sinom, sin za otcem plače,
 A nad Mijawú hori stonú, hučja;
 Čo bolo tedi, keď w obecnem dome,
 Štáb wojanski mal bidlo a swé koňe.

Keď som na hrobach bol tak zatešňeni,
 Janko ma wolal pres Cengelku dolu,
 Dim z Piwowára blkel rozestrení,
 Abi sme zassli na Hmelničiu spolu;
 Lež já, bár smadní, šjel som len tú cestú,
 Která ma wjedla, k mojim bratom, k mestu.

Tak prežehnávám božú, swatú rolu,
 Ti hrobi bratow walom okopané,
 Spočinite s Bohom od práci tu spolu!
 Pri samej spište božjej ňebe báňe;
 Borinki, lipki hrobow na pomezi,
 Wi ste stromečki ňebes na nábreží!

Pochodili sme wímoli a hori,
 Wrchi, úboče, lúki a dolini;
 Pozrime sa už na ti domi, dwori,
 A na ten život Mijawskej rođini:
 Mijawa swetu je po méne známa,
 Teraz už powedz, čo si swetu sama!

Spew II.

Mijawani.

Jaki Mijawci, čo za Mijawaňja?
 Čo za strassidlo má bit ta Mijawa?
 Spituje sa swet nás, mili krajaňja,
 Lebo on Bůh wje čo o wás rozpráwa!
 Mnohi howori o wás, jak Tataroch
 Wirostlich w horách, Brajnohoch, Betároch!

O aj Mijawci nassi majú znaki,
 Ludu k welikim činom stworeného;
 Bárs opozdenost, zatupila zrakí
 Ducha, neduhom weku zmoreného:
 Ale to dá Báh, wšsetko zaoštaňe,
 Len ďalej bratja, k tej duchownej bráňe!

Muži, wi máte silu, údatenstwo;
 Zmužilé telo, pekňe uroštené,
 W rukách zpuosobnosť, w prsách člowečenstwo,
 K duchownim hodom pekňe wistrojéné:
 Kde pekňe telo, bistré oko w twári,
 Tam dussa dobrá sedí a duch jari.

Pred tim Mijawci možňejssi na statki,
 Wifazstwo, triumf w bittkách, pasoch znali,
 Tropice w obci surowstwo a zmatki,
 Krásnú tak silu ducha mehávali;
 Ale už tito žarti a neždobi,
 Tak jako dereš wichádzajú z módi.

Šenki, pálené, fotel, pálenice,
 Dereš a forbáč, klada, flebetnica,
 Wozik, palice, žalár, ššibeňice,
 Wšsetko poprawi ludu obetnica,
 Tam sa Bohu žjal! ludja doučajú,
 Či, čo w mladosti šškoli opúšščajú!

Dlho Mijawci len behatstwo znali,
 Strjebro a zlato, ňiwi, kopaňice,
 Za to prečasto aj krw wiljewali,
 Len o to hrali ti jejich tisícce;
 Čest majetnosti, w kterej neňi hrjedu,
 Ale behatstwo, též má cjel a wjedu.

Wassa majetnosť a obce pokladi,
 W školách a w chráme majú swé koreňe;
 Tam sú piljeri, tam sú ti základy,
 Tam sú ti pewné uhelné kameňe;
 Keď sa duch w školách a chrámoch utwori,
 Potom k pokladom cestu si otwori!

Len tam sa veľké skutki w ludu rodja,
 Kde sa on zapre a na swú česť hladi;
 Len tam sa muži s duchom času wodja,
 Kde sa na slowo a cest hladi z mladi;
 Kde muži seba obci obetujú,
 A ducha s duchom weku zocelujú!

Bár jedno práwo majú s Mijawani
 Kopaničjari, w jich hunawém rúchu;
 Často jak kočka s myšou tam s Nútrani,
 Chitávali sa w pasoch za pazuchu;
 Ale už prissli na to w sweta škole,
 Že wrana wrane oči newikole.

Kebi nás Herder bol widel ti pasi,
 To podkowičku po prsoch skákaňje
 Nassich ssuhajcow, ti do wlasow kmasi,
 To preohawné kolenom dláweňje;
 Bollibi uznal nás za sinow sláwi,
 Majúcich kuolom dostjepané hlawi?

Čaké hrdinstwo ňeláme si dwere
 K osweće ducha, která luďi zdobi:
 Surowstwo krotňe, kde sa duch zebere
 A skutki slawné pripravuje, robi;
 Až sa ssuhajci duchom času pohnú,
 Jaké jich sili pristawja a ohnú?

Kopaničjari zdáli sa bit hlúpi,
 Nassim Nutranom w jejich swetlém kroji;
 Lež Kopanice sú Mijawi stpi,
 Na kterich základ silnej obce stoji;
 Je to lud bistrí, nábožní a žiwi,
 Dajte mu ducha buďe tworit' šiwi.

Pečné už dali dari cirkwi, wlasti,
 Aj kopańice 21) w mužoch wiučeních,
 Wedja ti už wjac jako orať, pásti,
 Je to widno w jich mrawoch okrotenich;
 Ťeda sa ten brat za nosom už wodit;
 Wje on aj swetom nje len chraťtu choďit.

Bistrí je tu lud, wšsetko mu pristoji,
 Obchod, kupectwo, rolnictwo a práce,
 Chlapi sta swjeca urosteni k boji,
 Za timi djewča tam pri losoch plače;
 Sama powaha obce ochromnosti,
 Dáwa Mijawcom ohňa, zmužilosti.

Krpce zhodili, boti nosja chlapi,
 A ženi wiďiš w ľentém pacaláte,
 Obojet s šľepom, lemowani, zlati,
 Muži zhadzujú rúcho dubenaté:
 W bjelém kepjentku, w ratinowém kroji,
 Brat náš z kopańic k richtárstwu sa stroji.

Medzi tím ale, aj rúcho huňawé,
 Bistrého ducha krije w kopańicách:
 Sú tam ženički na swet síce, zdrawé,
 W rukáwcoch ľentich, w bjelich ľasańicách;
 Dobré ģazďinki w čas jarmečni w šľenku,
 S paģáčtom wiďiš pri wińe s kmotrenkú.

Škoda že aj tam ti lepšši ģazdowja,
 Na pjeckách majú jať židi Melocha,
 Kotle s rúrami, sedja jať Bassowja
 S fajtú, jichž zbožim krmí lud šta locha;
 Co ten domáci černoboh kotliško,
 Zdrawého ludu, hori, mordowisko!

W každem tom kúte obce a chotára
 Kopańic hustich, horú otočenich,
 Wiđiš pekni dwor, najdeš hospodára
 Ohradeného w izbách ošwárenich;
 Chljev a wođička, drewo, bujné sadi,
 Šiwot nádherni, beze škwostnej wadi.

Domki si stawá sám z drewa a hlini,
 Niuno owečjek zprađe, robi štati,
 Prideli swadba — zwolá si rodini,
 Stádečko wlastné plati mu útrati:
 Sljepti, baránki, junček wifremeni,
 Šitja zástupeť w milém kráforeńi.

Domi tam wiđet pekne, ale šfcoli
 Niđe nenajdeš w kopańicách hustich;
 Kolko što djetjek, roste w čirém poli,
 Pri lichwe, w sadoch, wrššoch, domoch pustich;
 Keđi že djetki pride wás Messias,
 Keđi wiplače aj wás Jeremiáš!

Škoda wás, šškoda milé detulence,
 Drječné a žiwé, bosé, obnažené,
 Za lichwu chođit jať s sljeptú kurence,
 Strapaté, plaché, w plachtách naježené;
 Na koho obce, cirkwe, rodičowja,
 Majú žalowať, takí potomkowja?

Za mojich časow mládež kopaňičná,
 W hospodách w mešte hůfná sa widala:
 Mládež to bistrá, urostlá a sličná,
 W školách sa s námi milo učjewala;
 A wčil hladossom jakich tde popadnú,
 Múčit dáwajú dussu djetjet hladnú.

Kdo to nahradi čo w tich djetkách hiše,
 A to pre celú Mijawu trajaňja?
 Dwe školi máte w Mijawi Štwrtine,
 Kopaňičari njesú Mijawanja?
 Cirkew! ti matka — aj ti tri Štwrtini
 Kopaňic welkich, prijmi do rodini!

Čo tu chce člowek, keď newje čo je swet?
 Načo je žiwí, keď nemá žiwota;
 Bez náboženstwa člowek je plewa, smet,
 Pod nohami sa jako čerwik motá;
 Prečo sme boli dosjal potupeni?
 Bez škol sme zrostli, jako ohúreni!

W lete obrábá swoju kopaňičku,
 W zimnich wečeroch wlnu, kúdel prađe,
 Za šjiroti swet má řesnú izbičku,
 A keď padne snach, jak wazeň je w kláde:
 Jak hůseňica w flbku, zimu trúdi
 W chalúpce, s lichwú w komině sa čmuđi.

Brozného majú školi zabijáka
 Na tom, kdo chotár prwi zorať kázal;
 Wbohi žjaček wišjel na pasáka,
 Štrančekom lichwu, ba aj seba zvjazal;
 Predtim Sowińec dáwal obci passu,
 Teraz má cirkew za to štrnú chasu.

Dve školi 24) w nůtri z roka na rok puštnů,
 Mládež premilá školská sa wám trati,
 Strážka, meze a prjelohi huštnů,
 Práznejú školi a pole sa hati;
 Keď školi budú opuštene wdowi,
 Cirkwe a obce budú bez obnowi.

Werni Spráwcowja škol už pochopili,
 Túto prehroznú cirkwi, obci zkázu;
 A tak sa w sworné bratstvo zjednočili,
 Si položili hroznej bjeđe hrázu:
 K spoločnej rađe ročne sa schádzajú,
 Knižowňu wlastnú w Dekanáte majú. 22)

Pamatni tento spolek učitelští
 Mijawci nassi štedro fedrowali,
 A s Brezowanmi Brati po přátelští
 Šajatki malé s Bohom prežehnali;
 Mi hriwni swaté djetkam wassim dáme,
 A prežehnánje wasse požehnáme.

Wasse pekladi sú ti djetki zdarné,
 Ľteré wdáme we školách Mijawi;
 Děti weselé, čisté, wšipné, šwárné,
 Obce welikej semeno a sláwi;
 Tito chowajte — tak mesto na hore,
 Bude Mijawa w Ľitranském obore.

Wasse mestečko, mnoho mužow dalo, 23)
 Králowi, cirkwi, národu a wlasti,
 Do sweta školi mnoho sa jich bralo,
 Tak apóstolja ňebáli sa strasti;
 Tak pocwičeni matce wísluhujú,
 Jedni — a druhí cuzim prorokujú.

Bistri sŕuhajci w meŕte wiroŕŕeni,
 Aj tú poŕwjačku zwonow wiŕtrájali:
 Nowejŕŕim duchom času prebudeni
 Aj na diwadle wás uŕ zabáwali;
 Daj ti Búh ŕŕtaŕŕje mládeŕ uŕŕlechtílá,
 Abis tu sláwe najej mati žila!

Dwa anjelowja boli nawŕŕtiwili
 Naŕŕu Mijawu, pred njeŕterim časom,
 A jako Lota milo pozdrawili,
 Tento weliki zbor kajicim hlaŕŕom;
 Mijawa ŕa jim wrúeno poklonila,
 A ŕlub poŕánja w chráme poloŕžila.

Ten prvi anjel bol Spolet mjernosti, 24)
 Čo ten ztraŕeni raj dcel ludu wrátit;
 Druhi bol ŕŕkola nedelna žnámoŕŕi,
 Čo dcela duchom národ obohaŕit;
 Muŕowja boŕi k ŕtráŕi boli dani,
 A otwárali ludu rajské bráni.

Lud začal chođit s Bohom w newinnoŕŕi,
 A rúcho noŕit ŕwaté Adamowé,
 Wizljekal z ŕeba ŕtaré neprawoŕŕi,
 Poŕŕlúžili mu wodi édenowé:
 S čloweka anjel na žemi zoŕŕáwal,
 Wef newinnoŕŕi nowi mu naŕŕáwal.

Ale horúce s ŕtarim hadom peklo,
 Jedom zkazilo ti žiwota wodi,
 Proti anjelom a ŕtráŕnim ŕa zreklo,
 Wihnalo z raja lud zas do porobi;
 Čak rajŕku číŕŕu jedom poŕalenú,
 Maljewá w duŕŕu hadom oŕŕjalenu.

Boži anjelja za bezbožnost túto,
 Ludi slepotú welikú ranili,
 Mjesto slobodi rajstej dali puto,
 A božich mužow k boju posilnili:
 Tak s hrozbu danú sli do něba spátki
 Anjelja, dajúc ludu termin krátki.

Newera je hrad, kďe sa zarúbali
 Nenáwistníci, přistawu mjernosti;
 Prawdu má ten kňaz, w smjedu říkawali,
 Čjahnúc do hnjezda stareho čemnosti;
 Ale ponesú za to odpoweďe,
 Túto prawotu sám hrozni Bůh weďe!

Na kamenci sme, kďe sa lichwa schádzá,
 K predaju, kúpe z obci dohánaná;
 Tu si náš masár woli a přewádzá,
 Tu je přisahám, otworená brána;
 Od toho času, jak wišlo „Waj“ 25) z móďi,
 Masárom nassim wźdi sa horššje woďi.

Masári nassi učnow prepústajú,
 W konec sássanku při zime a laďe,
 Na koule učna rintom obnássajú,
 Až přidú k jednej plnej woďi laďe;
 Tu při muzice tri razi sa hrůzi,
 A wiučenski tak si list wišlůzi.

Ben sú pamatné dwa susedské domi,
 Ten Kubowčákw z časow Krmanowich,
 Snámi z cirkewnej bjedi a pohromi;
 Druhi Kolenich z wekw Šurbanowich:
 W tomto zasadla tá národná rada,
 Při tamtom bola o Krmana zwada.

No! jako je tu domow peknych husto,
 Už tu dom o dom podepreni stoji,
 Za mojih časow tuto bolo pušto,
 Čá Mijawa se jako wčelín roji;
 A ti čistotné pitlikárské wisski,
 Kúkajú na nás jak pri wodách bliski.

Kemeslo toto hladi na čistotu,
 A bívá zlatá pre Mijawu baňa,
 Keď majú časi a majú forotu,
 Tu zažihajú Pitlikári z rána;
 Ale nedarmo swjetja tito ludja,
 Prajské dukáti toto swetlo lúbja.

Tu chcem posseptať čosi Pitlikárom,
 Čo z prekúpenej wlni plátno robja,
 Čo pomáhajú židowskim klamárom,
 A seba pod ich opratu priwodja;
 Ach! čujće prawdu: Kowáč zle gazduje,
 Keď od kowáča, uhlje si kupuje.

Prečo bohatsši psotnich nežastúpja?
 Prečo do spolku Banku 26) něsfladajú?
 Prečo w jednotu aj tu nežestúpja?
 Židom pečeňu, sebe rožen dajú?
 Kebi sa Banka w spolku utworila
 Bohatá bi sa žila utworila.

Společné Banki, dáwno ludja majú,
 Banki sú žiwel, obchodu remesla;
 Ti cehi, obce na nohi dwihajú:
 Banki sú žiwel obchodu a wesla:
 S Banku Engličan celé sweti seje,
 Swet mu je humno, kde ten rissáf weje.

Bratja bohatšši! tuto prawdu w cechu
 Berke už prisno spolu do rozwahy;
 Postawte bjeđe aj tu zeď a wjechu!

A jednoŧte sa aj tu bratja drahi;
 W wećnej sa budú muži zjarit sláwe,
 Čo prwi zbudja Banku na Mijawe.

Nasse Mijawki sú čistotné ženi,
 Pozri na domi pekne, obmjetané,
 Na ti piljeri, okna, dwori, šteni,
 Na šŧati, čipki, zlatom lemowane;
 Beda Panenke, kde dom zneššwárení,
 Najde w sobotu šŧuhaj podpereni

Je to za radoš plnolicú Pannu,
 Pod šŧunnim wencom wiďet pri sobášši;
 Šitnim pagačkom, mljekom wíchowani,
 Keď poslužili dobrich matjet čaši;
 Čo je swet! tak že kdo chce obraz krasí,
 Nech sa w Mijawškich zdrawich kútoch hlási.

Mešštanja nehcú mentikowé kroje,
 Čjerné kerpjenki majú ustrojéné,
 Šjenki zhadzujú kasanički swoje,
 A sukne berú k strjebru zhotowené:
 Mnohá Mamička nosi kasaničku,
 A sukne wessá peknu na Aničku.

Na mjesto dlhej kolo hlawi šŧatki,
 Majú šŧatečki čipkú lemowane,
 Nádherni odew w nedele a swjatkí,
 A to pod strjebrom widno w plnom chráme;
 Kde pod odewem peknim w strjebra žjari,
 Bladí očenko čjerné z bjelej twári.

W mestečku widać pekne majetnosti,
 Aj w kopanicách s duchom úprimnosti ;
 W nůtranoch hladaj wjac wicibrenosti,
 W džižkách kopanic tichej nábožnosti:
 Messťanja w domoch, štatšwe zakladajú,
 Tito w prostote mili žiwot majú.

Až aj wrkoče, parti pri neweste,
 Menja we wencek pekni z rozmarinu ;
 Swečrussa mnohá, newesti tam w meste,
 S wrkočmi nědce prijat za rodinu ;
 Tak hla sa kroje na Mijawe meňja,
 Wrkoče s puolkú prídu do wazeňja.

Až do nedáwna swadbi newidane,
 Mijawci šinkom, cěram rebjewali ;
 Šodi, hostini, tidnom zaštrájané,
 Komori, wački gazdom prebjerali :
 Tak mnohi otec šinka něboráka,
 Širnim swadbiskom zmeňil na žebráka.

Aj tu Mijawci wirošli z dětinštwá,
 Swadbi zahnali na dědini dolu ;
 Bár sú nám známi aj od pohostinštwá,
 A radi majú časom dobrú wuolu ;
 Ti wšak dědinšké pálciwé chorobi,
 Swadbi rozumjem, wihádžajú z módi.

Nač to trššćenje, oddáwki a swadbi ?
 To običajno sú židowšké saki ;
 Na to wížinet, na to idj mlatbi,
 Tam wessáwajú židja swoje háki,
 Dnes je šwagerštwo, zajtrá šmetrowaňje,
 A po zajtreku — zaplat! bedowaňje!

Na mjesto hostin werni rodičowja,
 Debru budúcnost ubezpečit znaju,
 Už aj Mijawsté cěrki a sinkowja,
 U tej „Wjedenskej matki“ 27) poklad maju:
 Daj Bůh nech zroste djetki wám ta kasa,
 Ale aj we wás, mrawná Bohokrásá.

Mijawa máwá aj pohrabi zlástné,
 Keď sa tam cechi spolu shromaždujú; 28)
 Kúcho pohrebne, fagle mnohé krásné,
 Pohreb k večeru milo okrasslujú;
 Tat aj Biskupa s faklami witali,
 Jemuž swatí slub, wežu stawat dali.

Majú ti fagle česi wznesseného!
 Sú to hrobowej pol-noci hwjezdíčki,
 Tjahne Orion truhlu zemreleho,
 Plaču s slepicú kurjatká kosički;
 A keď Orion prede dnom wiprjahne,
 Tu fagle hasnú, a slnječko tjahne.

Tat celé nebe to wzkrisseněje tussi,
 Zázrači jeho nám sa presussajú;
 Ku wichodu sa k wuoli nassich dussi,
 Ti horné sweti dalej pomikajú;
 A tá zázračná nebes oswjetenost,
 Je na cinteri odekritá wečnosť!

Kebis na silu werit nechcel Boha,
 Duch twoj z wečnosti nitam newilati,
 Pod námi jako nad námi obloha,
 Obehnani sme hwjezdnatimi sweti;
 A to hwjezdowé polnočnje swjetenje,
 Je nad hwjezdowej lampi ožjarenje.

Tá tmawá pólnoc kolkó swetom swjete!
 A nám sa máli, čo mi tu widíme,
 Swezdowá žjara, po nad hrobi leži,
 A mi sa dešit w smrti nehanbime!
 Čo nám dobri Bůh dost už neukázal,
 Keď nás do tolkich swetow pouwádzal?

Ten swjette hwjezdi pres hrobowé djeri,
 Ach weď ti nasse hrobi prewalené,
 Nechcu prepúščať pres tmú oči wjeri,
 Pawlakú strachu, w smrti pokalené;
 Wi ste hwjezdički nasse okuljare,
 Pres ti sa wiďi Bůh w ohniwej žjare!

Janko pútniček, w mojem rozmisláňi,
 Bol samopassni jako na smetlišku
 Kohút, a behal sem tam zradowaní,
 Lassoval, stákal, jakžto w domowisku;
 Haraz sa k stawu Jurenkowmu zchopil,
 Kde sa malički w zatočiňe topil.

Já som premenu času pozorowal,
 A weci, ktere čas mohútni bori,
 Kde bolo ňeni; to som zpozorowal,
 Mnohé tu padli rodi, domi dwori;;
 Ale jat silné ti Mijawské hori,
 Koste Mijawa pohromám na wzdori.

Ten lud je tu wčil jako w witrženi,
 Snad sa tam aj dnes bude hrať diwadlo,
 Janko tež beži jako najasseni,
 Čo mu w obecném dome w oči padlo?
 Hladom zmoreni zalamuju ruku,
 Stolica hladnim rozdáwala múku.

Stolica naša jako dobrá maří,
 Na bjedních lidí w tom hlade sa wzała,
 Hladom zmorených dajúc popisati,
 Každich sštrnást dni widanú jim slala;
 Tak maří tato mnchich retowala,
 K sštedrému letu žiwich dochowala!

Jankowi sa tam welmi zalúbili
 Dwa hladní bratja, čo almužnu njesli;
 Hriwnu hladowú w penjaz premenili —
 Zwonom polowic — a do fári wessli:
 Otče! rikajúc: wezmi obeť z múki,
 Co nám osladi trpké hladu mukí!

Dokal bude lud k Bohu nakloňeni,
 A rád poslúchať božje weci swaté:
 Nehoworte mi, že je pokazeni,
 Mrawnú w ňom silu aj budúcnosť máte;
 Naš ubohi lud len tak zostal ludom,
 Ked sa poddáwal swatim božim súdom.

Wšetko mu odjal osud rozhňewani,
 Krála, krajinu, slobodi mu bráwal;
 Jako sirota zostal osflbani,
 A w dedowizni smutní wisedáwal:
 Dědičja w službe a osud bol pánom,
 Tak sa wodilo na swete Slewanom!

Keš sa postavil na pekných rowinách,
 Súsed ho tiskel na skalnatú horu;
 Keš si wisekal raj w hori wissinách,
 Zahnal ho hňewni osud až tam k moru;
 A keš sa ňedal jazernej potwore,
 Hošil ho los tam — za ladowé more!

Ale čo wihral tento osud na nem,
 Už jako Sárus na troch swetoch stojí,
 Pod nim sa plazi more jako wazeň,
 Wtroch sweta čjastkách práwo, wlast si swoji:
 Čo Bůh w swej wečnej oslobodil rače,
 Čo ñeudrži swet w putách a w klade!

Mijawa nassa! aj tis dcéra milá,
 Prewelikého slowenskeho rodu,
 Aj w tebe dlho chradla žitja žila,
 Aj tis pijala len po rúrach wodu;
 Keš welké obce w suchotínách tleli,
 Keš sa mal národ brat žiwi, weseli?

Dlho sa nad nim dlho bliskáwalo,
 Už zámki mračjen po nad horu stáli;
 Lež keš sa k déšću ñebe zabjeralo,
 Diwi wetrowja rosu rozchwátali;
 Keš padla rosa, to bola len ruda,
 Oseñje žltlo a žižnela hruda.

Keš sa oblaki spolu stretáwali,
 Na mjesto rosi dali krupobitje,
 Čať sa ti žiwli wečné zprisahali,
 Wihastit, zničit nasse žiwobitje;
 Ale bár osud rod náš takto rañil,
 Méno počtiwé Bůh mu w swete chráñil!

Už nasse obce mladé oživajú,
 Po suchu prissjel déšć z ñeba úrodni,
 Žili a žrjedla wlahu okrjewajú,
 Wlákna w powetri zwestujú weť hojni:
 Na poli wischlé pñi ohánki ženú,
 Zdaleka widim tú zem zaslibenu.

Muži Slowenška sa už prebúdzajú

Ze sna dlhého, a lud spjaci budja,

Jak hospodári s pluhom wichádzajú

Na niwu ducha — ohlásťe sa ľudja!

Pomáhajte jim, berte knihi, spisi,

Musi bit lepšje, w tej duchownej rissi!

Prestali časi, kďe len kalendáre 29)

Lud náš kupowal a to pre zábawu;

Len pochwatkowal a kupowal snáre,

A len wicudki krmil swoju hlawu:

Ža to w pozadkoch národow zostáwal,

Swet s nim zawracal, za nos ho šaháwal.

Čítajte braťja! ti obecne domi,

Po nassich obcách, možú bit swetlárne,

Čim wizwánajú časi, weku zwoni,

Žbudte otcowja pokolenje zdárne:

Okolo wás sa lud jak stroja toči,

Štrhajte aj wi belmo ludu z oči.

Nech sa už obec w swatú cirkew meňi,

Nech už aj duchu domi, weže stawá;

Bez knih wistacit w swete možno neňi!

Obec bez spolkow je bez mozgow hlawa:

Štoli a knihi, spisi a nowini,

Sú w obcách nassich slnečne hodini.

Kďe sa má bawit w Swjatkí mláčež nassa?

Knihi w rukách nemá — šsenki, karti hladá,

Ž mláčeže zdravej roste hlúpá chasa,

W mláčeži obec, cirkew, mrawno padá;

A tak k čitaňú mláčež priwinajte,

Obei otcowja! na to pamatajte.

Kebi Mijawci znali silu swoju,
 Tu mrawnú, čo sa s celim swetom pári;
 Kebi pripinku mali ducha k stroju,
 Kteri stari swet w nowém weku wari;
 Jakébi to už boli ducha skoki,
 Jakébi prissli milostiwé roki!

Čo to za paňi tráca kolo weži,
 Pita sa Janko — draho owinutá?
 Slatu na rukách, čele, prsách leži,
 Od fuku, píchi, jako pressinutá;
 Zdaleka sa zdá jako welkomožná,
 Kdo je? židowka, paňi welebožná!

Obce, ach obce! čo ste zawiniili,
 Keš jako woda w suchu opádáte!
 Proti komu ste takto prehressili,
 Keš jako priwal dolu sa rúcáte?
 Brobowé radi po osadách hustnú,
 Na widom oči, domi, obce pustnú!

Bankrót, to slowo hrozné, nepoctiwé,
 Kde sa odrjeká člowek člowečenstwa,
 U nassich otcow nežnámé, strassliwé,
 Kde duch pozbiwá swojho urozenstwa:
 Už aj krestanow jako swrab sa chitá,
 Ludja sú nahi jak w jeseni lipa.

W obecném ludu je už záwrat taki,
 Še len we smrti něbe swoje hladá;
 Suchotim strassné wičiš w obcách znaki,
 Lud len mátoži, kamsi hrně padá,
 Lež w tomto strassném ducha mátožení
 Adwent sa bliži ludu ku spasení!

Pozri ti nassa mohútná Mijawa,
 Pozri si okom na tisície tvoje;
 Cis na záhori, obci nassich hlawa,
 Wileť nad horu, rozpust' kridla swoje;
 Jafos bohata na chotár a hori,
 Tak obohacuj w duchu tvoje zbori!

Bpew III.

Nowé Zwoni a Poswjacka.

Si hornja weža už jaf Náchel smútiš,
 Už twojich sinow hudba oňemela!
 Nad rođinu sa opustená rmútiš,
 Keď sa od teba starej odpúťela:
 Tak sa mi wiđiš jako uplakaná
 Wdowa, na starost sebe zanechaná!

Kde sa pođela lipa Krmanowa,
 Která pri tebe dáwné časi stála?
 Aj tu už wuola bjedná člowekowa,
 Na jej starje dni wikoreňit dala;
 Chráň také stromi! to sú piramidi
 Swaté, w kterich sa ten stari weť wiđi!

Keď som pri weži bol tak zahrúženi,
 Na hroboch otrow, tam do minulosti;
 Janko jaf stáček mladi, opjereni,
 Poletowal si we swej pekrewnosti;
 Tak som na chwilku se sinkom sa lúčil,
 A já w památkách jaf w knihách sa učil.

Na chráme nápis do oči mi padel,
 Ale latinškim pérom napisani,
 Po rebríku tam ljezel, bistro hledeł,
 Lež neprečítal, bol už ustarani:
 Medal mi kúknut w knihu minulosti,
 Kíssa kňaz mi dal klúče od tajnosti. 30)

Pri tomto chráme, bol som zatrúchleni,
 Nje pre tú hlúpost, že tam čosi strassi;
 Ale že tráwník múrom otočeni,
 Cinter bol a w nom zhñiti bratja nassi:
 Že praj Šimonši, kňaz, po smrti hlavu
 Pod pažú nosil, a strassil Mijawu!

A Búh wje jaké pohanské hlúposti,
 O chráme tomto swatém rozprávajú;
 Že praj sa swjece w polnočnej temnosti,
 Tam na oltari horeť widáwajú;
 Tito prjastkárské ñekrestanské reči,
 Ten nowejšši duch na Mijawe lječi.

Že w horném chráme swetlo bítwá w noci,
 To werim aj ja, bratja Mijawani;
 To swedči nowi zákon aj proroci,
 Je w nom swetlonos pastir milowani;
 Kíssa welebni — ten swetlo rozžihá
 Mijawcom — podme Bratja dalej — kítwá!

Čo je wzácnejšje chlapcom jako zwoni,
 Čo jako weža ñewinnej mladosti?
 Keď nám pulsowé odražaju toni,
 Či, čo nás žerú zubaté starosti;
 Ukáž esšte ráz ti weža Mijawu,
 Zmizlú chlapčerstwa ukáž mi zábawu!

Každí náš weť má ňebe už na zemi,
 Němluwňa bábo, chlapec hříčki zdrawí;
 Mládež má krásu; muži wibrúsení
 W síle múdrosti, majú ňebe sláwi;
 Starec diaDEM, ľudskej důstojnosti,
 Noši w ššedinách, djetkách minulosti!
 Je to už dobre wisse dwacet roki,
 Jak som sem chočil zwonit s kamarádi;
 Ljetáwal ššuhaj hore dolu ššoki,
 Bez strachu, bázňe jako jelen mladí;
 A predea šštranki, zchodi, kúti zwoni,
 Tak sa mi zdajú jakbich tu bol w loni!
 Už som chcel wolať, zwoňme wršewníci!
 Hokeš, Caltik, Šule, Mikulecki Danko,
 Jurenka, Borsuk, Kočwara, Gálíci,
 Walášset, Janko, Palko, Miššo, Samko!
 Taj ale Bože! to je už len ššenje,
 To je chlapčensstwa w mužššém srđci žňenje!
 Neňi wás Bratja už na Gegelowe,
 Aňi w Šštrínáršškich milích konopňicách,
 A kdo wje w jakém kúte wihňalowe,
 Aňi pod kopcom a wzáhumeňicách;
 Nje pri Smetanoch, kďe sme sa kúpali,
 Pod ššalkú ribi, hrůzi chitáwali!
 Eššte žijeme; lež nje jak chlapcowja,
 Něime sa mi — ale w jinej šškole,
 Mi už miššlime, priššno, jak mužowja,
 Tlači nás urad, ďelja wodi, pole:
 Nasse ďelinstwo, jak západ sa brježi,
 Tak sa ti čaši menja, tak swet beži!

Aj ta Mijawa je už premeňená,
 Len že ona tak, jako mi ňestárne:
 Ta z roka na rok wjac je omladená,
 Domi napospol nákladné a ššwárné;
 Ĺineš jako pán predek weđe mestu,
 Kebi len dlážel ten plac, rownal cestu!

Tak jako mužšči, ženšké, staré kroje,
 Wsubtilnějšše už rúcho zamjeňajú;
 Tak aj w Mijawe domki wetché swoje,
 Rúcho do nowšššej formi obljeťajú;
 Mijawa chce mať pri bohatštwě krásu,
 Beži pomálu do kolaje času.

Nad rínskóm domi husto rozstawané,
 S bruchatimi tam radóm stodolami,
 Wiďiš jak wojsko rínku k stráží dané
 Zakriwajúce mestečko kridlami;
 A ti stodoli, wiššči dolu hladja,
 Načúwajúce čo sa w nůtri radja.

Nassi záhorci welice chibajú,
 Že domki swoje wirážajú z radu;
 Jako křtice domi rozriwajú,
 Bár dobre znajú oráwat do škladu;
 Kriwá poloha je tu na záwade,
 Že sú mestečka a đedinki w klade.

To, čo ma řessi jako Mijawana,
 A čo w králewšřich ňewidáwáš mestách,
 Chrámu nassjemu hospoda je daná,
 Wšřdci mestečka, nje na križních cestách;
 Chrám aj se šškolú jako manželewja,
 W prostred rodini sú jak rodičowja.

Tam hued w susedstwi židja kostel majú,
 Tak je tim blizko do nassjehe chrámu;
 Mi Krista, oni Mojžissa wžíwajú,
 Hladáme wšsetci jednu nebe bránu;
 W kostole židow čujem bedowanje,
 Je to za hrozné ono rabowanje.

Hroznú neuctu, újmu witrpelo,
 Krestanstwo nasse w tomto rabováni,
 Že swú důstojnost takto oželelo,
 A posskwrñilo swaté Krista rani;
 Židowské slzi tu krew pokalili!
 Newinnej wjere znovu pohrozili!

Nad hroznim timto omámeñim ludu,
 Jasné sa nebe celé zamračilo,
 Mložilo den a hodinu súdu,
 A nebeskanstwo Krista otočilo;
 Potom wislowil súd Kristus, súdu Pán,
 Mñe pomsta; pusťte slzu do swatich rán!

Bože muoj Bože! hladim zarazeni,
 Kde sú ti domi, statki, čo tu stáli?
 Gazdowja možni, hrdí, wichireni,
 Čo domi nad dom rozstawané mali;
 Už to odesflo! mnohé silné rodi,
 Opadli, wischli jak z priwalu wodi.

Jedni gazdowja na swé staré čaši,
 W mojem chlapčensktwe, žebrat chodjewali;
 Ach sú to prisné ludja pre wás hlaši,
 Čo ste chudobu pjekli, warjewali:
 Mnohá dhalupa od wás zrabowaná,
 Dala almužnu, bola wassa schrana.

Dwa silné rodi sú tu na Mijawe,
 Tak jako stromi bujné rozroštené,
 Ti patrzewali w obci k samej hlavie,
 Kodom, majetkom pekniim rozložené;
 Pred tim sa rodi tito nepoznali,
 Wil si manželstwom ruki k spolku dali.

Co dobre bratja! na was obec hladi,
 Na was aj Cirkew oci swé opjera;
 Na was sa drzi swet, w poradách mladi,
 Na was w potrebách swich Cirkew wizjera,
 Ten, kdo sa mužno w občanstwe oslawi,
 Ten je hodni sin welikej Mijawi!

Mezi mnohimi, dost dobre stojici,
 Jeden poctiwí rod je tam pri chráme;
 Tam w starej rjece sú nassi Gálíci,
 Co maju mlínek w rínku w dobrej raňe;
 Aj na ten ribár hočil bel udicu,
 Ale si nedal Bedowstú mitńicu.

Jeden smrtelni hrjech Mijawu tlači,
 Ze sa občanja sami rabowali;
 Nisť pre nisť statki brali si jak draci,
 Nlech sa len s Páni jaksi pokonali;
 Tak dnes rolička, lúčka Nábotowá,
 Bola už zajtre slúžka Achabowá.

S plačom na mnohé z weže hladim domi,
 Bár sú obmjekú pekne lemowané;
 Ach wolajú z nich oplacki jak hromi,
 Na mimojdúcich, ba až k nebe bráňe!
 Oplacki tito sú na mjesto wjechi,
 Co odkriwajú utajené hrjechi.

Strasni kuwici tito Beduini,
 Na takich domoch w hrúzách bedákajú,
 Kde je omašta a mozol cuzini,
 Kde od slz wdowskich múri podmokajú;
 Z kterich oplácki jako dim z kominá
 Letja s žalobú — až pred Hospodina!

Ó bi ti nové wasse zwoni hlasno,
 Tim krowokriwdám už ráz wizwánali,
 Čo z pochwátanich wdowskich samopassno
 Statečkow, domi, niwi, budowali;
 Tam bol začátek, tam už rabowanja,
 Tam kómmunizmus, subtilni krajanja!

Dobre wi wjete čo Luther howori:
 Neber bližnim twim pod zpusobom práwa,
 Lúti a role, dedowizeň, dwori;
 Možiš meznika pohibat nedáwá;
 Kde je Sachéus, čo bi swetu hlásal,
 Bi každi na swém oral, žal a pásal!

Neni to wždički swaté práwo bratja,
 Keď mi s wihranú z súdow wistáwáme,
 Či, čo súdili nás, sa spolu bratja,
 A mi sa kriwdi mečom dorážáme;
 Weliké práwo, welká kriwda biwá,
 Adwokátské nám porekadlo křiwá!

Lúto mi Bože! odkrit len to luďom,
 Čo sa w delinstwe mojem porobilo;
 Už je to i tak pred tim horním súdom,
 Kde swetské práwo kriwdi oželilo;
 Dá Bůh! wipáchnú tito staré křawi,
 Mladi Mijawci, ztworja lepšije časti!

Tam na trawniku, kadi Krman chodil,
 Čakal som Janka, čo sem a tam behal,
 W tom ma obkličil sen, a swetom wodil,
 Jehož tajemstvo wijewiť mi ňedal;
 To wssak ňezmlčim, keď mi oči zwjazal,
 Ze duchu muojmu krásu krás ukázal.

Widel som zástup na rinku pri chráme
 We vážnej rađe pred žebráčnu státi,
 Už boli stlpi w zem hľbofo dané,
 Kde sa základy mali wikopati
 Budúcej weži — tu trja starci bjeli,
 Jako anjelja z ňeba doleťeli.

To dobre wnuci! tuto slzi tjeľli
 Predchudcom wassim, keď chrám poswjacali;
 Takto sšediwi starcowja wirjeľli,
 A stlpi, mjeru tu stawáňi dali:
 Kosťi pri hornej weži wihodené,
 Boli za základ dolnej položené.

Čisťice ludstwa a rúk pracowalo —
 Tu rostla weža jako moršťká panna,
 W zápale si to wssetko pomáhalo,
 W okamihnutí bola murowaná;
 Tu starci na lud diwotworno mihli,
 A w tom sa s wežú do oblakou zdwihli.

Na jej končjari tri zástawi wjali,
 Nad baňú dutú ģula pozlátená,
 Do ģule bratja križ si swati dali,
 Od ňej Mijawa bola ožjarená;
 S križa hromozwod dolu w zem sa táhal,
 Nebesťim hromom, náruče podával.

Nad žulú zlatú bjeli holubkowja,
 W milém ljetání útklo sa lúbali:
 To boli iste horliwi duchowja
 Bratow, čo hriwnu na tú wežu dali;
 Nad žulú zlatú sladko hrfútali,
 Jakbi na celú Mijawu kiwali.

Nad nápisom sa predlho hádali,
 Jakibi dali tak nádhernej weži,
 Náradi svoje mnohi predkládali,
 Až tu s nápisom jeden šuhaj beži:
 K večnej památce, že si postawená
 W slobodi weku — stoj tu poswataná.

Tak weža stála hrdá, prewisoká,
 Chrám s nů spojeni jak ženich s newestú:
 Šladjac, jak Panna milá modrooká,
 W úsmechu libém k kopańicjam k mestu;
 Tu sa prvi raz na nej zazwońilo,
 Šrmenje zwonow — aj mňa obudilo.

Kebich ňedožil onich časow krásnich,
 W kterich si bratja wežu wistawite;
 Kebich ňepočul zwonow wassich hlásnich,
 W kterich sa swetu z weže ohlásite;
 Už nowej weže budúcu podobu
 We snách som widel Mijawi ozdobu.

No tužbit Janko celi rozihrani —
 Prissjel pod wežu ke mne samotnému,
 Jak na štědri den celi zradowaní,
 Matowniček mi dáwa zemdenému;
 Čo on pochodil! domi, kopce, skalki,
 Ba čo mi on dal! z kopca dve fialki!

Tam na kopci sme sijalku woňawú
 W kweťnú ňedelu djetki zbjeráwali,
 Tam „Boja dunda“ tú nassu zábawu,
 Chlapci, ďjewčatka njekdi zpjewáwali:
 Ba aj Morenu, tú smrti bohinu,
 W smrtnú ňedelu prali w zátočinu!

Kde ste wi časi milého chlapčensťwa?
 Wi jako zori prede dňom ste zhasli,
 Darmo wás hladám w stopách člowečenšťwa,
 Jak o poladni hwjezdi, ste nám zassli;
 Mračno žiwota zaťáhlo nám zoru,
 Už neňi možná k šetinstwa obzoru.

Wi kopce, sadi, sanica, listanki,
 Konički z wrbi, habán, ssibenice,
 Gálo, werbúntki, róti, kolimbanki,
 Wi hri a šťeli, šetšťwa zábawnice!
 Wi ste s chlapčensťwom útlím už wimreli,
 Jako holički z stromu oprššeli!

Kdo že položi také péra řahi,
 Čo bi šetinstwa weki opisali?
 Čo bi šetinstwa žiwot rajšći, blahi,
 Žeru žiwota krásnú w obraz dali?
 Už twoj duch nemá ani pamat formi,
 Čo bi uljala žiwot šetšťwa wzorni.

Kde je powedzte také paneráma,
 Čo bi nám túžbi djetjek ukázalo?
 Abi som wiđel tento swet za rána,
 Jako sa mi tu chlapčekowi zdálo;
 Takej sú dñuti ti šetinstké šlasti,
 Bez mužškej řerchi a osudu řraští.

Dětinstwo nasse w školi sa zabralo,
 W školi osudu sweta welikého,
 Ten mládenectwa troj a žwiki wzalo,
 Tam sa obljeklo do rúcha mužského;
 A keď sa dalo s swetom do rodinstwa,
 Prisslo ňewolki zpátkom do dětinstwa.

Bár prissjel Janko ko mñe zradowani,
 Predca som zbadal lítost w jeho twári:
 Že aj w tom dome, kde bol kolisani,
 Židát už biwá — a pálensto ššwari;
 Nawššiwil swoju dobrú tam rodinku,
 Brata, Bratrancow, Trokanowcow w rinku.

Bol zaletel až dolu ku odchodu,
 Jurenkowského dolnjeho tam mlina,
 Pripominal mi tu nowú neždobu,
 Že tam budú mal židát z sudi wina;
 Mijawec bistrí toto peklo nowé,
Pančawú welmi dobre w smjechu zowe.

Stikajú sa tam dwe susedné obce:
 Mijawa a zas blizka Turá = Lúka,
 Že to na rañe — už tam žid mal ššlopce,
 Tak to budú bola na lud sluka;
 Proti Pančawe židja cinter majú,
 Cinter a ššenki fmotrowja biwajú.

Ach, jeli žiwi ten drátenník hrubi,
 Ten žbán, čo zwoñil prawde na ššonánje,
 Keď sa zjehalo, a zle issli sudi,
 Co to robjewal bratské pokonánje;
 Jako invalid, že je praj w archiwe,
 Kolkej zadwihl ten lúce a niwe!

Kdo že to kráča rinfom hore k weži?
 Chlapská, chromná a wážná postawa,
 Celá ulica ku počte jej beží,
 Mladá, červená twár a hrdá hlawa;
 To je osoba kňaza Čundrlíka
 S Wietorisom ludu milowníka!

Kisska, Čundrlík, Wietoris, muži
 W pohromách wojni nežmeňeni, stáli:
 Weselim čelom pozreli na hrúzi,
 Pred nimiž mnohi trjasli sa a báli;
 Werní súc ludu, wjere, králi, Bohu,
 Smelú šúpali aj w tich búrkách nohu. 31)

Čo to za hrmot a zeme trasenje?
 Celá Mijawa už na nohách stojí,
 Strelba, muzika, w powetri hučenje,
 Mesto na kridlách kamsi leťet stroji;
 Jakisi posel tam od Wjedna leťi,
 Wrdži, dolini letja mu w ústreťi.

Ludstwa jak wojško stojí na ulici,
 Posel zahrmi: Bratja! tu sú zwoni;
 Plápol radosti, jako we wichrici
 Šromowej, leťi po nad mesta domi;
 W okamihnuti, kde Morawa leží,
 Šiwá Mijawa zwoni wítať beží.

W Ljessči zastala; hrdossirovani
 Koňici, w strelbe šiwej zdupotajú:
 Tu sú ti zwoni! zápal newidani,
 Salwu wojanskú zwoni prijímajú;
 Tam, kde dwa sweti ruki si dáwajú,
 Mijawci nové tri zwoni wítajú.

Sedíwi starci slzú jích poljali,
 Muži hrđinstwom k cirkwi zahárajú;
 Panenki wence jak mládencom dali,
 Zástawu troju, muži pripínajú:
 S falkami, s hudbú, s timi Wjeděncani,
 Wedú sa hradstú nassí Mijawani.

Nídi tá hradstá z Ljessija do Mijawi,
 Nebola ludom toľkim obstúpená;

Nídi Surowin newidel tej sláwi,
 Nídi Polana, hrdá powissená;
 Borini wence wústret zwonom slali,
 Dolini, wrchi s ludstwom zaplesali.

Keď wessli s pompú w mesto triumfowú —
 Chrám jako otec detmi obstúpeni,

Gladi s rodinú na ozdoba newú,
 Stražnimi swimi k počke pristrojeni:
 Blahoslawené čo wás widi oko,
 Zplesalo knázstwo s ludom prewisoko.

W meste sa hostom milim newidanim,
 Mjesto pri chráme k odpočinku dalo,
 Utlú radostú — wrúcnim plápolánim,
 Ludstvo miláčkow svojich objimalo;
 Až keď tmawá noc plassě na zwoni dala,
 Mijawa oči z nowich zwonow wzala.

Nowi ti hostja sedeli jak němí,
 Pridúe tam z Němcow k slowensškému zboru,
 Dobrim neznámim ludom obstúpeni,
 Podúčali sa nowému zhoworu:
 Námluwú mnohú jako očareni,
 Zwoni a ludja stáli we wazeňi.

Cirkew horliwá tito swé trojčatká,
 Jako máti swé djetki objímala,
 Strjehla na jich reč, jako němluwnátká,
 Keď mu pod srdcom jazik otwárala :
 Ale w tom cirkwe k zwonom primlúwáni,
 Dlho mlčeli tito Wjedenčani.

Na tretí až den hostja milowani,
 Keči sa cirkwe sladkej naučili ;
 Na den slawného swojho poswjacani,
 Tajemstwo srdeci swojich wijawili :
 Tu sa prvi ráz na nie zazwoniło,
 A dewať tisíc dussi howorilo !

Nad rečú sinow tichto zaplesala,
 Cirkew a kňazi s matku jich spojili,
 Brána k křiccom sa jim otwárala —
 Swatili kňazi — zber objímal mili,
 Každá dussička s hriwnú doletela,
 A zwoni nové wrúeno pozdrawela.

Dewať tisíc je dussi na Mijawe,
 A dewať tisíc ti tri zwoni stáli :
 W poswatjenja den k tej Cirkwe oslawe
 Kúti, dolini a wrchi sa hnali :
 Wšede to wiďet nové zwoni dceło,
Množstwo křicow po tich hostoch mreło.

Tri dňi weliké swetila Mijawa,
 Jak položená na swém mjestě stoji :
 Prwi bol, keď jej Cisar Jozef práwa
 Darowal, wzíwať Boha pri pokoji ;
 Druhi bol keď si kostel poswatila,
 Treti keď zwonmi cirkew oslawila.

Pamatni zápal, bol w tom poswjacani,
 Luďja sa w svojej wjere obžiwili;
 Starci w sšedinách stáli uplakani,
 Muži w plápole k cirkwi sa zkrjesili,
 Toto pohnutje welikej Mijawi,
 Sú prepoďiwne duchow ludstich zjawi.

W takichto dobách widajú sa ěiwi,
 Pobožnich dussi, w swatej horliwosti;
 Z hrúdnatej zemi leći duch náš žiwi,
 Otrase hrudu leći k wifokosti:
 W takich wjajawoch widime skrissenja
 Obraz, a ludstwa nad zem powissenja!

Kebych ten zápal w zwonow posweteńi
 Mohel premeńit braťja w balsám wonni;
 Kebi bol olej ten plápol wznesseni,
 Nassich Mijawcow, keď prissli ti zwoni;
 Mazalbich swatej cirkwe nassjej tělo,
 Abi sa znouu na swet naroďelo.

Také Slawnosti sú jať pomazanje,
 Pre dusse werné w boji oslabené:
 Tam prijimajú čerstwé poswjacanje,
 Tam sú do boja s swetom posmelené;
 Óbi takichto slawnosti ěiwadlo,
 Častjej wericim húfom w oči padlo!

Ewanjelici! takéto dni slawné
 Otcowja nassi w smrti wiplakali,
 Pred Bohom, bi-sire na ti jejich dáwné
 Dobi zápalu, k cirkwi pamatali!
 Takito zápal je odblest tej sláwi,
 W ktorej sa skwejú aj w hrobach jich hlawi!

Chodme we wjere! takéto nadšsenje
 Dussi, je čistá wjera, náboženstwo;
 Tu je tajemstwa p'né to spojenje,
 W kterém sa s božstwom wođi člowečenstwo;
 W takémto ohňi, duchow bi som zwaril,
 Cirkwe a wjeri a w jednu mať zpáril!
 Často som omdlel, nad tím omdljewánim
 Cirkwi nassich, a biwal porazení;
 Ale som ožil nad tímto jasánim
 Dussi, w tom nowích zwonow uđerení:
 Esšte žijeme, dokál wjera žiwá
 Obžiwa duchow, w swatej cirkwi biwá!
 Esšte prijde čas, kđe zas wjeri k sebe
 Pritjahňe magnét w rúžno rozštúpené;
 W poznání seba, najđu swoje ňebe,
 Dusse ňebudú ducha pozbawené;
 Duch wjeri najđe w duchu národnosti
 Swoju obžiwu, a stlp pobožnosti.
 Jaka majetnosť sú takéto zvoní,
 Jako ožilo s nimi mesto wasse!
 Perú, sta búrka hrdá na swé hromi,
 A w tom búrliwém libi tón ohlase!
 Kolké bohatstwo prišlo na Mijawu,
 Tu má šlechetni duch wáš pomník, sláwu!
 Dajte w hromadu, čo w chotári máte,
 Slejte na zlato kameň, hlinu, hrudi;
 Utworte modlu w strjebre lebo w zlate,
 Duchowja wassi čo z toho mať budú?
 Pobožné dusse modli tej sa lafnú,
 Len draci pred nu a lafenci flafnú!

Jak prenikavé je to wernej dussi,
 Keď zwon uderí! swaté okamženje!
 Četí jej odkaz z hornich swetow w ussi,
 Jako anjelské njekdi pozdrawenje:
 Postojte sweti! mlčete búrki hromi,
 Predmluwu drží Bůh k dussi skrz zwoni!
 Tak hla sa ruda w zwonoch w ducha meňi,
 Majú aj zwoni prorocké ohlasi;
 Ani hmota, tow, bez žiwota neňi
 W každej sa hrude tworšwa otec hlási,
 Ten že tú tajnosť rozum neodkrije,
 Co sa bez wjeri w zem jak wichor bije.

Rozum bez wjeri je jak člowek zpiti,
 Múdiri sa múdiri, bárs mátoži, tlápe,
 Čhlapi sa chlapi, bárs padá jak zbiti,
 Peknim sa wiďi — a je po pás w blaťe;
 Mnohi už rozum doťal dlabal, múťil,
 Doťal bez wjeri krki newikrúťil!

Bratja Mijawci! tito wasse zwoni,
 Čerstwi puls dali welikému řelu:
 Ten dužnot jejich a w ňom libé tóni,
 Čejú sa jak křw pres tú řissu celú;
 Každé zwonowé hlasné uďerenje,
 Milé wám biwá w democh pozdrawenje.

Jaki že nápis zwenom položite,
 Jakú literu na pamáťku weku?
 Jakú prihedú zwoni owenčíte,
 W prehrozném prihod newidanič wžřekú?
 Najkrajšši nápis, přř napisse boži,
 Stoletja časi a znaki wiloži!

Drahota weku ohňiwá lud muči,
 Kobilki dolnje Uhri napádajú;
 Čo nerozlúčil hlad, horúčka lúči,
 A hrobi svoje tlami otwárajú;
 A tak aj leto úrodi nesúce
Amúti národu strachom padajúce.

Drewená múka, chmel, tráwa, pikini,
 Popol s otrubú, kúchi, pir, ohňice,
 Wolowé ucho, listje z bukowini,
 Korjenti, žabi, žiwili tisice;
 Šihlawu jedli bjedné Setulence,
 Štlbajúc tráwu, jak hladné húsence!

Kde ste wi djetki w hlađe popredané!
 Wezmíte péro moje, w svoje ruki;
 Wám to za prawdu čistú bude dané,
 Wi opissete člowečenstwa muči,
 Keď wás po swete ku predaju wjedli
Otcowja Matti — ba w hlađe aj jedli!

A keď sa hladom lndja takto trjastí,
 Neznajúc radi w bjedách rozjjaleni;
 Užerníci sa jako wlcí pásli,
 A žrali maso ludské rozkateni;
 Keď čloweka hlad tak wisuffil, zkaťel,
Kúbal užerník w kosti mu jak čaťel.

Na krásnu hlađel člowek zúbožení
 Jarinu, kterú matka zem mu dala,
 W máji zostal swet jako obareni,
 Šnewná obloha rosi nám nedala;
 Až tu zem sama nebe zaprosila
 Za hrjessné deti, Boha udobrila.

Bojné úrodi po nad zemú wlawjú,
 Čessja pocesťních hladom padajúcich,
 Na matki s Ťetmi útrpno wolajú:
 Krotte hlad klasom — Ťjetjet zúsfajúcich;
 Dúsfajte matki, Ťjetki, muži, ženi;
 Klas wolal na lud w poli nachileni.

Hlad na forisťi ustal — leto prišlo,
 Sadi a polá klesli pod úrodú,
 Ludstvo jať žížal wihladené wisslo,
 Nesúe do práce s hladom smrťi mdlobu;
 Čať zbeduwaních tam horúčki seču —
 Mračná kobiljet w oblačoch sa wleču!

Mohútne obce w špitále sa menja,
 Jaťo po bitwe ludja w cestách ležja;
 Keď tať wúfel swet leťi do wazenja,
 Hruži s choleru z Ruska na nás bežja!
 Pomni na toto, ti šťastné potomstvo,
 Jaťi to ortel njeslo člowečenstvo!

Čam na cinteri blízko pomezníkow,
 Hrobi som widel štiri prewalené,
 Boli to hrobi ludstwa užerníkw,
 Kľiatbu a slzu wdowskú zatečené;
 Čen jednu hrndu abi zhrobow sňali,
 Na ukriwdeních — z pod zeme wolali.

Janko štenuti, orodowník mali,
 Šepal tu ruki k štírom ňebe stranám;
 Húsi dússičjet na zem pozľjetali,
 Čerúe sa rowno k prepadnutím jamám:
 Dússe milostné križ na hrobi dali,
 Šdwihli sa k ňebu — hrobi sa zrownali.

Keď si ti dusse ňebe otvorili,
 Sazrelo oko krásné piramidi,
 To tím ochrancom duchi postavili,
 Čo w hlade ľudstwa krotjewali bidi;
 Prekrásná socha, k počte nášho kráľa
 Na rítku ňebe Serdinanda stála. 32)

Almužná swatá w hlade ludu daná
 Krásnú zmeňila sa tam na pozlátku;
 Od nej sa žjari trón a ňebe brána,
 Ochrancom ľudstwa, večnú na památku;
 W tejto sa bráne páni prechádzali,
 Čo swé poddanstwo, w hlade retowali.

Mi w tých osudoch čo nás tak raňili,
 Utjekli sme sa do jednoho hradu;
 Tam nás pred hladom a smrťou chránili,
 Prijali mile a dali nám radu:
 Wjera w Bohu bol ten hrad otvoreni,
 Kde si oddichá človek zúboženi.

S tohoto hradu pres weku pohromi,
 Wnuťom otcowja sladko sa ozwali;
 Za swedkow budú tí tri krásné zwoni,
 Které drahoti, hladu, ruki ľjali:
 Otcowja Bohu za trest obeť dali,
 A swé potomstvo w križi prežehnali.

Wšeci ti ťerchi ohňiwej drahoti,
 Tím zwonom wassím dodávajú hlasu;
 Jako almužná daná od žebroti,
 Dala tím zwonom pozlátku a krásu;
 Ale jeden diw — zwonow poswećenje,
 Nám pripomíná — národa wzkrissenje!

Križa na križi, tam na zvonoch máte,
 A w križi kleje kľíčik wikúpenja,
 Znamenje križa je Slowanom swaté,
 Pod križom switá úswit osláwenja.
 Tak na památku náššho preporodu —
 Žehnám wás w krásnych wefow pri úwodu.

Cirkew o zvoní sa wždy staráwala,
 A jako matka sinom meno dáwá;
 Ba od jakžiwa aj křst jim dáwala,
 A k božim poctám wrúčno požehnáwá;
 Tak jako Cirkew w poswjacanja dobu
 Křstim ti zvoní tú, z Mijawki wodú.

Slowanom má bit najwatšši mohútني,
 Čo jako národ náš Slowenski huči,
 On je i na hlas i na centi zrutni,
 A prenikawim tónom luďi učí;
 K pocte Cisára nech sa na nom zvoní
 W Den narozjenja, letja k Wjedni tóni.

Catrin wolajte ten, čo k nábožnosći,
 Wrúčno do chrámu weđe zrána luďi;
 Ten bude swedkom žiwej národnosti,
 Kterú oboje w Catrách kňazstwo buďi;
 Ti zwuki jeho milé ténorowé,
 Sú jak po Catrách zpewi Slowákowé.

Mijawan buďe ten najmensši hlasni,
 Neď w harmonii s brati swimi bije;
 On jako disštant dotál má hlas krásni,
 Dokál se swimi majstri sworno žije;
 A tak Mijawan, Catrin, se Slowanom,
 Budú ku sláwe náššim Mijawanom.

Nž bola pješeň swatá wizpjewaná,
 Nž bolo kňazstvo 33) zvoní poswatilo,
 Keď som príbehel za nečele rána,
 Abi tu slavnosť oko mé spatrilo,
 Janko ma presil, abich na památku,
 Zvonom winsšewal službi na začátku.

Zwučni zwonowja! prvé uderenje
 Wasse w Mijawe welkej, rozloženej,
 Bolo úprimné, sladké pozdrawenje,
 Cirkwe nábožnej s wami potešenej;
 Bár wás ňemecké ruki utworili,
 Wi ste w slowenskej reči howorili.

Já som stál hlasom wassim zarazení,
 A wiposlúchal wassu harmoniu;
 Duch moj bol tónom žiwim oslawení,
 Žiwim prorockim hlasom oni bijú;
 Keď ti welebné prvé hlasi dali,
 Tito sa z srdeci jejich reči ljali.

Ž Wjedni sme prišli kde král wás panuje,
 Jeho sa berle aj Mijawa kľaná;
 Ten strážni Otec aj wás ochraňuje,
 Aj wám je k trónu jeho cesta daná:
 On bleškom svojej otcowskej milosti,
 Swjetí k pochodu do chrámu wolnosti.

Donjesli sme wám z Wjedna kľúče zlaté,
 Ewanjeličich práw od otea vlasti;
 Kterimi Sion cirkwe otwárate,
 A požiwáte náboženstwa slasti;
 Zassli už časi ťažké Armanowé,
 Objali ruki wás Serdinandowé.

Mi sme uljati z zeme, z prachu, z rudi,
 Nerovní na hlas, wáhu, cenu, z wufi,
 To obraz, wšsetkich wjer cirkwi a ludi,
 Tichž formowali božje mocné ruki;
 Keď nasse reči w sworném prúde tečú,
 Wjeri! howorče útlú láski rečú!

Len tá rozďilná welkost, wáha, tóni,
 Tu prerozkossnú harmoniu rodi;
 Aj tá nerownost, kterú majú zwoni,
 Srdeco a ducha ke swornosti woďi;
 Duch s srdcom nejsú zjednej materie,
 A predca w oboch duch jednoti — žije.

Prijmite ľudja aj nás do rodini,
 Náno, w polodne, wečer i w temnosti,
 Pozdrawja nasse dceri, wás hodini —
 A denesú wám zpráwi o wečnosti;
 Smutné, weselé nasse u wás žnenje
 Nech je za swedka že žiwot je šnenje!

Nozumjeme wám premili zwonowja!
 Plni ste ducha, plni moci krási;
 Witáme wďačno wás z Wjedna poslowja,
 Mijawú hibu ti proročké hlasi;
 Ale we wassjem duchu wác je moci,
 Jako čo ljeta w ussi, padá w oči!

Nerozumja wás dúbrawi a hori,
 Wřski dúbrawi a skali sú němé,
 Počúwajú wás ti newidné zbori
 Duchow, a srdci w řissi utajené:
 Tam sa ti wasse hlasí ohlasujú,
 W zwoňeni wassjem w nebe poletujú.

Dusse si dali nové uljat zvoní,
 Tá skritá cirkew w hlbokich wissinách;
 Ti letja nad swet, nad hori a domi,
 Keď signum leťi srdeca po dolinách;
 Nad zemú hrmot zwonow wassich zuňi,
 A w twojej dussi jejich hrajú struni.

Duch na polodňe, ráno, večer kľaká,
 Anjelsté wítá swoje pozdrawenje,
 Boha w modlitbe pristrojeni čaká,
 A tu dáwá zvon dussi poswecenje;
 Preto sa tešja dusse na switanje,
 A hrnúť Bohu sweta na mrťanje.

Zwoňi sa pokoj, a komu sa zwoňi?
 Dusse ho nasse jať Boha čakajú,
 Swet sa na noclah s hrmotom swim kloňi,
 Tu dusse nasse milé hodi majú;
 Keď uspja telo, to djeťa kriklawé,
 Letja si se suom do něbať zábawe.

Ti newerici! kteri na switanje,
 Čuješ howoriť hlas zwonowi jasní;
 Den ide — neste dusse pocti rannje,
 Či ti neweriš, že je to ten krásni
 Glas boži, kteri predstakuje zori,
 Čo otwárajú swetom něbe dwori?

Ten newidni swet má tež swaté chrámi,
 Tam je ten Sion dussi pokrewncsti;
 Tam sú oltáre — obeťe — a stáni,
 Tam hori oheň swatej nábožnosti;
 A tento oheň duchow, člowečenstwa,
 Widáwá plameň wjeri, náboženstwa.

Cirkew! ti žjara swetow newidanich,
 Ti plnost Boha, w ludstwa osobnosti,
 Obloha duchow swetom rozesslanich,
 Ti wečnost swatá w hrissnej pozemstosti;
 Kebis sa nassich dussi odeznala,
 Wečnost bi samé len sretki mala.

Cirkew bez wjeri je bez prsi matka,
 Děti hladowé ústa otwárajú,
 Ale bez mlječa hinú nebožjotka;
 Tak hla aj časom na ňu zabiwajú!
 To je najlepššja wjera, náboženstwo,
 Která w čloweku krjesi člowečenstwo.

Darmo ostrowi more pretinajú,
 More sa preto úprimno objímá;
 Darmo aj cirkwe duchi rozpájajú,
 Pri tom kálaní sú oni swojina;
 To, čo Bůh spojil, ludja nerozlúčja,
 Časom sa spolu aj po wentu zlúčja.

Zwoni, ó zwoni! wi dussi družbowja,
 Po celém welkém swete rozesslani:
 Budte aj tuto werni nám sluhowja,
 Wolajte wjeri do jednoti bráni;
 Jednoho Boha weliki swet wžíwá,
 Prečo w ňom jedna wjera nepřebíwá?

Zreknite sa wi zwučnim hlasom zwoni,
 Jednoti pjeseň sladkú zaspjewajte;
 Wšettkim národom jak nebeské hromi,
 Signum tu wjere jednej, prawej dajte:
 S jednej sme krwe, jednu cirkew majme —
 Sweto = křesťanské „Kredo“ zaspjewajme.

Keď také signum swetu ohlásite,
 A preniknete srdco človečenstwa;
 Potom polodňe pravé zazvoníte,
 Wjeram na zmernú s duchom náboženstwa;
 Dokiaľ to bude pulsi wizwánajte,
 Čo som powedal powedané majte.

Ten prvi váš puls zanesťe k Pánowi,
 Čo vás ze zemskej uljat kázal rudi;
 Zanesťe počtu ke Stworiteľowi,
 Kteri z mrtwoti ducha tworí, buďi;
 Čo sa bojíte! či vás Bůh nežbudi —
 W hrobe? keď človek ducha uljal z rudi?

Druhi puls dajte jasnému kráľowi,
 Že sa mu Dewat liste duffi kloni;
 Wernému krajin svojich ochrancowi,
 Jemu Mijawa počti slzu roní;
 Nech nosí dlho na hlawe korunu,
 Tu, čo dal mu Pán z najwiššjeho trónu.

Treťi puls dajte wernim bojovníkom,
 Čo Cirkew nassu w sněmoch podpjerali;
 Tim wlasti mužom, prawdi milovníkom,
 Co prosbi za nás k trónu zassjelali;
 W tich sa Krajina milá nassa žjari
 Či nesú wlasti obeť na oltári.

Čak weseli puls jak o welkej noci,
 Keď celé plešá krestanstwo zkrjesené;
 W ten den, keď hrozbám hroznej božjej moci
 Pokorilo sa peklo rozohňené:
 Každěj pod slnkom dajte národnosti
 Nech žiju jako sestri w pokrewnosti.

Potom zazwonté domu obecnému,
 Ukážte boki, wasse otworené;
 Zazwonté práwu často krútenému
 Které sproti tlačí zúbožené;
 Nech otworením srdcom bratow ridja
 Len w úprimnosti na dno prawdi widja.
 Tim, čo sa s wami často stretávajú
 Strážnim pri Cirkwi mužom pracujúcim;
 Čo hlasom wassim, k sebe zwolávajú,
 Lud pod osudom zeme bedujúcim;
 Ti wám hospodu nassli na Mijawe
 Zwonté nech žiju rodu, Cirkwi k sláwe!
 Mi wám za pulse wasse též puls dáme,
 Aj w nás ó zwoní! srdco na hlas bije;
 Puls je to, kterim bráni otvárame
 Ti, kde Stworiteľ duchow, srdci žije;
 Tento Weliteľ nech Wás tu ochráni
 S celú Mijawú wzdáli zlázi rani.
 Keď prídem i ja na tú križnú cestu,
 Kera dwa sweti už na poli děli,
 Keď sa poberem k hvezdowému mestu,
 Kam sme aj za wás prosbu wistrojeli;
 Snad práwe w tedi aj wi Signum dáte,
 A tak prez chotár aj mňa prežehnáte!
 Tak Matko milá! prijmi tito wdaki,
 Které ti menom sinow, sin twoj nese;
 Opreli sme aj mi úprimné zrakí
 Na teba pri tom hrdých zwonow plese;
 Prijmi mali dar; prijmi poctu tužbi,
 Sú to sinowské matce dané službi.

Bolibi sme sa ešte zhowárali,
 S tebu Mijawa, ti predrahá mati;
 Ale na eeste ľudja nás stretali,
 A jedna s druhú prekážku sa hali:
 Čo sme si rekli, to je vlastné nasse,
 Snád sa zejdem w lepšich časow čase.

Lebo to zwenow ochromé zwoňenje,
 Často mé pero w behu zastawuje;
 Schwatuje tajné w duchu sa tussenje
 Toči sa se mnú swet a prehibuje;
 Tak sa aj duch moj k odpočinku kloňi,
 W hlawe mi záwrat jak zwon w ssturme zwoňi.

Lud si wúkol mňa se strachom rozpráwa,
 Že praj sa wojna na ňebi začína,
 Až potom že boj na zemi nastáwa,
 A celá zeme dwihá sa rodina;
 Prediwné toto ludu porekadlo,
 Maluje hrozné wúkol mňa diwadlo.

Po ňebi smutném strježawi sa ľjahnú,
 Obledá ňebe sine blankitowé,
 W duffnej oblohe — oblaki sa ľjahnú,
 Widime kolo sluka mesjacowé;
 Jakbi radcowja wúkol tránu stáli,
 Kadu nad žiwli ňebeskimi mali.

Nad hlawú wisja hromorodné mračná,
 A zdá sa jakbi potajmo huhlali;
 Jakbi sa deba bližila zázračná,
 Jakbi matki k porodu stonali:
 Premáwajú sa jak wojsko na stráži,
 Če ňewje samo kedi a kam wrazi.

Muži učeni ostro sa hádajú,
 O tej slowenskej pod Tatru bitnosti;
 Lúdja po kopách spolu sa widajú,
 Jakbi nakúkli weku do tajnosti!
 Jako egiptski židja opásani,
 Swet je na nohách kamsi nachistani.

Nikdi sme také nebe plamenité,
 Nikdi padánje swetel newidali:
 Materie sa z neba hromowité,
 Jako z Wezuwa láwa wikidali;
 Swezdi s ocasom a zemetrasenje
 Čjahnú náramné sweta prekótenje.

Lud sa prawoti o peníze, statki,
 Predává djetki umorené hladom;
 To hnusi život — wede ducha w zmatki,
 A lútim robi už čloweka hadom;
 Šturmom hromowim — wola bjede — bjeda:
 Tu sú ti božje súdi — swetu beda!

Tak sa nebesté, tajno tu ssustaju
 Žiwli, s zemskimi k wiwrátení weku;
 Drahotú, hladom, morom dorážajú,
 Na ducha sweta k zpiknutí a wzteku;
 Jakbi sa wojna w nebi začínala,
 Abi sa w zemi s mečom dokonala.

Medzi nebestim a tím zemskim swetom,
 Je newídené pretuhé spojenje;
 Jednim kráčajú tito žiwli letom,
 Wečná pokrewnosť je wnich a wlásenje;
 Len že tam, kde sa zem a nebe stiká,
 Duch náš nestačí, rozum sa zajiká.

Keď hrozních žiwlow ňebe, zeme hñewi,
 Na celi už swet pohromi rúcajú ;
 Tak já ñewolni bášnit ñechám zpewi,
 Šili mi schradli, wtipi wišichajú ;
 Tak o Mijawe — zpew moj dokonáwám,
 Otcowi ludstwa národ muoj ñecháwám.

Zpew IV.

N o w i W e ſ t .

Keď som dokonal zpew muoj o Mijawe
 Chcel som ukázať swetu čo je ona,
 Bol som na ceste, a tu w svojej sláwe,
 Otwori sa mi ňebeštá opona ;
 Šhitja ma koňe, na ohñiwém wozi
 Jak Eliášsa, — tu swet nowi, boží !
 S Bohom rode muoj ! s Bohom zeme brašja !
 Woláme s Jankom w hrozném witrženi,
 Sweti pozemské pred námi sa tratja,
 A nowi swet je očom otworeni ;
 W okamihnuti tam sme sa wideli,
 Kde sa sloboda s űeslobodú deli.
 Bol to welki swet ; ľudja w nom a twori,
 Boli krajini, králowstwá a meštá,
 Boli dedinki, domi, pole, hori,
 Bola tam hradská z wšsetkich swetow cesta ;
 Slnéčko, hwjezdi aj tam wíchádzali,
 Zori jak u nás ráno donáššali.

Ah jaki som bol s Janom zađiweni,
 Wida tam luđi w takém jak mi kroji,
 Po slowenski tam boli oblečeni,
 Jako krajanja tam na zemi moji;
 Haje, dolinki, kopańice, dwori,
 Wizjerali tak, jako na záhori.

Na nás prichodzich pilni pozor dali,
 A museli sme wzjat aj oblek nowi,
 W šiwej sa reči o nás zhowárali,
 Merali hlawu, oči, ruki, nohi;
 Boli ubohi sme jak we wazeni
 Špehúni, we dñe w noci otočeni.

Jedna krajinka bola oddelená,
 W tom welkém swete, jako srdeco w žele,
 Mnohim národom dáwnim osadená,
 Majúc rowini, kraje preweselé;
 Krajina táto wlast sa menowala,
 A čo pod ñebom wšsetkim opliwala.

Čeladni otec wšsetki ti rodini,
 Jednať milowal w otcowskej wrúcnosti,
 Preblahé boli zeme tej končini,
 Plné bohatstwa, krási, weselosti;
 Proti rúžnicám wistawili wjechu,
 Zákon a práwo, mali jako strechu.

Práwe sa jaro pekne otwáralo,
 Stáwali z mrtwich wšsetki božje sweti,
 Slñečko na swet celi zakiwalo,
 Bi sa obljetel, šjel tworcí w ústretí:
 Jarnje to ráno — bolo jak wzkrišsenje,
 Tworstwo zpjewalo: tu je osláwenje.

Swjatek Trojice w zemi niewidani,
 Sweřili práwe národowja włařti,
 Leřeli ř nemu řepáni jař páni,
 A brali účasř na společnej řlařti;
 Zásřawi w swjatek národneř tam wjali,
 Náredi swoje werime zpjewali.

Trojica táto w chráme malowaná,
 Nádherném bola w zlaře na oltári,
 Bratřstwo, Sloboda, Rownosť menowaná,
 Čo bolo widno aj z jej božřkej twári;
 Zásřupi swaté pred řu popadali,
 Čař nám pomáhaj Bůh! řa přeřehnali.

Niřdi mé oko toho niewidelo,
 W jařém objímal seba řud plesáni,
 Jařo to wřseřko lářřřu zahorelo,
 A Bohu a ř sebe w čistém objímání;
 Čam řom už widel, člowečenřstwo práwe,
 Štworené ř bratřřtwu, slobode a řláwe.

Kozličné wjeri, řuki ři tu dali,
 Pijúc z řtudnice jednej čisře wodi,
 Nároři w řúču rownosti ři řřáli,
 A zdrawřkali ři čisře ze řlobodi;
 Pán wolal řluhu ř bratřřřému řmireni,
 Nad člowečenřstwo w řludřřtwu řláwi řeni.

Toto bol swjatek — řlawni národnořři,
 Ša mnoho řřo řjet na zmerení dani,
 Š trónu až řolu řludřřřwa do nřřřřořři,
 Od řduchow bořřich dobrich wřřřřadani;
 Řde je ten řošel, čo ři na řem zřleřel,
 A řpewedal tam, jař řa ten řen řweřel!

Lúto nám bolo w tomto s Jankom raji,
 Že nassí milí na zemi zostali,
 Oželeli nás tam w tom bjedi kraji,
 Ti dusse milé — w takej od nás vzdáli;
 Ach kiž jich dusse, po smrti sem zajdú,
 Kiž nás we vlasti tejto blahej najdú!

Po zatworeném slawnosti tej raji,
 Zástup plesawi, po vlasti sa trátil,
 Jako žjaček náš sškolsti keď si w máji,
 Mtlú zábawu pod zelením swatíl;
 A pri konci swej májowej slawnosti,
 Otrasa prášsek sškolsti w nežbednosti.

Chrám po slawnosti zostal otworeni,
 Ale ten oltár kže Trojica stála,
 Bival ritirstwom w zbroji otočeni,
 A na Trojicu opona sa dala;
 Lud ale wždickí po swatiňe mihal,
 A Trojicu tú jako modlu wžíwal.

Po tomto swjatku hrozne pálcíwosti,
 Jako z ohňiwej pece na lud bili,
 Mračná búrliwé, njesli horúčosti,
 Otwárajúce swé ohňiwé žili;
 Bleski z oblohi jak hadi sa tjáhli,
 Wetri jak Sámum, w powetri sa ljáhli.

Wšsecki sa žiwli, zem a ňebe spolu,
 W ohňiwém prúde a toku warili,
 Štájúc oheň, wodu, sírku, smolu,
 Abi sšuminu zbitkow wihočili;
 Ale wariwo hrozne keď rozwrelo,
 Jak láwa z Etni kraje zaplawelo.

Mne tu Plinius prissjel do pamati,
 Prúdom Wezuwa bjedno usmrteni,
 Mi s Jankom stáli jako ustrnuti,
 Abi nás wicher newzal rozbúreni;
 I tak sme boli mezi ohnom, wodú,
 A len čakali tú poslednú dobu.

Lebo ten oheň ludstwo rozplameňil,
 A naljal ohna na puls lichotoki,
 A celi život národow sa zmeňil,
 A člowek zostal hrozni, prediwoki;
 A w tomto hrozném žiwlow pomjessani,
 Ludja, národi, zassli w nowé strani.

Najsmutnějssi den po tom krásném swjatkú,
 Nastal národom w rozbúrenej vlasti,
 Keď si začali tú preostrú hádkú,
 Kdo má požíwat tej Trojice slasti;
 Šturmom prehrozním bili na swatinu,
 Bojujúc každi swoju za rodinu.

Čo sa hibalo stálo ozbrojené,
 W mestách sa meče a kosi brúseli,
 Orač nechal pluh — pole zúhorené,
 Remesník wihnu, lešic w tábor smeli;
 Ženi a panni rúcho za meč dali,
 W rúchu hrđinow do boja si stali.

Mestá, deđini welké rozložené,
 Jako wojáci na hotowe stáli,
 Stráže po cestách husto pastawené,
 Na mjesto reči ludja si mihali,
 Na mjesto zástaw ssibenice k mestu
 Dané, pútnikom udáwali cestu.

Bár aj tam boli wistawené chrámi,
 Boha po dobrém nikdo nežpomínal,
 Božje w kasárni zmeňili sa stáni,
 Lud s swojím kňazstwom k boku meč pripínal;
 Jako keď člowek w horúčkách mátoži,
 Zostal bez seba, celi ten swet boží.

Nádherné, mnohé, stáli aj tam sfoli,
 Ale jak wdowi djetek pozhawené,
 Junáctwo zasslo, do táboru w poli,
 Majúc kopie, meče naoštrené;
 Ach ba aj žjaček, mali rozihrani,
 Spjewal: „do boja muoj koňičku wraní.“

Kdo ten swet zmámil? mislim zahrúženi,
 Ludja, národu, kdo wás w boje rúti?
 Wčera Trojice swjatek welebeni,
 A dnes sa celi swet, jak zpiti, krúti;
 Sú to ti božje zaslúžené tresti,
 Které wás ze zlich wedú w lepšše cesti!

Hrozím útokom na chrám udereli,
 W jehož swaťiňe tá Trojica stála,
 Pomstú ukrutnú na tých zahoreli,
 Jimž sa ochrana tejto modli dala;
 Kdo tak žneuctil welebnost Trojice,
 Že k nej wistawil, z drewa ššibenice?!

Tu leti mužstwo: jako orkán diwi,
 Ostrím reziwom ššibenice žtali,
 Sloboda je strom úrodní a žiwí,
 Nech trhá z něho každi, powedali;
 A w okamženi tito poprawnice,
 Skidli sa dolu chrámu u Trojice.

Hrozná w národach skritá bije síla,
 W srdci národa wre puls národnosti,
 Je to junáctwo, tá srdečná žila,
 Která má prameň w swatej nadšfenosti;
 Wojni národnje, to sú už len prúdi,
 Keď sa w národach život hlbe, buďi.

W národe živém wložil wšsemohúcnosť,
 Ten newidení, wšsaďebitní, žiwí,
 Jeho osobe dal žitja mohútnosť,
 Abi na miesto jeho tworil diwi;
 A dokjal meze nepřekroči svoje,
 Ljek a tinktúri sú w národach boje.

Je w národach aj swatosť bohoprísna,
 Swatosť je pečat národow bitnosti,
 Kterej poštwrniť nesmje hanba hríšna,
 Lebo tu trati obraz newinnosti;
 Swateš národa jednú leki drahú,
 Keď stratil swatosť — stratil život, sláwu!

Wečnosť w národe do oči nám bije,
 On je jako máj wždiaki na obnowe,
 On wždi umjera, a wždi zase žije,
 Jak w mlječnej ceste, hwjezdi na oblohe;
 A keď žitja knot národa dohori,
 S pazderja knota swet sa nowi tworí.

S čloweka luďi, a z luďi roďini,
 S roďin sformowal Bůh obce, národi,
 Wečnosť národa sú jeho dejini,
 W nichž nekonečnosť spi jako zárodi;
 A dejini sú dojki člowečenstwa,
 Dáwajúce mu mljeko náboženstwa.

Čo sa bojíte žiwi národowja
 Smrti? už ste tu, tak už nežhinite,
 We wás sa tworja newidni duchowja,
 Aj wi ste zážraf, už wi newimrete;
 Len sa warujte žitja práchniwosti,
 W práchniňe žije iskra ňebitnosti.

Národowja sú boži služebníci,
 A chystajú sa ke dni wikúpenja,
 Nosja to pekne mens slobodníci,
 Snajúci púwod swojho poswecenja;
 Weliké, swaté práwa svoje znajú,
 Oslawu božu za určenie majú.

Mezi sebu sú jako společníci,
 Práv a zákonow wečného tajemstwa,
 W dejinách sweta, sú jako rolníci,
 Nesúci k sejbě zrno čloweč nstwa;
 Nepristawuj ich, nech pracujú spolu,
 Keď obrábajú wečních duchow rolu!

Wečnú — národu krásno wísl penú
 Hradskú, jak hwjezdi majú na prostore,
 Společninim swetlom, pút swú ožjarenú,
 Objehajú též zemským na obore;
 A keď národu swú cestu zakrúžja,
 Do wečnosti sa jak hwjezdi zahružja.

Bár aj na zemi úzké mále sídlo,
 A rúcho ktere Búh wám nosit kázal,
 Krásních ste duchow jak nebe hwjezd bidlo,
 Ktere prst boží k wečnosti priwjazal;
 Žite národu w swornej susedskosti,
 Chowanci boži, jednej pokrewnosti.

W takémto sladkém ducha witrženi,
 Janko strnuti, pri bežu mi stojí,
 Národ s národem w frutém rozžúreni,
 Štrti sa jako lew a tigris w boji;
 Na chrám Trojice zástupi sa hrní,
 Až trámi jeho pod útokom trní.

A na to hrozné národow diwadlo,
 Z celého sweta ľudja sa zbjechali,
 Čak jak kobiljet wojška w tábor sadlo,
 Nesúc na seba meče, tije, škali;
 Witnané bolo z ľudstwa človečenstvo,
 A swet bez Bcha robil poručienstwo.

Črjasla sa zem a materník w nej pohnul,
 Mesta w dim, ľudja w hrobi sa rúcali,
 Nebeski oblúk w praskote sa ohnul,
 Krwe poteki z zeme wíwjerali;
 Ohnom strelbowím roztrhli sa škali,
 Náredi prídom do seba sa dali.

Bit lebo ňebit; boli w bitwách hlasi,
 W nichž sa náredi různé katowali,
 W táboroch diwich — z ľudskej krwe kvasi,
 Jak z Čtni láwa po zemi sa ljali;
 Jako rodička krwú otočená,
 Bola wlast bratskú krwú zkrwawená.

A w tomto boji žiwlow rozlobeních,
 Nečul si meno človeka a brata,
 W žilách národow pomstú rozohňeních,
 Šhorela w uhel láska, nádej swatá;
 Já som zdeseni čakal na Čen Páňe,
 A hľadel w slzách tam k pozemskej bráňe.

Na tito kvasi zwer sa pozbjehala,
 Stonánim zeme hrozne peďesená,
 Abi teplú krew ľudskú wichlastala,
 Lež ukrutnosťú ľudskú prewíšená:
 Lekí w besnote do swej w horach djeri,
 Bojic sa ľuďi wjac jak žiwěj zweri.

Bejná drawého ptáctwa pozljetali,
 Na rozmetané ľudské masso w poli,
 Lež umrlčini puchom popadali,
 A korist wojni záhubnej tej boli:
 Tak nerozumné a newinné twori,
 Njesli pokutu za ti ľudské wzdori.

Nádherné mesta, mestečká, řečini,
 Wlastni zmeňil lud špatné na strassidlo,
 Urodné wíssli na cinter končini,
 Ke biwal člowek, tam zwer našla bidlo;
 Tam kde mal člowek palác, budowísko,
 Sadlo si pustej zhúbi domowísko.

Strelbowé mračná, wojsko nad táborom,
 Wipar krawawi, a puch umrlčini,
 Stlal sa jako mhla, zemstím nad oberom,
 A do wezenja bral kraje rowini;
 Dim z wipáleníšť, puch a wipar wreli,
 Morowú ranú ten swet obareli.

Plače a křiki, šzi a wzdichanje,
 Bedi a reti, žloba, nejistota,
 Žbroje zostrenej žiwé brintotanje,
 Záwrat s žúfánim a pomšti lomota:
 Bolo na mjesto pohrebneho spewu,
 Šumini pomšti neludského hñewu.

Tat stál pred námi ten swet zamotani,
 Čo padlo w eči bola puštatina,
 Božina bila f jeho sŕonáwani,
 Počet robila pozemská rožina;
 Wojna tu a mor boli hospodári,
 Strach s hrúzú njesel fu pohrebu mári.

Nad tú puštotú sweta sa diwalo
 Ňebe, jať oko blankitowé jasné;
 Nad bratowražďú ruki umiwalo,
 Ňechcelo wičet tito hrjehi strassné;
 Jakobi samo wšsemohúce Ňebe
 Ňetrúfalo dat za to odpoweđe.

Já som dobrému wec mú už bol oddal
 Bohu, a prošil za milich na zemi,
 W tatichťo hrúzách wuoli jeho poddal,
 Na wjeru w Ňeho silno podeprení;
 Tam nad oblohu útrpno som patríl,
 A s mojim losom preťažkim sa bratíl.

Janto ma tešsil w častém zaťešnení,
 Še praj po túrce zase biwá jasno;
 Aj swet sa tworil w žiwlew rozpadení,
 Aj pred stworením sweta bolo strassno;
 Še praj ti hrozné pred námi wijawi,
 Sú Ňemluwnáťká swetowládnej hlawi.

Ňechcem já sweta w kterém Boha Ňeni,
 Ňechcem rownosti, která práwo bori,
 Ňechcem slobodi bez zákona ceni,
 Ňechcem já bratstwo, čo pokrewnosť mori;
 Ňechcem krajini která Ňemá hlawi,
 Ňechcem já Ňebe w kterém Ňeni sláwi!

Tak rozžjalení hladím w pustatinu,
 Kterú braterská wojna porobila,
 Padám, bojím sa, modlím za ročinu,
 Která po swete sa už rozptilila;
 A w tomto hrozném mejém rozhorlení,
 Letel som k herám jako pomatení.

Wstaň Asafel, wstaň, pozri pod oblehu,
 Smaluj nám obraz hrůzi, pustošjenja,
 W kterém sám člowek wlast swoju ubohú
 Šodil a stopi zkázi niwočjenja,
 Tu sa už nebe mrakom otočilo,
 Od pustošjenja oči odwrátilo.

Ale ten cheň, čo tam z hlbín sľahal,
 A tea diwokrit zdesšeného tworu,
 Pres čjerní oblak až do nebe sľahal,
 Abi žalował nebeskému dworu;
 A keď w tom prašku swet pod sljatbú skončil,
 Wečer sa ukril, a den pomšti skončil.

Predemnú cheň, po nad hlavú treski,
 Šromobleškovej wojni zungčtali,
 Boli to duchow newidene zwesti,
 Čo nám útechu na zem nosjewali;
 A w tomto božích duchow sprátelení,
 Janko ma čessil zpewom rozohüení.

We zdánliwém skonáwání,
 Welki swet sa znouu roďí,
 Čemních príhod w teletání,
 Nowí swet z hrobu wicheďí,
 Nechme tú hru wšsemúdrému,
 Wečni Bůh je méno jemu.

Keď nás jako Niagara,
 Orkán pere w zátočinu,
 Tam w kotliňe nám otwára,
 Duch propasti domowinu;
 Z morstich potwor hlav a kosti,
 Stawá Bůh nás sláwe mosti

Tes ti duffa má, kde sú nasse děti?
 Ach tis to bledá, celá zadiffená,
 Kdo ta prenjesel w tito hrozné sweti,
 Ti si to moja — snád si osláwená?

Prihowor sa mi! podaj útlé ruki,
 W spolku nám budú ňebe tito muki.

Ach! to mé srdco, oči, ducha mámi,
 Ťeni to ona, to je len wiđenje,
 Co jej wzdichanje leťi w tito strani,
 A objalo sa moje s nim túženje;

Kdo si, powedz mi! ja som posel zeme,
 Nesem ti túžbi w slzách omočené.

Co sa mi boží anjel krásni zjawil,
 A dal chlebiček jak Danjelowi,
 W prudkém náhleni máličko sa bawil,
 Lež mnoho odtril mi jak prorokowi;

Sarmútil ma sic, že aj tam na zemi,
 Je swet jako tu hrozňe pobúrení.

Ale aj útlú radú obweselel,
 A ukazowal hwjezdu jednu jasnú,
 Na tú mi hlaďeť w noci prisno welel,
 Keď pojdem dále tú pustiniú strasniú;

Tá hwjezda, rekel: tri sto rokow swjeti,
 A wšsetki jej sa drzja tito sweti.

Bár jej búrlivé mračná začlánajú,
 Od samej božej toho roku jari,
 Predca paprskí jej wždy preblijajú,
 A na západe silno wzdíká žjari;
 Tam na západe, pred wíchodom stojí,
 A predpovedá swetu o pokoji.

Čas s Bohom puiuj túto strmú cestú,
 Sú w nej wimoli, hadi, ostne, skali,
 Po križních cestách dostaneš sa k mestu,
 A tu duchowja anjela mi wzali;
 Len tam w oblaku keď už wilečeli,
 Budeš s twójimi, slowo poweđeli.

Janko weselšši, jako bi bol badał,
 Že sa z mjesta mút ňewrátíme zase,
 Ponáhľal se mnú a prečasto padal,
 Jakžto w ňeznámem swete, w nočném čase;
 Často w modlitbe zepal ruki, flakal,
 Keď pod nohámí mrtwích wídel, makal.

Čemná noc kríla kraje ustrnuté,
 Keď ten debri duch bol sa nám už stratil,
 K polnoci boli hwjezdi zablednuté,
 A swet w stonání odpočinek swatil;
 Tu stát wíďíme drewo štwerohrané,
 Pod nim osobi ženšké nalakané.

Ach, jak strassné sú w noci ššibeňice,
 Tu kriku neňi, tu ľicho panuje,
 Tu sú na križních cestách už hranice,
 Tu srdco má reč — jazik utichuje;
 Kletuj nás Bože! wzdichám preweliki,
 Tu hlas: to sú twé bratricku pomniki!

Wilko bratričku! sa prihowárali,
 Na ssibenici k tomu mládencowi,
 Nohi wisice útló objimali,
 O pol noci to swojmu bratričkowí;
 Za národ wisíš Wilko náš wirjekli,
 A hrdínské jim slzi z oči tjekli!

Mne tu ten Wilko Sulekowssí známi,
 Prissjel na pamať w hrozném zateššnení,
 Búh wje, mislim si, w které sweta strani,
 Je ten hrdínski rod už zahodeni;
 Jako mu kdesi plati swet za službu,
 Jako za wrelú, za swoj národ túžbu.

S kmentu kossjella, šwetlé nohawice,
 To mládencowo telo okriwali;
 Wlaši jak kassan krásné z ssibenice,
 Jak wlni s wetrom útló pohráwali;
 Šápal hrdínski zbjelej twáre hleđel,
 Na ssibenici jako žiwí mládel!

Kati na wíchod hlawu mu zkrútili,
 K meščektu kde bol k smrti odsúđeni,
 Ale wetrički si ho obrátili
 Na západ, čo bol nad nim zateššneni;
 Luđja si mnoho o něm rozpráwali,
 K němu jak na púť w noci chodjewali.

Še on hrdínskim duchom ššel k poprawe,
 Nepossštwornil sa spolubratow zradú,
 Pred žalebniki a sudci w oslawe,
 Stál junák tento, twáru žiwú, mladú:
 Pohrđel swetom — dal národu ruku,
 Nad puto, žalár, zwolil náhlú muku.

Keď prissel junák na mjesto poprawi,
 Ortel čitani wiposlúchal smeli,
 Šjel k šibenici, jak na mjesto sláwi,
 W tichto mu slowách ústa očnemeli:
 „S Bohom národ muoj, s Bohom má rodina!“
 To keď wirjekel, kat mu hrdlo spiná.

Toto poslednja bela kata muka,
 Lebo to swaté Wilka umjeranje,
 Pomstila božja na katowi ruka,
 Napadla ho tam bázeň a zúfanje;
 Bár jak newinní Wilka odprosowal,
 Jednu po nom noc, žiwi prenocowal.

Keď skonol Wilko — na tú šibenicu,
 Sletel holúbek, jako k narjekáni,
 Jakobi hladal s plačom holubicu,
 Jatkbi jastrjabom tam bol doháňani;
 Bože! w mládenca bol hned premeňeni,
 A jako Wilko z drewa poweseni.

Prw lež dokonal zpjewal si pesničku, 34)
 Já opusteni mojej od Rodini,
 Nikdo něpláče mladú nad duffičkú,
 Pláče nademnú wi twrdé skalini!
 A w tejto pjesni tá sweta sirota,
 Šrdinskú wessla bránú do žiwota.

Bol len mládenček, lež jak muž umjeral,
 Šrdo jak Wilko oprel smrti čelo,
 Na Wilkow on hrob w poprawe pozjeral,
 Hof a hof štrili oboch zwadlé telo;
 Lebo to boli tužbi Šolubowé,
 „Dajte ma tde sú kosti Šulekowe!“

Ťažká to bola mladich brotow muka,
 Smutná pre národ, že tak dofonali!
 Ale sa trjasa aj tím sudcom ruka
 Čo sinkow mladich ortel podpísali;
 Keď sa ňelaká národ smrti, hrobu,
 Dajte národnosť, dajte mu slobodu!

Tak pochowali národa dvojički,
 Pod šibenicu šerhowja a kati,
 Lež lud sa modlil jejich za duffički,
 Jakbi mládenci tito boli swati;
 A celi obor nad hrobmi jich trnul,
 Lebo ohniwi západ s pomstú hrunul.

Jak Niagara w svojem wodopáde,
 Trase otolje, mesta, doli, hori,
 Tak sa rútili prúdom na západe
 Hrdinow husté tisícové zbori;
 A celi ten swet zbrojů zatajili,
 Pomstú hrješnému swetu zahrozili.

Pri drawej rjece rozložili stáni,
 Kterú Kocitus strassní menowali;
 Tá rjeka wšsetki zatworila bráni,
 Tu sa dve wojšká spikli a rúbali;
 Západné hůstí šturmom išli k meži,
 Ale dali konec rázom diwej seči.

Witezi wazňow dali na slobodu,
 A zbedowaním puta posňimali,
 Krwawé čistú rani zmili wodú,
 A w hrdinské jich rúcho obljekali:
 Bola to doba krásná jak wzkrišenje,
 A kolo ráno — swet mal osláwenje!

Oslobođeni ti to slobodnici,
 Čo žazku nūdzu sšibenicám wihli,
 Boli to radom mlađi bojownici,
 A swojim ochrancom s plačom ruki zdwihli;
 Dowolte reknúć, bratow pochowati,
 Čo umučili pre národ nám fati!

Na to wazňowja slobodni leteli,
 A pohrebu bratow za rod pochowanich,
 Ćrdinšće sa jim wojška pripojeli,
 A hrobom mlađencow za rod powessanich;
 W prichodu jejich sšibenice spadli,
 Na nichž šinowja za swoj národ zwadli.

Ten zpew: ale prawda predca zостаńe,
 Šibal okolje, trjasel zem a stali,
 Swet hrješni hrozmú odplatu dostańe,
 A w tom sa zeme žili roztrhali;
 Mučedlnikow swojich ņenačatich,
 Widali hrobi ludstwu jako swatich.

Tu sšibenice ohňom sa čitili,
 Boli kađidlem k počte usmrćenich,
 W prasskote ohňa mrtwich odprofili,
 A oplakali šinow zadusenich:
 Za hrjechi swoje čitili sa w plameň,
 „Sláwa mlađencow“ a lud rjekel: Amen.

Keš mrtwé tela w truhlu položili,
 Š lipowého to drewa ustrojenu,
 Kňazja modlitbu hrob jim wiswatili,
 A ludja dali slzu wiceđenú;
 Mlađencow wečne wzali sláwi bráni,
 Čuši wojanšće w swoje wessli stáni.

W stánoch wojanských junák pekni mladi,
 Stál jak osoba hrdá Jaroslawa,
 Z úst mu leteli rozkazi a radi

W hrđinském čele žjarila sa sláwa;
 Muž to junáci, smeli, ozbrojeni,
 Ľoworil k wojssku takto powissení:

„Sinowja Sláwi! bereme sa k wlasti,
 Kterú Kocitus tento strassni deli,
 Dědowizeň to moja plná strasti,
 Takto mi muoj Bůh, moja wjera welí:
 Podmaniš tú zem ti po krutém boji,
 A privedeš mi lud zas ku pokoji!

Winnim odpustiš, dáš ruku milosti,
 Piču zpokoriš, a potlačíš zradu,
 Strossotáš žalár útlej newinnosti,
 Wdowám, sirotkom dáš útechu, radu:
 Wrátiš wihnancow, zpamatáš zweděnich,
 Odplatiš sinow w búrkách tebe werních.

Swatej Trojice chrám ten rozrúcaní
 Zaujmeš mužmi wojska údatními,
 Wistawiš ho ti, twé w ňom budú stáni,
 A ohradiš ho muži sšlechetniými;
 Na čelo jeho dáš literi zlaté:
 Tu rownopráwnost národowja máte!“

Tak hrđina ten; a sláwi sinowja
 Ľurráh! w oblaki hromozwučno zdwihli,
 A na údatné swoje si wudcowja
 Ľúsi, wojanskim prísnim okom mihli:
 K nohám junáka hrđú kloňja hlavu,
 To cisar pán náš — hurráh mu na sláwu!

A tu konici smelo zdupotali,
 A oblak wojška po vlasti sa wali,
 Až doli, hori, nad tim zastonali,
 A nepřjatelské hůfi uhibali;
 A celi sa swet wúkol hrozne meňi,
 A weseli bol jako po wazeňi.

Zwečerilo sa; ale po končinách
 Błasi bubnowé oblaki ztrjasali,
 Strelbowé bleški šširich po delinách,
 O hroznych bojoch zwesti donáššali:
 A w nejistote swet sa ešte lakal,
 Jako pred súdom stál a ortel čakal.

Polnoční uhel, ohňom rozpálení
 Súsednim, swoju ztápal ladowinu,
 A jako orkán žiwí, rozlobení
 Letel záhubnej wojni na krajínu;
 Ohromní pustil z ladowin swích prameň,
 A zdusil rázem ten zbuření plameň.

„Ach, čo w tom swete ti pútniče robiš?“
 Jedna sa ma tu bohíňa zpitála;
 Wješli ti w jakej nejistote choďiš,
 A wšselijaké hrůzi wipráwala!
 Kdo si? bohíňa — hrůzi — či milosti?
 Zpitam sa; rjekla: já som mať wolnosti!

A já som mešťtan, Paňi moja zlatá,
 Celého sweta sin, a prjatel luďi,
 Každí mi národ je a wjera swatá,
 Člowečenstwo sa w křestanstwe mi lúbi;
 Bojim sa Boha, a čím luďské práwa,
 Swati mi zákon a Cisar má hlawa.

Chcem sa odebrať k mojej swatej vlasti,
 A oddechnúť už z nebezpečnej cesti,
 Spjwam o žjaloch weku a o strasti,
 Čo nás hoňili dedinkami, mesti:
 „No, pojdeš s Bohom!“ tak matka wolnosti
 Ujela, sseptajúc pár slow w úprimnosti.
 Ha! wi spioni; wjažte nohi, ruki,
 Wlečte tých zradcow wečnej do temnice;
 Neujdete wi ťažkej zradi muki,
 Aj wi budete wíseť z sŕibeňice:
 Tak popadených wljekli hrozni drábi,
 Bili, sšlbajúc wlasti z nás a hábi.
 W hľobí s Jankom žalár ma zadali,
 A wazili tam o chlebe a wođe:
 Nohi a ruki križom okowali,
 Dali úbohých žabám ňesľobode;
 Ale dobri Bůh dal nám oblewenje,
 Mali sme jať Ján we snách tam zjawenje.
 Usnul som sladko — a tu sweti nowé,
 Tak pri stworení sweta wínikali,
 Boli sme krásným s Jankom na ostrowe,
 Len že tam moršké wlni dorážali;
 A keď sa w búrce wodi wíljewali,
 Moršké tam sšelmi ludi hltáwali.
 Tento ostroweť často napádali,
 Esťte aj diwi, blízki ostrowani;
 Dobrú rodinku jať lúpež chwátali,
 Chťejúc zaludniť pusté swoje strani;
 Ale pri wšsem tom, ti domorodníci
 Wlasti swej boli wrelí milowníci.

Túto welikú hrúzu natrestani,
 Tam na západ sa k horám pomikali;
 Stari tam stál hrad múrom obehnani,
 Okolo múru prjekopi a wali:
 Ohromné wrchi, jako hrdé bassti,
 Hájili ostrow tejto nowej wlasti.

W prostredku hradu chrám si zašládali,
 Tito úbohi, dobri ostrowani;
 Už hlawné múri a piljeri stáli,
 Chrám sa rozšdelil na tri hlawné stáni:
 Chrám to ohromni mal podobu hradu,
 Abi chránil lud dobri od nápadu.

Mládež horliwá, žiwá, zapálená,
 Na múroch stawbi pilno pracowala:
 Po chráme nowém wrelo rozšúžená
 Hrdinstim si tu duchom počínala;
 Starci junáctwu, widjac jeho radu
 Múdrú, národa dali w ruki wládu.

Čak to milo šlo — a junáctwa hlawi,
 Starost nad krásnim djelom prewádzali;
 Domorodníkóm donáššali zpráwi,
 Keď sa w národnej rađe radjewali;
 Proti diwochom hráze zarazili,
 Ľteri zdaleka stawbe zahrozili.

Pojal dussu mú, ten chrám welikánšti,
 Forma a wazba jeho newidaná:
 Pri ňóm nábožni lud jak náš Tatránšti
 Poctiwí, zdrawí a dobrota samá;
 S námi cudzinci, dussa jeho milá,
 Na mješto reči, w twári howorila.

Mne sa w tom chráme jednoti swatina,
 Tak jako srdco w tele zalúbila;
 Domorodníkow úprimná rodina
 Na túto oči, dussu obrátila:
 W tej mali slúžit kňazi na wzkrissenje,
 Keď sweti ludstwo k božstwu powissenje.
 W národnej rađe junáctwo zastalo,
 Keď sa k swatiňe brána otwárala,
 Nad formu bráni tuho sa hádalo,
 Až sa z hádanja ostrá zwada stala;
 Jeden sšediwi starček tu zaplakal,
 Neopúšťaj nás, Bože! a w tom flakal.
 Ach Bože, Bože! tato nejednota,
 Stehuje sa už aj sem na ostrowi!
 Wzdichám si s Janom; ach, keď ta holota
 Záhubné ľahá prez more osnowi!
 Kde ste wi kraje, sweti, sšebodníci,
 Wi ňepoddani tejto záhubnici!
 Bůh wje, čobi sa bolo porobilo,
 Ale národnje swjatki nastáwali;
 Domorodníctwo w plese zatúžilo,
 Weliké, swaté dni sa otwárali;
 Wsseobecne w nich sweti sa smjerenje,
 Swato = národních túžjeb obnowenje.
 Už sa zdaleka zástupi hibali,
 Zdomorodníctwa utesseních krajow,
 S túžbú a plesom na hrad sa diwali,
 Tito poslowja z božich, milich rajow;
 Belo = čerweno = modré zástawnice,
 Tak Noáchowe ňesúc holubice.

W krásné udolje jako pod Cetrámi
 Húsné tisíce w zpewé sa schádzali
 W údoli milém, sađeném lipámi,
 Huki si dajúc — milo sa witali;
 Množaja ljeta! hučelo horámi
 Daj Bože štastja! rjetli ostrowani.

Weliké tito národnje Slawnosti
 Hrdinstimi sa zpewi započali
 Mláďenci, panni krásné, w národnosti
 Citu, plesawé zbori zabáwali;
 A w tichto zpewoch zchitalo tussenje,
Ti zbori silné — Sláwi predwiđenje!

Muži a ženi, starčekowja zchradli,
 Mladú rođinu swojů otceni,
 W kole národnjem jako šjetki zmládlu
 Berúc podobu jako osláweni;
 Šži radošti, zápalu padali
 W mládež nadšsenú, fterú objimali.

W druhi weliki den národná rada,
 Pred zbor národní hlučni predstúpila;
 Počet werejno z danej wládi sšladá,
 A túžbi swoje nowé predložila;
 Národ uznali s nadšsením schwalowal
 Službu, a radu ďálej upewňowal.

Swital den treći a tu w nábožnosti,
 Staré si kniži otcow otwárali:
 Šlawi národa odkrili tajnosti,
 O budúcnosti wírok donášali;
 Tu stareššinstwo wišlowilo: Amen,
 Š národa letel poswecenja plameň.

Kde ste wi dráhé na Slowensku hlawi?
 Spomina Janko — w slasti tej bez seba;
 Tu bisíce mali hodi — dali zpráwi —
 Čo widi člowek, ked je blízko něba!
 Rozwinulibi uzel budúcnosti,
 Kteri je z witi w Catri národnosti.

Kdeže ste? Kollár, Holli zádumčiwí,
 Kde je náš Šurban hromo-plameňiti?
 Kde je nad rodem Štur náš prehorliwi,
 Kde je Šodža rečník w Catrách swatociti?
 Kde je ten oblak mužow krásnej Catri,
 Tu bi ste mali rodocitu watri!

Jedna dolinka jako Jozařata,
 Bola nad wíchod milo rozprestrená:
 W domoredničtwe bola to zem swatá,
 Pomniki otcow slawnych ozdobená;
 Zástupi sa tam jako na pút hnali,
 W kníže žiwota — otcow zpominali.

Cat prežehnali édensté dolini,
 A putowali k národnjemu hradu:
 Múri chrámowé ztropili rodini,
 Muži národa w tajnú wessli radu;
 Na stawbu chrámu kládli obet hojnú,
 A žehnali sa k djelu lástú swornú.

Slawnú jednoti w túžbách obštúpili
 Swatinnu, wšsetki tito zbori sworné;
 Erbom národnim celú okrášlili,
 Sladjac si hrdo na ždi nerozborné;
 Formu národnú hlawná mala brána,
 Domáciu barwú něžno malowaná.

A tu esšte ráz, národ ten plesawi,
 W swatonárodních túžbách sa objimá;
 Wiletja z húfow národnje zástawi,
 W zpewe nábožném trafi sa rodina;
 Mňa omráčilo hrozné oswjetenje,
 A ostrow hibe zeme zatrasenje.

Leťim na horu — tu zas welké sweti,
 Sweti na polnoc newidané nowé;
 Sem sa potriasá, ostrow motá, letí —
 Jakbi ho tjahli hori magnétowé;
 W zemetraseňi pritjahli sa hori,
 Tu Janko w hrúzách to mňa prehovori:

Ach, čos ma zbudil? jak mi za sňom lúto!
 Kdo je? už drábi na žalár sšurmujú,
 Berie zerzawé z nohi, ruki puto,
 Ortel nám smeti strassni oznamujú;
 No, tu nás máte; už oči wišeli,
 Čo nám slúbeno — rjetel Janko smeli!

Dali nám člnok, wjedli k wodopádu,
 A sotili nás w hroznú zatóčinu;
 Takto widjac už na život náš zradu,
 W poslednú kľakli s Jankom sme hečinu:
 Prežehnali sme marné tito sweti,
 Tu dvojhlawi stáť z wisokosti leťi.

W pazúri pojal nás, a do wisosti,
 Neše z očitej nad prepastňu smrťi,
 Šwihňe sa kridlom něba w šširokosti
 A nad Krajiniú wojni s nami wrťi;
 Názom sa w západ pustil do wisšini,
 Leťel nad hori a moršfé hlbini.

Slnéčko zlaté práve sŕonáwalo,
 Už len ti krásné pruhi sa mihali,
 Už tam pod námi wŕŕecko nocowalo,
 Tam bola už noc, tam už ľudja spali;
 Stmelo sa aj nám a w tejto temnosti
 Letime z wíŕŕim delu w hlbokosti!

Oddechnúte ŕi na Slowenskej zemi!
 Újtel zmeňeni nám ŕtáf na anjela;
 Mi od radosti jako omámeni,
 Padli sme k nohám oslobodítela;
 Anjel prežehnal nás, a letel w sláwu,
 Mi z Jaworini wíďime Mijawu!

Taf sme leteli jako po wzkriŕŕeňi,
 Tam pres Lubinu k horám postawenú,
 Ale Bchužjal horko zarmúteni
 Wíďjac s žalostí obec wipálenú:
 Eŕŕŕe túrawi tejto puŕtatini,
 Kalili oči, ljahnúe w úbočini.

Já som pospjechal ku mojej rodiňe,
 A dzeel už objat duŕŕe drahé moje;
 Sto rokow zmizlo w ŕtraŕŕnej mi cuziňe,
 Taf tažko ljahli wojni a jich boje;
 Ale aj u nás hrozne mi diwadlo,
 Kade som letel s Jantom w oči padlo!

Nassi wíďjac nás padli a zamreli,
 Míŕŕleli dáwno že som ja zahinul,
 Od t:ho času jak sme sa wíďeli
 Jeden ŕto-wetli dlhi den pomínul:
 Až w rozbjeráni útlém priŕŕŕi k sebe,
 A ja na zemi s úimi nassjel ŕbebe.

Já som si mislel že hrozné wijawi,
 Které sa mi tam s Jankom ukázali,
 Neslichané jim budú nové zprávi,
 Ale oni to isté powedali:

Aj oni boli jako we wazčni,
 Aj tu bol sweta obor rozbürení.

Dobri Prátelja, moji Dobri známi,
 Jak Jezef otea milo ma witali,
 Nebolo konca kraja wiprawáni
 Až sme sa w hrúzách spolu wiplakali;
 Ja som jim odkril moje diwne zwesti
 Oni pozemské pohromi a tresti.

Jak po potope to tu wizjeralo,
 Domi, ěedini, mesta powálané
 Strassnú to wseľko podobu tu malo,
 Swazki najtužšše boli potrhane;
 Len material čo ból zachowali,
 Majstri za základ nowej stawbi dali.

Čo nosjewalo ocel a rezivo,
 Čo sa za národ w boj prehrozni dalo;
 Junáctwo hrde to wčil úškosliwo
 Na odpásané meče pozjeralo;
 Muži za národ bratja dorúbani,
 Jak medalliu, hrde njesli rani!

Kdo hnal národu na trwawé pole?
 Kdo brúšit kázal meče ocelowé?
 Kdo prispjessil ti lažké rišše bucle
 Ach kdo pohlbal žiwli národowe?

Europi strechu chuom kdo podložil?
 Kdo náš pred súdni wet stolicu wložil?

Kde ste proroci, čo prorokujete,
 Kde wi wesstowja, čo čítate w dlani?
 Kde wi lesníci, čo rozhodujete?
 Lebo hadači, otworíte nám bráni;
 Čarodejnici, kde ste mali radi,
 Keď sa ztrjasali sweti, tróni, vládi?

Orfán a Samum, Sirofko, wetrowja,
 Horúcim dechom Europu owjali;
 Níchlejšsim behom jak ňebe hromowja,
 Jako semeno, sírku, oheň sjali;
 Ohňiwé prúdi za nimi sa wljetli,
 A jako more do Uhorsta tjetli.

Ti, čo začali boj, nedokonali;
 Bojovník ňeznal sám prečo meč nosi;
 Ti, čo za jednu mať bojowávali,
 Brali na seba tije, meče, koši;
 Pokrewnosť ludstwa wissla na cuzinstwo,
 Daná sloboda ztratila bratimstwo.

Pán njesel terchu, njesel ju poddani,
 Šdichal bohati, stonal zúboženi,
 Měni zmizli, pustli školi, chrámi,
 Črpeli starci, djetki, muži, ženi;
 Ferdinand pjati berlu k zemi kloňil,
 Keď zwon bürliwi millionom zwoňil.

Pastjeri jedni za rod w boj sa dali,
 Šmenjac na ostre, božje slowo, meče;
 Druhi sa swojho stáda odezňali,
 Šladjac na ľudské, chladno krwoseče:
 Bratstvo, pokrewnosť to bolo mámenje,
 Částa a pokoj puhé offjalenje.

W prátelstwe zrostla najslútejššja zrada,
 Domáci seba sami špehowali:
 We vlastních člowek nosil nádrách hada,
 Koďičja sinow svojich prezrádzali;
 To nám donjesli ti slobodi dané,
 Tejichž pamjattku hrecnú w duffi máme!

Ó jako sme wám záwideli twori!
 Mi sme plakali a wi šie zpjewali,
 Mi sme ti waffe wimoli a hori,
 Jako hospodu lože hladáwali;
 S lastowičkami dyceli sme putowať,
 S nimi w dalekich krajinách zimowať!

Nčené hlawi ostro sa hadali,
 Lež něchápali, Sweto = ducha cesti —
 Keď o prewráte sweta mudrowali;
 Dobri lud prijal to za božje tresti!
 Mňe starček jeden o wšsem tom rozpráwal,
 A w podobenstwe takto si wzdicháwal:

„Sjalo sa, sjalo w welkém poli sjalo,
 A rozsewači sa tam štetáwali,
 Kěž, jačmen, žitto spolu sa mjessalo,
 Až rozsewači do zwadi sa dali;
 Tak to štedri Bůh aňi něpožehnal,
 Lebo rozsewač sejbu něprežehnal!

Bár to oseňje na jar bujno zesslo,
 Jedno tam zrno druhé zahlussilo,
 Priwalom potom welikim podesslo,
 Keď mračno niwu celú zahmuclilo;
 To, čo zestalo bela mrwenica,
 Ach ba len kufol, bodlácje, ohňica!“

Národí zeme ofncem wizjerali,
 Z stowetej swojej oddedchnutje službi,
 Na swaté niebe oči opjerali
 Nesúc spoločné za wiskupu túžbi;
 A niebe múdre sprawedliwé, wečné,
 Prijalo prosbi národow spoločné.

Najwelebnejšú na niebi swatinu,
 Kde je dedictwo národow otworil,
 Tu máte djetki! zeme na rođinu,
 Potinul otec — a tak prehoworil:
 Prawdi, slobodi, bratstwa a rownosti,
 Verće potladi — žite we swornosti!

S poklonú dari prijali — a stáni
 Pred národí sa božje zatworili,
 Weseli prišli na zem z niebe bráni,
 A spoločné si dari predložili;
 Jaki je člowek! pozri niebe zeme,
 Jak nerowno to bolo pođelené!

Ti, čo prišli sem ode trúnú z nieba,
 S potladom danim triwo ššafarili;
 Chudím nedali — zbohatili seba,
 A tak w chudobe — Boha urazili;
 Jední si za stol slobed posedali,
 Druhi jak Lazar otrusinu mali.

Narodí zeme božje sú poddanstwo,
 Pomňte na to národow wudcowja!
 Wjera, wzdelanosť, a prawé krestanstwo
 To jich urćenje — buďte jim otcowja;
 Dajte jim práwa posslé z ducha času,
 A samostatnosť túto Boho - krásu!

Kdo sa posvetiš do službi národa,
 Na predústojnú pomní služba ducha;
 Tvoja buď obeť pravda a sloboda,
 Nenes do chrámu nečlowectwa rúcha;
 S zuj obuw a ber rúcho člowečenstwa,
 Prežehnaj prse słowom náboženstwa!

Wšetki unjesli kerchi a nehodi;
 W osem storočjem žitja swého behu,
 Slowák a Maďar; len z čisse slobodi,
 Neznali pripit — trasúc sa od hñewu;
 Plačte národi, plačte nad tú dobu,
 Keď člowek đeli nerowno slobodu!

W slobodi weku do seba strjelali,
 W pjet a tricáti bittách neslichanich! ·
 S Moháča, Warni duchi pozljetali,
 A objimali duchow rozhñewanich!
 Potomstwo tento anjel newideni,
 Jako srotet zdichal odemreni.

Túto prawotu wisoki duchowja,
 Zaňesú s sebu na ti druhé sweti;
 Toto lučenje prezru národowja,
 Keď sa wiweju pritomnosti smeti;
 Brozni tento boj budúcnost rozsúdi,
 Tá až wibere zlate z tejto rudi.

Čo je sloboda w kerej Boha není?
 Saturnus, čo swé djetki žere vlastné;
 Je raj k rozkossi ludstwa otworeni,
 Na jehož bráne cerber wije strassne:
 Čo je sloboda bez rownopráwnosti?
 Načo je národ, bez samostatnosti?

W piśmie sa swatém wšeho dočítate,
 Jeremiášsa hroznu kapitulu
 Tricátu štvrtú w rukách ľudja máte,
 Tak ten odsúdil slowectwa newolu!
 Patnásti tam werš do sedemnásteho,
 Káže: ach! nerob brata newolného!

Etíme hlboko ducha slobodného,
 Tak jako w každem, tak aj w Maďarowi;
 Ze žiwota wšak osem sto ročjeho,
 Čo už zbiwalo nášsmu Slowákowi?
 Už jeho žiwot bol w Arendu dani,
 Prw lež bol umrel už bol pochowaní!

Kole a ľúti, urbár, odputnala
 Ča rownosť, bratstvo, ta sloboda daná;
 Ale Slowákom ústa zamikala,
 Maďaršhá praj reč, buďe paňi sama!
 Urbáršhé puto padlo ze sedljaka,
 Zubadlo ducha padlo na Slowáka!

Blawi Slowenska nežijú z pánsšini,
 Kterú nedáwa sedljak už pánowi;
 Jejich heslo je: žiwot praterčini,
 Za tejto práwa aj mret sú hotowi;
 Slowákow w Ahroch sú tri milliioni,
 Ducha slobodi, reči, hecu mať oni.

Tak Bórik, Šulek 35) w Nitre wštúpili,
 Menom swich obci za práwa národa;
 Ale Bohu žjal! wjac sa newrátili,
 Do pút jich dala pre národ sloboda!
 Nad tú slobodu Slowáci šrpali,
 Oči zakrili — usši zacpáwali.

Národ Slowenski, ten lud rozžjaleni,
 Len zas na kriwdi staré sa žalowal,
 W praworownosti weku odsúčeni,
 Knihu welikich bjed swich opafowal:
 Bůh wje k jakému odhođen stoletú,
 Wzdichal na posmeh slobodnému swetu!

Sloboda je strom w nebi wirošteni,
 Ale odwislé má na zem panohi,
 Člowek k obrazu božjemu stworeni,
 Trhá owocje z něho si úbchi;
 A len twor Bohu čo je nepřodobni,
 Nėsnije ho trhať, a je nepřslobodni!

Sprawedliwi Bůh, swet tať zamotani,
 W takich to kriwdách chremno pristawil;
 Wšsetci ste moji! rjekel w rozhńewáni,
 A w zmatku tomto z nowu sa oslawil;
 Keď po národach prisno sa podiwal,
 Obrazené w nich swoje práwa dwihal.

Prw lež dal swaté ludstwu rozhřessenje,
 Crestal swewolné pri národach wini;
 Prw lež dal trónom nowé poswećenje,
 Radcow powolal do swojej swatini;
 Swoju jim odkril pri národach wuolu,
 Sańechal si súd, radcow poslal dolu.

Kde ste, ach kde ste, počte bratja nassi,
 Otec národow po nad hlawnú stoji;
 Nás sa tikajú, tito swaté hłasi,
 Nelakajte sa, Bůh si aj wás swoji;
 W božich zákonach máte zaručenje,
 Še sa začína wasse powissenje!

Ah kdo predstúpi pred wšsemohúceho,
 Abi za lud náš pred nim orodowal!
 Kde je kdo, abi kriwdi, práwa jeho,
 Ti tisícweké s prosbú wirozprávál?
 Muži národa už boli wihnani,
 Jako siroti, na wšse sweta strani.

Horwáti majú Bána Tellačiča,
 W swojem národe za wudeca a hlawu,
 A Srbi swojho otca Hajáčiča,
 S kterim hladali starich otrow sláwu;
 Kohože Slowák najde osameli?
 A kde sú jeho slawní Okoneli?

Na Slowenskej sme starej zemi stáli,
 Lež o Slowensku ani chiru, slíchu,
 Spewawí národ umlkel jak skali,
 Slowensko w strassném zamjeralo tichu;
 Čo sa za národ bolo pokonalo,
 Co pod hrdelnim, hroznim súdom stálo.

Mužowja hrdi, čo prorokowali,
 Jako Izajáš aj Slowákom časi,
 W rozhodnej sa dobe odeznali,
 Ba proti nemu zdwihli péro, hlasti:
 Kdo, které mesto zdwihnúť malo hlawu,
 Ba kdo smel zwolať Slowensku na Sláwu?!

Wšsetko, čo sa už bolo popisalo,
 Wšsetki pripraví za národa hnutje,
 Mnoho ssuhajcow bolo poklesalo,
 W tličku Slowenska klelo zahinutje:
 Už tá pulsowá, tá srdečná žila,
 Jako w klopaní srdeca k smrti bila!

Kúcho pohrebnuje ssili útlé panni,
 A starčekowja diwné mali snenje,
 Ba aj mládenci samém pri switáňi,
 Máváli hrozné jakési wídenje;
 Ale nám toho níkdo newiložil,
 Čo Bůh národu w swej rađe uležil.

Jako pred búrkú keď sa mračno dwihá,
 Hladajú skrísse Ťjetki bojazliwé;
 Čak aj rodina Čatri žalostiwá,
 Strila sa w túte s plačom, zúsanliwe:
 Keď na jej dwore ssibenice stáli,
 Slowensko w hrsti ňeslowáci mali!

Kde bolo wojsko, zlato, rada, sila,
 Kterábi bola ten puls pristaweni,
 Aspon na chwilkú w Čatre obžiwila,
 W tomto poprawném ducha rozžjalení?
 Semdljewalo nás to dlhé čakanje,
 A slobodi zwon bil nám na skonanje.

Čim watssi je križ, tím je bližssje ňebe,
 W kajicej Čatre temno zawznjewalo,
 Keď sa klonilo snko krwobledé,
 A w žjali nassjem s nami plakáwalo;
 A keď krwawé po ňom wissli zori,
 S plačom w modlitbe ssili na lože zbori.

Na mjesto zori, watri jak Wulkáni,
 Čam od Morawi hradstú ožjarili,
 Stojá wúkol nich smeli Mijawani,
 A tu zástawi z Wjedne sa zjawili,
 Pri prwej watre zahrneli hlasi,
 Sláwa Slowensku! tu sú bratja nassí!

Wečer to bol, keď na Mijawe Sláwa, 36)
 Prvé Slowensku w Tatrách zahrmelo,
 Erhli sa ťidi, žili, Tatjer hlawa,
 A usmjewalo hrobobledé čelo:
 Ľurban, Ľodža, Štúr s mladimi Špartáni,
 Stretli Slowensko u Najimskej bráni.

W prichode jejich pohnuli sa Tatri,
 Jako keď Wezuw, kraje, hori, ztrase;
 Na witanú jim dané ohňa watri,
 Blkali Tatrú w národnem ohlase;
 Slowák prvi raz w boje sa ubjeral,
 Abi za národ žil, lebo umjeral.

Tento wečer bol jako pred wzkrišenim,
 Wečer welikich w národe tajnosti;
 Jak Apostolom hrozne poďesenim,
 Keď sa ukázal Kristus w newidnosti;
 Wi ste trápiť nás prišli sem pred časom,
 Bojazliwi swet rjekel smutnim hlasom!

Lebo ten prichod bolo to zjawenje
 Jánowo, swetu celkom bez wkladu,
 Prewissowalo národa tussenje,
 Prw lež národnú odefrili radu:
 Ľurban, Ľodža, Štúr na Slowenskej zemi,
 Takto wolali k Bohu w witrženi:

„Mi sme wihnanci swetowládni Bože!
 Wihnani z zeme kde otcowja žili,
 Tuto dedowsté kosti majú lože,
 W tejto otcowja nassi zemi zhñili;
 Ci si nás poznál, possli pomoc, radu,
 Krjesime národ, či pácháme zradu?“

„Dajte Cisári, čo je Cisárovu!“

Tak si oslowil pozemské národu;
 Toto príslovje je aj Slováčovo,
 W ňom hľadá zákon právo a slobodi;
 Toto je Bože! heslo swaté nasse,
 W tomto búrlivém, trúnolomném čase!

Osem sto rokow s Maďari sme žili,
 W spoločnej vlasti a dedowskej zemi,
 Dobré jako zlé časi zakúsili,
 W poslednich dobách s nimi rozlúčení;
 Aj mi národu žjadame slobodu,
 Nezwahrni nás, Bože! w túto dobu!

Neprinjesli sme meče pokrewnosti,
 Nechceme lúčiť bratow ode brata;
 Mi sme čiteltja každej národnosti,
 Každá pod ňebom wjera nám je swatá;
 Túto slobodu číme w Maďarowi,
 Nech ju cčí Paňe! Maďar w Slováčowi!

W službe sme twojej boli postaweni,
 Krstom a slowom slúžili národu:
 Ti znáš, Bože sám, jak bol opusťeni,
 Daj mu ó Bože! slobodi hospodu!
 Nech na záwade Slováč w swete ňeni,
 Nech ňeni jako hofer pohoďeni.

Cis nás priwjedel k sannej wedomosti,
 Že bez národa ňeni w swete žitja,
 Národ, osweta, to sú pokrewnosti
 Wiššsjeho s tebú, Bože! žiwobitja:

W tom powedomi stojíme tu, Paňe!
 Nech sa w národoch twoja wuola staňe!

„Ještlí to hrjech je, že sme opásali
 Meče, za swaté práwo človečenstwa;
 Ještlí to wina, že sme zeňechali
 Ženi a četi, w losu ukrutenstwa;
 Súd nás Pane sám, len ñech na pomezi
 Slowenskem sfriti prach, popel náš leži!“

Po tej modlitbe — tito trja proroci,
 U Sareptánskej mali stán wdowički,
 Hospodu wzali w prwej tejto noci,
 U známej rodu nassjej Kolénički; 37)
 Tej, čo prorokom chudim svoje sfarti,
 Dávajúc wžala krásné meno Marti.

Štedri to wečer bol jak na štedri den,
 Plní debroti, darow a čakanja,
 Oddichel si duch, wihnal úzkosti wen,
 W wečer prvého w Slowensku powstanja:
 Už o pol noci wizjerali zori,
 Ti ñedočkawé, tisicowé zbori.

Tak switlo ráno na Slowenskej zemi,
 Ráno slobodi, a samostatnosti,
 Slowák pozjeral jako po wzkrisseni,
 Jako mladi lew plní ohniwosti;
 Ľurban, Ľodža, Štúr tajnosť wijawili,
 A húfom zwedawim, takto howorili:

„Čo sa bojíte Bratja, Sestri nasse?
 Čo že hladíte na nás zađiweni?
 Aj nám sa hlási Bůh w slobodi čase,
 Aj nám Slowákom Bůh je nakłonení!
 Prijmite od nás swaté pozdrawenje,
 Witajme spolu národa spasenje!“

„Na čo nám život, keď není života!
 Na čo rodini, keď není národa?
 Na čo mi je svet, keď je w nom pustota?
 Život národa, je zákon, slobeda;
 Bez srdca hiniú, tleju nasse kosti,
 Tak aj národi bez swej národnosti.

„Nad hrobi otcow tu stojime s wámi,
 Nad prachi dedow potomstwo trjesime,
 Pod námi swatá zem, nebe nad námi,
 Prjateľ prawdi Bůh s námi je, werime:
 Už nás on wočil pres ohniwé peci,
 Jak troch mladencow, a mi sme tu wšsetci!

„Neneseme wám strjebra aňi zlata,
 Mi sme chudobni, braćja wassi známi!
 W narodoch božja wuola je nám swatá,
 Česná weđe nás cesta w Sláwi bráni;
 Ťažká w narodoch musi to biť wina,
 Keď tňaz bibliu nechá, meč pripiná.

Ačkolwet ťažki križ na nás sa wali,
 A kdo wje jakí los nám odmereni;
 Život narodow jasni sa a kali,
 Jako mu wirok Bohom usúdeni;
 Ale werime že aj w nassich mukách,
 Sme mi aj s wámi w božich mocních rukách!“

A tito reči jak Orkán zchitili,
 Dusse národa, a wjedli jich w boje,
 Sta trupobitje z mračen sa rútili,
 S obú welikich, mužow silné roje;
 Chlapstwo tu zrutné zbroj, reziwo, bralo,
 Za trón a národ do radu si stalo!

Keď už Mijawci na hlavu powstali, 38)
 Brezová sa k nim silná dorútila;
 Wrbowce, Krajné s Hlbočanmi stáli,
 Hlava na hlavu — junáč roztomilá!
 Leťelo mužstvo, starci, panni, wdowi,
 Až zrostel tábor osemtisícowi!

Ľ okolja mesta, ba až od Saffína,
 Ludstvo sa jako na pút wistrájalo:
 Chlapstvo až z Modri, Turca od Trenčina,
 Jako bratstvo si ruki podávalo;
 Ľrdé považje rozkrídlené stálo,
 Jak orel mladi k herám pozjeralo.

Pjet sto Špartánow, s troma Apostoli,
 S Ľurbanom, Ľodžom, Štúrom w wojska čelo,
 Stáli, wedúc ho do wojanskej štoli,
 W ktorej Slowensku, Sláwa! zahrmelo;
 Junáč plesawá jako na hostinu,
 Čakala hroznych bojow na hođinu.

Kázeň wojanská jako hromoištra,
 Národnje toto wojsko zplameňila;
 Šápal za národ, mládež žiwá, bistrá,
 Kadu národnú werno otočila:
 Na Brozowú — jak do slúbenej zeme,
 Strojil sa tábor, — wojsko ozbrojené.

Muži národa hrdo pozjerali,
 Widjac jak ten lud za národ sa hlási,
 Še je silnejši jako mür a štali,
 Še ššibeňice a kat ho ňestrassi;
 Še otec ňehal mnohich djetjet hlawi,
 Chalútku, ženu, leťel pod zástawi!

Darmo tím mužom ňebe zawjeráte!

Darmo hrozíte hrđinskému duchu;
 Tam bola wihra, tam jich ňebe swaté,
 Keď sa w swjatečném prechádzali rúchu;
 Keď sa brál národ do slobodi chrámu,
 A s nimi tjahel w boj a smrti bránu!

Šnul sa k Brezowej zbor ten tisícowi,
 Šudbú zwonowú hlučnú wistrájaní,
 Mnohému padli slzi starčekowi,
 Keď widel ten wek ňikdi ňewidani!
 Dobrowolníctwo starci prežehnali,
 A ti na cestu križ slowenski wzali!

Brezowá stará, obec tisícowá,
 Šbori národnje ochotno prijala,
 Ta chowanica známá Šurbanowá,
 Národu prwi ráz hospodu dala;
 A prwi boli smeli Brezowani,
 W boji za národ krásno pochowani.

Tábor Brezowski walom ctočeňi
 Prirodi, ducha, zastal jak ňemožni,
 Na život a smrt k boju odwoleni,
 Čakal ten priwal walici sa hrozni;
 Jak sokolowé we dňe w noci oči,
 Ljetali stráže horú, po úboči.

Šned w ti prwe dni z troch strán obstúpení,
 Wišli do boja ti slobodi žjaci,
 Prawdú a kriwdú dáwní rozohňeni,
 Prwi w sweťe ráz za národ Slowáci;
 Tam na prassniiku príklad zmužilosti,
 Dal rozohňeni lud a srdnatosti!

Bár si Slowáci hrdo počínali,
 Na cisarské tam wojsko wistrojené,
 S útrpním duchom, okom pozjerali,
 Widjac ho tjahnúť kažko ozbrojené!
 Sosaj s pessjati, Wojnič s kirisniki,
 Streili sa w bittách s trónu milowníki!
 Nezpamatal sa Sosaj až sa poddal,
 Náwalom ludu rázom odzbrojeni;
 Wojnič Maďarom pomoc danú odnal,
 Kadú národnú w bitce poučeni;
 Wojnič odtjabel, tak sa ukázalo,
 Za čo Slowensko w boj trwawi stalo!
 Zúfalo ale esse bejowali,
 Z pjet strán Slowáci gardú otočeni,
 W húfi maďarské smelo sa rúcali,
 Jako mladi lew z tljetki wipusteni;
 Len to slowenská dussa si lútala,
 Že sa s braterskú trwú dostrejerala!
 Tu z neba padel, zástup Mijawanow,
 Werním s posádki svojej Kapitánom,
 Abi zastúpil trepicích krajanow,
 A dorazil tam s statním Semianom;
 Poswatnje bratja mali w bittách hodi,
 Až jich obstupja mračná wojsť jak zwodi!
 Od Seńice se walni zástup dwihal,
 Pressporskú gardú ostro posileni;
 Od Urboweho a Trenčína čihal,
 Na zbor národni, priwal rozwodňeni;
 Jakim náwalom bola ohromená,
 Sila národa, w duchu nežlomená!

Na lepšje, werni Bůh, hůfečet čast,
 Cheel si zachował — ňebe zatahcwał,
 Na wiſtrahu dal deſt a hromohlaſi,
 Abi zástup ten k horám poſtupował;
 Stidlo powetrje, haſnul oheň w meči,
 Sila ſa ztjahlá w muſtwo, w ducha, w reči.

Padla deſtiwá s wetrom chumelica,
 A ſlnto zlaté k wečeru ſa kloni,
 Ňebe zoſtalo jako okeňica,
 Staro = Turanſki zwon ku ſſturmu zwoní;
 Čo je? z Brezowej prileťeli zbori,
 W úſtřet křwawé leteli jim zori!

Na Starej = Čurej oheň plameniti,
 Či ſtaré křiwdi w ludu rozpalował;
 Ach tu brat brata, jako tiger liti,
 Šubil, ňiwocil, ſtihal, ňelutowal!
 Čažko je haſit keď ſa oheň práđi,
 Čažšje je zkrótit, keď ſa národ zbuđi!

Tento požjar bol jako ſtřp ohňiwí,
 Jak žiwí ſwedeť národnjeho hrjedu;
 Bol to národ sám, pomſtitel horliwí,
 Čo wlaſtním četom wiſtawil tu wjedu;
 Abi potomſtvo ňá ňu pozjeralo,
 A hřeſſit proti národu ſa bálo!

Oheň búrliwí kameň tu položil,
 S wiťazſtwom tjahli Šurbanowé zbori,
 Wž ſa bol Maďar do kola rozložil,
 A hoſpodáril s ohňom na Šáhorí;
 Na Mijawſké ſa wljekli kopaňice,
 Štelbi ohniweje ſilné hřmawice.

Pri Wlkoch w poli a pri Klafowitich,
 Bitka sa ostrá s chňom započala,
 Garda a wojsko w štelbách plamenitých,
 Na Porjadje sa na Slowákow hnala;
 Padli Maďari i nassi krajani,
 A w hrobe jedném ležja porownani!

Burban, Štúr, Blüdek, Bórici udatni,
 Zach a Berikowšši i Janček smeli,
 Sřič a Mitššiček den tento poswatni,
 S čjastečkú wernich útrpno zawreli;
 Tu den dwacáti Septembra a druhí
 Spomenúc, krásni boj zawreli tuhí! 39)

Nebe od zeme a od zeme wodi,
 Oddelil národ Bůh náš od národa;
 Lež neoddelil národ od slobodi,
 Bár mi wihnanstwa ňeseme ňehodi;
 W wuoli národa život jeho wezi,
 Kde boj utralí — tam mu pomník leži!

Weliká sila proti nám sa wali,
 Ale watššja je w Tatrách sila škritá;
 Už tej hoďini wojsko neodďali,
 W ktorej spasenje Slowákowi switá;
 S Bohom roďinka! s Bohom bojow bráťja
 Potrpte za rod — wihnanci sa wrátja!

Netwil ti Bráďlo! nje hrad Pilárika!
 Nermútte sa wi obce na Šahori!
 Stratili sme boj; lež nje panowňika,
 Kteri wihnancom swé otwára dwori;
 A tebe, ó Bože! zpináme mi ruki
 Za tich, čo trpeť za rod budú muŕi!

Tak rekli bratja w boji na Záhori
 Poslednjem, kde sa bratja bili vlastni;
 Na to mađarské walili sa zbori,
 A nám nastával ortel súdu strassni,
 Pre boj za národ odsúčené hlawi,
 Nassli ochranu, u sestri Morawi!

Kusawa bola to mestečko Pella, 40)
 Kde sa národni plawci z búrki krili;
 Poslal jim diwní Búh tam Daniela,
 Kde spočinúli bratja tito mili;
 Tam jať ztraťeni w swete oddichali,
 Tam si krwawé rani obwjazali!

W dome otcowém sú pribitki mnohé,
 Čessi, Morawci, Srbi a Horwáti,
 Brali na lofti sroti úbohé,
 Wihnancow tichťo dobri jako bráti;
 A tak sroti oni roztratene
 Nassli w ňesťastí sťastje pobratene!

Tak jako klasti hromom wimlátene
 Klonja hlawičku — a zrnecká padli;
 Tak aj nádeje ducha pozbawene,
 W smutném Slowensku w hrúzách boli zhradli;
 Jako w morowej raňe wšsetko tichľo,
 Čo malo ducha „už je po nás!“ zdichľo!

Mhuli oni, ale mračjen hlawi,
 Zdwichli sa smutném nassjem na Záhori!
 Tu sám Búh wjedel wojnu a wijawi,
 A mi leťeli w wimoli a hori;
 Ustúpil Hurban, Bórit i se Štúrom,
 Nás otočil Búh búrku, jako múrom! 41)

„Nejsú misleňi má misleňi wasse,“
 Ohlásil sa Bůh, obcám zapálenim,
 We welebném sa ozwal hromohlase,
 Nám zbedowanim w slách rozžjalenim;
 Nebude jasno na Slowenském swete,
 Chc. sli biť národ, zlož mi prw obete!

Mi sme sa s slzú wrelú nad swojimi,
 A hrdelnim súdom útrpno chistali;
 Lež posileni zas súdi božimi
 Nje do zúfanja, lež dúfanja dali;
 Ti, čo nás w boje hrozné wiwolali,
 Za národ w cestu Korintu sa dali.

Šidja Michalski dlhi den swetili,
 A mi súdni den dlhi s nimi mali:
 W bjelich kosselách w kosteloch chošili;
 A mi sa k súdom úbohi chistali;
 A keď nám bratow powjazaných wjedli,
 Nesmeli plakať mi, lež w hrúzách bledli!

W smrti očitej sme sa opúšťali,
 Pokrewnosť zljekla rúcho milé swatá;
 Prátelja dobrí seba nepoznali:
 Widawal na smrt brat swojeho brata;
 Šalobám, zradám, winnám len temnice
 Kládli útechu žalár sšibeňice!

Tat swet oňemel blednúl, trnúl w strachu,
 Ale národ sám bol hrdi a žiwí;
 Tat ruda w zemském okidaná prachu
 Wčil poswecenci ukázali žiwí;
 Šulek s Holubim s Iosu wrstewňici,
 Kládli za národ žiwot na hraňici!

Grasťat mestočko tu a tam Seňica 42)

W ohňiwé pece boli sa zmenili,
 Tam i tu stála strassná sibeňica,
 Kde swoji swojich bratja powesili;
 Siběnice ti dali oswedčenje,
 Še nám na hroboch switá osláwenje.

Takáto obeť za trón a rod daná,
 Wistúpila až k ňebes bohowláde;
 Prežehnala ju swatá ruka Pána,
 Aj Slowák má biť w národow už rače —
 Kázal Hospodin: já zpločil som teba,
 Křtil zem jeho „Slowensko“ sám z ňeba.

Keď trupobitje kľasí wimlátilo,
 Žrno ztrasené žene jako hora;
 Tak aj powstáním druhim sa zmladilo
 Slowensko, a mlad wistúpila zpora!
 Tu sa wihnanci nassi objawili,
 Abi za trón, rod, boje obnowili!

Wihnanci tuto, a tam mučěnici,
 Kteri za národ puta nosjewali; 43)
 Jako Křistowi njeđdi učěnici,
 Po wzkrisseňi sa spolu objimali;
 Pokoj wám! ňejšú rowná útrpeňi
 Nasse — wirjetli — nášsmu osláweni!

Ach powežte nám bratja žaláreni,
 Jako to bolo, keď ste z hrobow wissi?
 W kterich ste boli k smrti odsúđeni
 A keď w slobode bez pút k nám ste prišli:
 Bradati, hrđi, jako prorok boži,
 Kteri na božjem súde počet zloží!

Powecte tú reč zmařeného ducha,
 Keď odsúdení s wámi sa žehnali;
 Keď sa obľetli do smrti už rúcha,
 Keď jich pred wámi kňazi zpowedali,
 Keď sa klovalo aj na wasse bráni,
 A wrátni rjekel: wi šte reLOWANI!

Nám sa widelo, že šte wi proroci
 Poslani z wiššich swetow k nám duchowja,
 Majúc zjawenje diwnej, božjej moci,
 Spasi národa žiwí pomníkowja;
 Jako duchowja šte sa prechádzali,
 Mi hladjac na wás Boha zpomínali!

A čo šte prišli bratja po wzkrissení?
 Čo sa na božjem súde pokonalo?
 Wrátili šte sa jako oslávni,
 Čo w swatej sa tam rađe wám kázalo?
 Hladte, ó hladte! w boj za národ stali,
 Abi zaň druhí ráz tu umjerali!

A to dožili ti losu bratowja:
 Hurban, Hodža, Stür, muži poswetení,
 Jak Ciril, Method, ludu prorokowja,
 Bolestmi rodu k boju rozpálení,
 Pred otkom wečným na kolená padli,
 A mučeníkow na swé prse kládli!

Dobrowolníci na to pozjerali, 44)
 S rán mučeníkow berúc drahé masti;
 Tu filné swoje bedrá potjerali,
 A wibráli sa k svojej rodowlasti:
 Kde Wáh, Bron, Ipel a Corisa teče,
 Ujesli pod srdcom wlast, a w rukách meče.

Slowensko wojni raní ubolené,
 Císárské húfi znovu pozdravilo,
 Dobrowolníctwo mladé rozohňené
 Jako z Wezuwa z obci sa rojilo;
 Do radu vojška císárského stalo
 „Za trón a národ“ heslo w bitwách malo.

Na dwa sa silné rozstúpilo zbori,
 A obsadili Cattru jako četi,
 Tu dedowizeň, háje, líti, hori,
 Starootcowské ti zakljaté sweti,
 Na dve sa silné kridla rozkridlili,
 Cattru jak zeri ranje pozdrawili.

Až pri Komárne, Ači stáni mali
 W bitkách krawách s vojškom rozstawani,
 Pri Budatiňe húfi porážali
 Maďarské, hroznim ohňom priwitani:
 Tam zvíťazili s Ľurbanom Nitranci
 A wzali chwálu Nowáci Čáčanci.

W prvém wíťazstwe tjahli do Šilini
 S vojškom císárskim nassi Serežáni,
 Ľurban se Štúrom svojej do rodini
 Mečom duchowim otwárali bráni;
 A reči jejich ostrejše nad meče
 Tjahli lud za trón a rod w krowoseče.

Jako keď dúha po búrke sa tworí,
 A swetu zase prorokuje jasno,
 Tak tito za trón, národ, mladé zbori,
 Tjahnúc po Catrách, zwestowali hlasno
 Káno wzkríšenja na Slowenskej zemi,
 A wstával Slowák ze sna prebudení.

Sinowja s wojskom za trón w bitwách stáli,
 Wodci za celosť Russe zapálení;
 K trónu za národ otcowja sa dali,
 Nad bjedú jeho wečnú rozžjalení,
 Čisice s prosbu pred trón popadali,
 Daj samostatnosť! otca požjadali.

Prwi to bol raz že Slowáci bjedni,
 W swatém nadšsení kloпали na bráni,
 S mestecjek Sedín w haljentách we Wjedni,
 Wessli za národ w Cisárové stáni;
 S Cisárom svojím útlo rozprávali,
 A s Nadeckím si ruki podávali. 45)

Divno swet pozrel na Slowákwow prosbi,
 S posmessením okom ustrnuti štúlil,
 Keď Slowák smeli newššimal si hrozbi,
 A k Cisarskému prestolu sa túlil;
 Tu je tá wihra — tu Tatjer spasenje,
 Že Slowák poznal svoje nloženje!

Ale wihrica ešte burácala,
 Bojow trwawich w rozburenej wlasti;
 Ešte zlobiwú hlawnu napínala,
 Hrozila wrútiť kraj náš do prepasti:
 Až tu orlice Ruské doleteli,
 S orlom Katúškim wíchor uduseli. 46)

Čisic tisícow oči wížjeralo,
 Hrdinské húfi Rusow ozbrojenich,
 Množstwo sa jich tu jak diwofich bálo,
 Widúc Kozákwow hrdich rozohňenich:
 Náš Cár wirjekli Wášsmu Cisárovu,
 Ide na pomoc svojmu bratrickowi.

Ruští wojáci, to hrdinstwo svoje,
 Pred celim swetom w bojoch ukázané,
 Ťjesli na čele aj w Ťherské boje
 Mečom a wjerú boki opásané,
 Ťese wám pomoc Cár Welikomožni,
 Ťjekel Ťus, Slowan ten [wojáf nábožni!

Opustili sme wlasť, deti a ženi,
 Abi sme za wás braťja bojowali;
 Prachom žaletej cesti obtlženi,
 Križem pred chrámi prse križewali;
 A keď sa za nás w boj krawawi brali,
 Modlitbu za swú dussu si žjadali.

Celá ta ruská nádherná wiprawa,
 Podobu swatej Processie mala;
 Wolnočnich tich wojšť hrdá swetosláwa,
 Pútníkow twárnosť swatich ukázala:
 Pod jich pancjerom wjera w nadšsenosti,
 Šasila diwej wojni ukrutnosti.

Europejskej známej wzdelanosti,
 Deti prírodi Rusi sa Ťelakli;
 Ťezmilil jich blest tej oswlčenosti,
 Keď w stánoch svojich pred bitkámi tlakli:
 Ménom Kristowim prse križowali,
 Almužnu chudim bratom rozdáwali.

Rusko - rakúské orlice a ruky,
 Šahubnej wojňe kameň položili,
 Rusko - rakúské bubňe dali zwuki,
 Staré prjatelstwo orli obnowili:
 A keď sa zdusil diwej wojni plameň,
 Ťjekla Europa: swet má pokoj! Amen.

Začo národi sa tak pohibali,
 Za jakú túži človečenstvo slávu?
 Začo nádherné mestá popadali,
 Za toho zdvihla Európa hlavu?
 Začo ti hrozné w krajinách prewrati,
 Millionové šfodi, bjedi, ztrati?
 Začo padesát tisíc popadalo,
 Samých Slowanow w známej údatnosti?
 Začo pod hrozni hrdelni súd stalo
 Junácow Catri množstvo w nadšfenosti?
 Začo w hlbokých žalároch wazeni,
 Nosili putá muži umučeni?
 Začo jedináť s otcom swím sa lúčil,
 Začo otcowja do bittki sa dali;
 Kdo bjedné wdowi a siroti učil,
 Pohrdať hrobmi, w kterých otcow mali?
 Tak sa zpitujú ludja zađiweni,
 Do hroznič bojoch, jako po wzkříšení?
 Ľeni to za tú zem a hrudu, ěni,
 Na ktorej chlieb twoj hladáš w potu twári;
 Tú ti bez krwe dal Bůh pri stworení,
 A kaže ti: sej a žni w lete, w jari;
 Ľeprišli wojni len pre urbárčinu,
 Pre kopańice, niwi a pánštinu.
 Ľezná slobodi tá zem čo ťa žiwi,
 Añi wlast, niwi, hori a dolini,
 Na kterých člowek tolké twori diwi;
 Djetki slobodi ludstwa sú rodini!
 Ľeslobodná zem krw tú teplú pila,
 Abi slobodná rodina w nej žila.

Bliskali hrozné za slobodu meče,
 Ale nje za tú nepodrjadenosti,
 W kruté sa dali národowja seče,
 Lež nežlomili swatej zákonosti;
 W ohňiwej boli národowja peci,
 A poznali tam hrezné božje weci.

Nečajdemu Bůh uzel zamotani,
 Ten, čo rozwjazat túžili národi,
 Odkril w zeležném weku zakowani,
 Bár si búrili jako morsté wodi;
 Do tejto tajnej, swatej božjej radi
 Wstúpil jak Mojžiš Cisár pán náš mladí!

Po Mojžišowi poslal z ňeba dolu,
 Na dwoch tabulách wirité zakoni;
 Národom ríše w Cisárowi wuolu
 Swú zjawił a dal ňeba zpod oponi:
 A národowja tito prissli k sebe,
 W rownopráwnosti dal Bůh pokoj, ňebe.

Rownopráwnost ta wessla do swatini,
 Majstrowskú rukú stawaneho chrámu,
 A různorodé zwolala ročini,
 A tito prijdúc klakli kolo stánu:
 W materinskej jich reči pozdrawila,
 Jako wlastná mať Deči objimala.

Wšeci tu ludja chudobni, bohati,
 Jednu už twárnost a podobu brali,
 Jak Starowerci w wzkrissenja den swati,
 Bez rozdjelu sa osob objimali:
 Rownopráwnost jim drahé dari dala,
 Slobodu, rownost, bratstwo prežehnala.

Werime swaté — různé zaspjewali
 Kisse národu, po bojoch na zmernú,
 Kadidlo mirrhu w obeč Bohu dali,
 A podali si spolu ruku wernú;
 Swecenú wodú wšsetki národnosti,
 Prežehnali sa k tuhej pokrewnosti.

A tu národu milé pobratené,
 Cirkwi swej matce ruki polúbili;
 Mati, ach mati djelki rozstratené,
 Jeden owčinec daj nám zaprosili!
 Matka nad prosbú szi wironila,
 Szu krawú do rán wjer pustila!

Pres tú chrámovú nádhernú dutinu,
 Jak na Letňice žjara sa spustila,
 Oswjetila tu Trojice swatínu,
 A mučedlnické knihi zapálila;
 Boje za wjeri chitili sa w plamen,
 Jednota Cirkwi! skrikli wjeri Amen!

W Boha jednoho mi wšsetci werime,
 A jednu máme Cirkwi swatej hlawnu,
 Cisára wšsetci jednoho mi ctíme,
 Jeden owčinec máme mi ústawu;
 A rownopráwnost na to máme danú,
 Abi sme wessli už w jednoti bránu!

Boje za Cirkew hrozné prestáwajú,
 Nemajú chuti k bojom sestri wjeri;
 Už sa aj rani staré zahájajú,
 Ach! wjeri k mečom nemajú dúweri:
 Žňewi za wjernu premohli už seba,
 Dostali hroznú wipoweš tam z ňeba!

Keď premisslujem o jednote wjeri,
 Weždi mna zchiti swaté predtussenje,
 Weždi ma národ s Cirkwi matkú weri,
 A zblížuje sa Cirkwi zjednotenje;
 Túto jednotu Cirkwe we mne buďi
 Bůh, kterí w bojoch zjawil svoje súdi.

Záwodník, Ľurban ludu prjateľowja,
 Welikánskej sa do tej práce dali,
 Keď jako werní národa kňazowja,
 Nad tím ztratenim rajom plakawali:
 Jednotu wjeri we spolku mjernosti,
 Ľladali s bratmi w Cirkwi rozdjelnosti.

Ach skoroli už ten krásni den switá,
 Kteri mesjac, rok a wek nám to zjawi,
 Jako ho nebe jako zem uwitá?
 A do jakej sa swet obleče sláwi!
 W kterém národe, w jakém sweta chráme,
 W Swatínu Cirkwi jednej wstúpiť máme?!

Kresťan pohana Boha weriť uči,
 Ľese mu kňihi, wjeru, náboženstwo;
 Kresťan kresťana hoňi, tupí, muči,
 Wiháňa z chrámu wjeri náboženstwo;
 Duch ludski zchodil sweti, nebe, wodi,
 Len do jednoty Cirkwi nemá zchodi!

Ľetujme cirkew; klesá náboženstwo,
 Toto je ten čas cirkwi zjednotenja:
 Cirkew a národ hlasom člowečenstwa,
 Odrjekajú sa w wjerách prawotenja;
 Cirkew a národ tito rodičowja,
 W osweće ducha božstwa pestúnowja!

Lež čo že je to táto rovnoprávnosť,
 Spitujú sa ma bratja rozžjalení?
 Wšsat aj po wojnách swet má jednotvárnosť,
 Člowek úbohi je wždy zúboženi;
 Sedlák zostáwa aj pri nej sedljakom,
 A bedár je jak bíwal, neborákem.

Brate ta rownosť od Cisára daná,
 Nemeňi rázom chudich na bohatich,
 Aňi z žebráta ňestworila pána,
 Aňi hrješníkow ňezmenila w swatich;
 Aňi tu twrdí ňezrobenu hrudu
ňepremeňila w zlatonosnú rudu!

Beli, sú, ano Bratja moji budú,
 Rozdjele, stupňe pri rovnoprávnosti;
 Dotál náredi posslé z rodin ludu,
 Poňesú obraz ľudskej rozdjelnosti;
 Dotál powahu a swé podobenstwo,
ňezmeni w božstwo trehké člowečenstwo!

Ťedala ach nje tá sloboda daná,
 Palice, kije ľudskej swewolnosti,
 Abi snad sedljak ozubadlil pána,
 A zas kurucké tropil surowosti;
 Rownepráwnosť nám wšsetkim wšsetko dala,
 Lež čo ňeprawé, hrozňe zakázala.

Tá ma' zákona Bohom udelená,
 Na rownú w súdoch luďi wáhu kľáče,
 Je ona rowno wšsetkim naklonená,
 Ťetrpi: „já pán ti pán,, we swej wláde;
 „Kdo z teho z teho ten“ ono tiranstwo,
 Wštrim zákonom dala we wihnanstwo.

Komu čest' tomu čest', weli aj ona,
 A komu bázeň, tomu něch je bázeň;
 S božjeho ona wjzjata je zákona,
 Máli swet obstat' musi w něm bič kázeň;
 Aj pri slobodách božje slowo plati,
 Aj sloboda má meze, zákon swati!

Rownopráwnost' je ten lječ bratričkowja,
 Na tú morowú ranu národowú;
 W tejs to sa merja Kisse národowja,
 W tejs oni majú žiwota obnowu;
 Lepššjej tinkturi pod slnkom už není,
 Tak rownopráwnost' ludstwa k wilječeni.

Klaknište pred nu ruzni národowja,
 Poznajte w sebe jedno člowečenstwo;
 Obejmište sa už jako bratowja,
 A budte w zemi božje prwotčenstwo;
 Rozchoworte sa a pristupte k sebe,
 Rownopráwnost' wás k prawej wlasti wedet

Wlast' nassa prawá je to společenstwo,
 Které prijalo práwa Bohom dané,
 Ludstwa pokrewnost' tá a člowečenstwo,
 K němuž jednafi wšsetci pristup máme;
 Wšsetci rozumni na zemi tworowja,
 Wečnich swatich práw, rowni čedičowja.

W takejs to wlasti, žjaden nemá ztratit,
 Práwo národa, wjeri, národnosti,
 Tu čo je z Boha wšsetko sa má bratit,
 W tomto bratstwu je pramen slobodnosti:
 Wlast' tak rečená zem, doli a hori,
 To sú rozumnich duchow domi, dworit

Kebi len jeden národ w nasszej rissi
 Utratil práwo svojej národnosti;
 Tak rownopráwnost bolabi jed w čissi,
 Kteribi zpálil lišše wnitrnosti:
 Tak rownopráwnost Bohom wečnim daná,
 A w nej wikupa neni dokonaná.

Wštetki ti boje, tije, kosi, meče,
 Které tisíce otcow rozsekali,
 Bolibi hrički a detinske seče,
 W kterich si woli wolni chlapec mali;
 Ba bi sa ten wof, krwi zpečateni
 Zambil seba sám swojem pri wzkrissení!

Ach už nežhineš rode muoj Catranski,
 Utichnú wessibi o twojem zničeni,
 Pressjels prez more ruder rod Slowenski,
 Krstom krwawim si už wikupeni;
 Otcow pri kršče Cisar pán ti stoji,
 Teba si jako wlastne djeta swoji.

Nezhinuls Slowák, len častí už hinú,
 Čo ti nežiwot jako tkáč suowali;
 Na teba swoju čo rúcali winnu,
 Omračeni jak solni stlp zostali;
 Sám Búh národow chce mať čo si z teba
 Keď sa ti hlastí z wisokého neba!

Jak labuť krásná w wlnách si sa hrúžil,
 A zátočini pod tebu sa trjassli,
 Ales nežhinul; w bjedách si sa zmužil,
 Jako Mojžišsa na wodách ta nassli;
 A t dweru twojmu moená ruka trála,
 Aj teba jako chowanca si wzala.

Osem sto rokov mals o tom pravotu,
 Mášli žit, nežit o to sa už hralo:
 Svet posmeh strojil nad tvoju nahotu,
 A na skonánje sa ti wizwánalo;
 Ale w tom lud muoj težkém skonáwání,
 Na život a smrt Mossus bol ti dani.

Cintlawé želo twejem po úmore,
 Ešte n: nohách jať pacient stojí,
 Nči sa chodiť len po swejem dwore
 Malomocenstwa starého sa boji;
 Ale sweďectwo lekári ti dali,
 Abi sme ťa už swetu ukázali.

Ukáž sa ti sám na obere sweta,
 Jať sin w Europei dome wíchowani;
 Už si ti není podhoďené dčeta,
 Sin si a dčediť slobodi uznani:
 Sloboda, rownosť, bratstvo toto treje,
 Je heslo mezi národi aj twoje

Len sa boj Boha, rod muoj milowani,
 Kteri howori „mñe pomsta“ národom!
 Čti swojho krála, Bohem je ti dani,
 A s bližnim w lasce žiw buď božstwa rodom:
 Miluj sa rod muoj, ñeopúšťaj seba,
 Čať sa dostañeš do wlasñneho ñeba.

Jakos bol werni, lud muoj zachowani,
 W boji krwawém za trón Cisárowi:
 Čať ži a umri, a zostañ oddani,
 Jako otcowja riše mocnárowi;
 Či si dal trónu žiwot, údatenstwo;
 Trón, žes ti národ, dal ti rukojemstwo!

Tebe roče muoj mili witičaju,
 Žes ti primladi, nehodni slobodi,
 Opusttenost ti twoju nastřkaju,
 Susednje twoje zawištné národi,
 A to newidja žes ti w twej mladosti,
 Ukázal diwi mužškej zmužilosti!

Jakobis nebol lud muoj opusteni,
 Keč si sa ti sám taf dlho opúšřtal,
 Jako pastoret w túte zahodeni,
 Len psotu si trel a seba sa zpúšřtal;
 Wudcowja twoji w tom si zakládali,
 Keč ta jak towar cužim predáwali!

Wellis ti rod muoj, ale welikosti
 Nepoznals w twojem težkém osřreni;
 Ti si misljewal: že w ponžzenosti
 A pri posore budeš osláweni;
 Tat súdi len Bůh; tis pre twú dobrotu
 Wišřjel na posmedh pred swetom a psotu.

Tats bol úbohi jako hrach pri cešte,
 Šřlbal ta tdo dcel po swej milej wuoli,
 Čis bol w dedišne, či to bolo w mešte,
 Čis bol pod strechú, lebo w čirém poli;
 Jati je to diw že si opusteni?
 Diw je že si tu rod náš premileni!

Ach tisíc wekú Slowák njesel kljatbu,
 Jaké poslednje newolni mal weki!
 Jako na humně njesel cepow mlatbu,
 A zabili sa na nom wšřetki wžćeki;
 Ale mlatowen táto w swém dužnote,
 Bola jak pješeh jeho o žiwote.

W poslednich časoch wšsetkej próbi ruki,
 We swej ľa wihni jak železo tuli;
 Mučili ľa už wšsetki ľosu muki,
 Len že z podobi ľa už newizuli;
 A kdo prechował w tebe člowečenstwo?
 Len wjera w Boha — swaté náboženstwo!

Jak Salamander, jassťer w ohni žiwí,
 Šjariwé uhlje dusí kolo seba:
 Aj tis rođe mucj robil w ohni čiwí,
 Keď už plamenom obľjewali teba;
 A tento žiwel čo w ohni ňehine,
 Je w Boha wjera pri nasszej roďiňe.

Aňi ňechcem mať národ zkrpatení,
 Mrtwinu, čo sa ňiľdi ňeoráwá;
 To bi bel prjeloh len ňezúhoreni,
 Na čo bije hrom teď rosi ňedáwá?
 Národ musí biť jako cheň žhúci,
 Keď to presteji, tak je na swet súci!

Keď mám pred sebu náred mucj ten žiwí,
 Tú silu, jádro, tú frw, mozet žili,
 Widim pred sebu tajné božje čiwí,
 Které w tom tele dussu utworili;
 Čat ma ňehňewá jednotliwcow pšeta,
 Která pristupu nemá do žiwota.

Kdo sa má poddať, obec občanowi?
 Či jedna dussa celej duchow rissi?
 Má uhnúť národ snád jednotliwcowi,
 ňenili národ dústojňejssi, wišssi?
 Národ je mrawná oseba a telo,
 Které swé údi hlawe podmaňelo.

Lež ja nehľadím na ti millioni,
 Ach národ není krajín, ľudstva kopa;
 Národ mucj žiwí sú onni duchowja,
 W kterich tak mladne nassa Europa;
 Národ w národe je to prwoténstwo,
 Čo z kopy ľudstwa tworí člowečenstwo!

A koho ti mal lud muoj Podtatranski,
 Kdo ta rozebrál w muchowetém spáni?
 Kdo to ufázal zes ti fmen Slowanski,
 Kdo ta dowjedel do národnej bráni?
 Kdo tú národnost udusenú w tebe
 Krjesil, zastával — kdo priwjedel k sebe?

Mal si, máš a mať budeš rod muoj mili!
 Mužow, čo teba wrúcnu milowali,
 Kteri za teba, tebe, s tebu žili,
 Kteri sa w službe twojej ostarali;
 Kteri pre teba na mjesto odmeni
 Kriwdú, posmechem boli odplateni!

A esšte jich máš národe úbohi,
 K twojej wikupe mužowja sa rodja;
 Tak newidané hwjezdícki z oblohi,
 K twojej osweče z temnosti wíchodja;
 Jedni za teba pri oltári slúžja,
 Druhi w hlbokém duchu s tebu túžja.

Mnohi už dávno w tmawé hrobi padli,
 Mnohi sa doňho útrpno chistajú,
 Jedni do twojej práce si zasadli,
 Mjesto odplati bjedu jak ti majú;
 Weliká mužow twojich je už kniha,
 Otwor ju widiš jaké mená skriwá.

Twoje sú rani sinow powjazanich,
 Z žalárew wissli preroci sú twoji;
 Twoje sú rani sinow perúbanich,
 Jejich pamjatku twá kniha si swoji:
 Kniha žiwota krowi pozlátená,
 Prowazi waznow buče obrúbená.

Twoji wihnanci sú ti z Bretislawi,
 Ten predwoj smeli búrki národowej;
 Keď sa chistali hromi do wiprawi
 A zahrozili wlasti Slowákowej;
 Twoji sú wečne aj dobrowolníci,
 Twoji we smrti hrdi mučeníci!

Sulek nad hrobom náhrobečka nemá,
 Prví s Borikom w žalár čo bol dani;
 Tato sirota za nás opustená,
 Waláßkom waznom smutno poshowani!
 Jaki mu pomník pri Komárne dáme?
 Takich národ sám strije w ducha chráme!

Esťte si ti spal — už ti pracowali,
 Na teba, bárs nje w čirém s tebu poli;
 Esťte len zori twoje wichádzali,
 Už ti w ochromnej službe twojej boli:
 Ti si pracowal, oni ti zpjewali,
 Na twoje bjedi s plačom pozjerali.

Najťažšje boli mužow tichto muki,
 Keď kázawali slowo národnosti;
 Cis jim ukázal mozolné swé ruki,
 Necitil, nemal tejto dústojnosti:
 Twdí chljet jedli, trpkí kalich pili
 Za teba, wer mi, rod muoj roztomili!

Žjalom umornim tvojú nad srobu,
 W dobách rozhodních oni plakawali;
 Cis to newedel; a oni už k hrobu
 Tvojému čjerni smútek obljetali;
 A keds nemohel rozumet jich reči,
 Stali za teba do boja a k meči!

Toto sú rod muoj ti tvoji mužowja,
 Kteri z ničeho tvoj wek utworili,
 Ti nad stowekú bjedú hrđinowja
 Čo seba, tebe, Bohu, poswešili;
 Oni krjesili w tebe člowečenstwo,
 Oni sú tvoje jádro, prwočlenstwo.

Ti si sa potil a obrábal role,
 W mozolnej Catre len tam w poli žiwi,
 Žiwot a nebe — bolo tvoje pole,
 Newedels že aj duch má tworit diwi;
 Jato múmia weku stredowého,
 Mals len podobu ducha člowečjeho!

Jaku odplatu dáš tím sinom za to
 Že máš národnost, z ktorej je duch žiwi?
 Nemáš pomníkow, medallie, zlato,
 A nemáš pre nich panstwa, nemáš niwi;
 Ti buď rode náš pomník a litera,
 Ti ži a tvoja k mužom tím dúwera!

Wistúpili už bojow ze diwadla,
 A meče swoje za rod odpásali:
 Už je odkrité — už opona spadla,
 Čo sú a boli swetu ukázali;
 Swet ukazuje na meče a wini,
 Ale Búh súdi žiwot, wuolu, čini!

Sám velikí Bůh — ti národa hlavi,
 Převjedel přes ti meze šibeničné,
 Eště jim něwzal swet tej mužškej sláwi
 O kterej swedčija spisi zahraňičné;
 Keď swet velikim mužom úklad stroji,
 Meži muži Bůh a úkladem stoji!

Já werim w Boha, že ti poswetenci,
 Ti, čo wstúpili do službi národa;
 Ti důwerníci ludu obetenci,
 Kterim w národních prawdách je sloboda:
 Na Boha prawdi silno podeprení,
 Nebudú w prosbách swojich osliffeni!

Wi oswjeteni w národoch mužowja!
 Čo w těžkých službách národow stojíte:
 Wi národnosti každej čítelowja,
 Čo w člowečenstwe ducha sweta čítíte;
 Rozsudíte to wi, a dajte nám radu,
 Kdo krjesí národ, či ten páchá zradu?

Powec pobožná sestra Lazarowá,
 Powec ti wdowa pri Naimskej bráňe,
 Wolali zrada tá pomoc Kristowa,
 Keď wassich mrtwich krjesil w truhle, w jame?
 Keď krjesil Kristus, krjesit kázal ludi,
 Kdo krjesit národ pri knazoch odsúdi?

A či wzkrissenja rod náš nežaslužil?
 Čo mrawo-zbožnú má w sebe powahu!
 Či ten po ducha cestách nežatúžil,
 Či nežpomíná člowečenstwa sláwu?
 Darma zem tlačí — darma w ludstwu chodi,
 Darmoli hlavi na swet sůce rodi?

Dajte mu wudrow, dajte ludja k bohu,
 Tich mu nechajte kteri ho miluju;
 A nemilte ho w čerstwém jeho kroku,
 Keď ho sinowja werni rozňecuju!
 Čo hamujete jeho wiwinutje,
 Keď mu sám Bůh dal k bitu pokinutje!

Ťehoworče mi že ho milujete,
 Wi, čo dáwate wlasti bez národnosti;
 Darmo mu zlaté hory slubujete,
 Keď ztračil pre wlasti ducha wedomosti!
 Čo je wlastnějšje w kterej kolwek wlasti,
 Jako národní bit a jeho slasti?

Slowáci jedni wěkom ohromeni 47)
 Šjadaju si wlasti, ale bez národa;
 Zataji stoja — w tomto ossjaleni,
 Še jim praj je wjac jak národ, sloboda!
 Nemajuc wlasti ani národnosti,
 Swati chceju biť pri zákonitosti!

Prwi weliki je zákon a swati:
 Miluj z dusse swej Pána Boha swého;
 Druhi: každého čloweka uznati
 Musiš za brata a bližného twého;
 Kteri že z tich dwoch zákon naplnili,
 Ti, čo swoj wlastní národ opustili?

Keď w tuhém boji wrazilo na seba,
 Slowák a Maďar we spoločnej wlasti,
 Kristow leťel hlas z wisokého něba:
 Dobře čiň wšechněm, najwjac svojim w strasti;
 Čo ste sa knazi k rodu priznat báli,
 Keď ste ten Pána zákon w rukách mali?

Muži náreda! čo ste pochopili,
 Že w národnosti láska k vlasti bije:
 Čo ste sa s duchom času pomerili,
 Kterim vlast pravá w národnosti žije;
 Krjestě svoj národ, pojte s času duchom,
 A odjewajte náboženstwa rúchom!

Ľedajte že sa nje muži pristawit,
 Obrowskim hrozbám na ceste k národu!
 Národ je už tu, on sa chce oslawit,
 Pozrel túžebnim okom na slobodu;
 Wojni národnje poročili wuolu,
 A dali Mossus duchu w smrti buolu.

Wuola k životu z kadlba wiwjerá,
 Silni z koreňa život hore žene;
 Národ náš z doli na hor sa ubjerá,
 Ľlbočo fáze zataľi koreňe:
 Len taki život bude silni, stáli!
 Kteri sa z ludu jak z pramena wali!

Wšetki plessini, chraști odrodilstwa,
 Sawinú puki, listi rozwinuté;
 Zatečú staré rani zotročilstwa,
 Zmenja sa w kweti čerstwé odmládnuté;
 Národ si pozre na své tělo mladé,
 Ľrdo zasadne w národow si rače.

Len w tichto hrúzodobách Ľewinnému
 Národu, padnúť Ľedajte otcowja!
 Dajte mozolné, dajte ruki jemu,
 Pozjerá na wás, — wi krjestitelowja!
 Na wassu sejbu padne rosa z trínu,
 Bojowal Slowák jeho za forumu.

Nehňewajte sa na jeho ňereſti,
 W kterých ňeborák bol tak zanorení,
 Že už ňestačil woliť loſu treſti,
 Už bol na život ſwoj tak namrzeni:
 Že ſwojich wlaſtnich wernich učitelow
 Tráпил, poſládal za ſwích mučitelow!

Snadno je ſlúžiť rodu bohatému,
 Kteri za práce wiſipá odmieni;
 Ale pretažko ſlúžiť úbohému,
 Kteri ňepoznal welkich duchow ceni;
 Lež ňezúfajte! wi ſte púwodcowja,
 Weku nowého — wi arciotcowja!

Čo ſú peníze, medallie zlaté,
 Čo ſú úradi, ſlužbi peňazité,
 Nad tú welebu! kterú už tu máte,
 Wi muži, čo križ národa noſíte!
 Kollára prijal wſſeſwet do ročini,
 Ten w budúcnosti noſi ſwé ſſedini!

Už ňení zrada ſlúžiť Slowákowi,
 Čo ſa bojíte wi Slowáci naſſi?
 Ciſár Pán, zlati dal križ Kollarowi,
 Knižacje letja za ním liſti, hlaſi;
 W každem národe kdo ſa Boha boji,
 A ſlúži ludu, jak múr pewno ſtoji!

Ťlaďte len bratja na prirodi ſina,
 Jako ho ta mať čerſtwo wiplekala:
 Jak ſa mu teſſi, jako ho objimá,
 Jakbi ho rada hodnim ſinom mala;
 Bár on aj s matkú trpjewa ňehodi,
 Pozjera na wás jako žjak ſlobodi.

Nedajte sa s ním samej matce trápiť,
 On je už hodni, už je odstavení;
 Dajte sa mu z žil Catri wodi napiť,
 Abi bol trónu, rodu junák werni;
 Ach wezmíte ho wišššej už do šfcoli,
 Abi nepadel do starej newoli!

Lež choď roďe náš aj ti w swatém rúchu,¹
 A oddechni si dlhej po newoli;
 Wstúp w národa chrám, jak o Swatém Duchu,²
 Kupuj si knihi a stawaj si šfcoli;
 Abi Petrowja darmo nekázali,
 Kteri za teba meče opásali.

Chráň si pamjatku otcow starowekú,
 Podaj každému prawicu národu;
 Buď hoden skutkom slobodného weku,
 Pi z náboženstwa žiwú wjeri wodu;
 Buď werni Bohu, mocnárowi, sebe,
 Otwori sa ti budúcnosti nebe.

Porjadek je už Brate náš na tebe,
 Už sa pred swetom wjac newihoworiš,
 Sám si prichistaš peklo lebo nebe,
 Jakú chceš takú budúcnosť si ztworiš:
 A mi s tebu tež, kďe padneš padneme,
 W sláwe či w hanbe s tebu sa octneme!

Esťte wslowte „Credo“ muži swaté,
 W kterém lud roste náš, a w kterém sťoná;
 Werime ono, které aj Wi máte,
 S dwojej biblie wzjaté a zákona;
 W kterém otcowja starí defonali,
 A w poručensťwe nám ho zaňechali.

Som človek, tak mi naši povedali,
 A dali mi cit tejto mej prednosti,
 Keď ma do školi sweta wistrájali,
 Vidh powedomi žil tejto tajnosti:
 A w sŕjepili mi srdeca do útlého:
 Bližného miluj, jak seba samého.

Som človek Slowák, lebo bez národa,
 Neni žiwota, neni bitu, sláwi;
 Aj mucjmu ludu daná je sloboda,
 Aj w mojem rode majú údi hlawi,
 Aj muoj má národ swaté powinnosti;
 Má tedi práwo, pristup ku bitnosti.

Som kresťan a tu wšsetko človečenstwo,
 W mojem sa srdci w jednu už krw meňi:
 Tak ma učilo moje náboženstwo,
 Že som jak duch s nebom sprjateľeni;
 Som kresťan, a to slowo wšsetki wjeri,
 W dussi mej w jednu harmoniu meri!

Som swetozbčan; tak na celej zemi
 Som doma, žijem jako w domácnosti,
 Znám já od Boha cjel mi wimereni,
 Werim „každá služ dussa swej wrchnosti;“
 Človek, wlastenec, kresťan k oswiceni,
 A lásce od Boha na zem postaweni!

Že já milujem rod wjac jak cuzinu,
 To ma jak jinich učila priroda;
 Mám aj já bratow, sestri a rođinu,
 Aj w Slowákowi je krw a nje woda;
 Prečo Slowákom ludja za zle máte
 To, čo Helotom už newitifikáte?

Keď som nad rodom takto premisslowal,
 Pojal ma Janšo až na Jaworinu,
 Kde jeden wážni starec prorokowal,
 Tam na tej lúce nad krásnú bučinú,
 Pri tej studjence w kole mladich sešel,
 Usnul a we snách toto wipowedel :

Bibliu Páne sme si otvorili,
 Wjeme tajemstwo starej Zenda=Westi,
 Mumie němé sa rozhoworili,
 A wrátili sa z šedich wekow cesti:
 Jedna sa ešte kniha powaluje,
 Jako šediwi šarček prorokuje.

Národ Slowenski, je tá stará kniha,
 Samim půwodcom písma napisaná,
 Mnohi sa na ňu jak na bachant diwá,
 Nemá pozlátki a je roztrhaná;
 Dajte ju zwjazat máte tam zjawenje
 Boha, w twári w twár úplné wiđenje.

Ťažká cuzincom je tam Abeceda,
 Samé tajemstwo každá kapitola,
 Literka, punkcik wiložit sa ňedá,
 Poznawat, čitat, má hu nowá škola;
 Až nám Bůh od nej do ruk slowník pedá,
 Dočítáme sa wesstbi prenároda!

Čo člowečenstwo w stoletjach hladalo,
 K čemu wimisslal duch prečiwne cesti;
 Co zatajené tam sa pozkládalo,
 Wšseludstwo o tom prijme swoje zwesti;
 Budúcnosť sweta má tam rukojemstwo,
 A w tom národi swoje účastenstwo.

Swetoduch dvoju pohibal prawotu,
 Jednu za cirkwi krestanskich spojenje;
 Druhá za Slawskich národow jednotu,
 Abi wšseludstwu w nich dal poswecenje;
 Keč sa prawoti tej uzel rozwiñe,
 Swet prijde k sebe — ludstwo odpočine!

Ten Sweto-proces prudko pohibujú,
 Poslednich wešow buole a pohromi,
 Které w národach a cirkwách šturmuju,
 Na ducha sweta — zepreté uhoni:
 Swaté krestanstwo w tomto Boho-kroku
 Stoji jak právnik človečenstvu k boku.

Beda národu, kteri w tej prawote,
 Nebral podjelu na svojej obrañe;
 Je tu etážka práwe o žiwote,
 Wáha ku kterej prewáži sa štrañe?
 Která sa tvojho času uchopila,
 A wirok súdu na pred pochopila!

Nespište ludja! už je tu hodina,
 Kewnopráwnost nám cestu otvorila,
 K súdnim Stolicám — ti Catri rodina,
 Nespi! aj tebe hodina odbila!
 Wstan dussa werná! wolaju hlásniči!
 Jak na switanje pod Catru básniči!

Janko sa pitá: čo sa potom štañe,
 Keč sa ten hrozni proces už dokoná?
 No a či ñewješ? To buče Den Páñe,
 Stari swet, jako stari člowek škoná;
 Šečini starich swetow budú kweti,
 W člowečenstwo sa zmenja ludstwa sweti!

Tu sa otvorí jedno poručenístvo,
 Samím púwodcom sweta zpečadené;
 Národu budú mať w ňom účasťstvo
 Pod Sweto-proces hrozni dowedené;
 Wezmú dedictwo „Bit“ mezi národu,
 Sadnú do wlasti prawdi a slobodi.

Wšetki ti kerchi, buole, kriwdi, mufi,
 Které národu w swete podnikajú;
 Sú na slnečnich jak hodínách ruki,
 Které ten proces dále pomikajú;
 Ten ti prehrozné pohromi a trenje
 Národow, ženú k koncu prawotenje.

W tejto prawote prísni počet zložja
 Ti, čo národu božje sužowali;
 Keď žalobníci dejini wiložja,
 W stoletja tñihách čo poznamenali;
 Lebo tato wlasť nowá utworená
Nečlowečenstwu bude zatworená.

Duch Swetowládni zloži w nej pokladi,
 Ti, čo w umenja swatinách utworil;
 Sweto-národu zweri jich do wládi,
 Abi jich zbožnil a wekom pretworil:
 Čo w ludstwa skolách rozsjal prst wšsemožni,
Čo Slowan wjeru swatú onábožni!

W končinách swet: začne sa nowi wef,
 Korene wefow ohanke wiženi,
 W božskej podobe wstaňe z ludstwa člowef,
 Prejme úlohu swetu naloženi;
 A tento člowef nikdy nepomine,
 W wečnosti biwať bude domowiňe.

Chrámu jednoti, tam w tej swatej wlasti,
 Základom, budú mozole aj nasse:
 Nasse vzdichanje, slzi, plače, strasti
 Ozwú sa w stánoch ducha, w boho=hlase;
 Mi jak duchowja k počám doletíme
 Každich sto rokov ráz sa objavíme!
 Egipcian nechal swetu piramidi,
 Šlboké wedi Kék, a Niman wojni,
 Engličan trhi, Nemec skumni widi,
 Slowan hospodár sweta čo pokojni?
 K tomu Slowan dá wjeru, náboženstvo,
 Korunu bude mať w nom človečenstvo.
 A keď starček tak ze sna prorokowal,
 Dwe dúhi krásné nehom sa tahali;
 Prebral sa, usmjal — a nám ukazowal
 Na mužow čo sa w dúhách prechádzali;
 Mi omráčení — w tom zjaveňi stáli,
 A newidani swet pred sebu mali.
 Já keď som takto o prewratoch sweta
 Premisslal, Janko sa též w duchu bawil;
 On jako dobré a slowenské čjeta
 S dobrowelchniti weki nové sláwil;
 Spjewali k pocte Slowákom zrubanim
 Junákom, za rod sláwno pochowanim.

Pjesen na hroboch.

Swjet mesjachu na hrowe kssini,
Spja w nich bratja porubani, zahrabani
Bratja z naszej rodini.

Mat slobodnu neslobodni wjazali,
Lez hrđinske djetki matku, vlastnu matku
Powjazat si nedali.

W boj si za vlast, bratja smeli zastali,
„Bez slobodi njet ziwota ani prawni!“
Kozpaleni wolali.

Mračna guli w celo bratow ljetali,
Ale oni za otčinu, za rodinu
W ohni jat mur zastali.

W pancjeri sa w boj krawawı rucali,
„Peklo zradcom! mi umreme za slobodu!“
A konički zbodali.

W buri hluku, w strelbi z wuku padali,
Bratja bratom, porubani porubanim
Teple rani wjazali.

Bar jim meče, pası hlawi pretali,
Predca z twarı porubanej z krawawencj
Slobodi znať newzali.

Zbroj preostrá, w surme diwej brinčela,
Krw horuca z rozpeñenich zil horucich
Sinow vlasti tipela.

Dúha krásná padlich dusse pojala,
 Sem slobodná sinow kosti w hlbokosti
 Jako swaté schowala.

Krw horúca w dim oblak sa zmeňila;
 Z mračjen burnich w hromoblešku w hromotresku
 Smrt hrđinskú pomstila.

Tu sú waffe, mili bratja! mohili;
 Wi ste vlasti drahej pokoj, wi triumfi,
 Smrtú w bojoch dobili!

Prežehnaj sa werná dussa nad hrobi,
 Každy ten hreb je litera, nášho žitja,
 Cinter kniha slobodi.

Pridawek k Mijawe.

W tejto básni, to jest werffoch, sú počti; kdo chce wedet čo znamenajú, nech čítá tento pridawek.

1) S Kolénim. Koléni Samuel biwali kňaz; Mijawski, na Mijawe zrodení a pochovaný, slúžil dwacat tri roky, jako muž učení a príkladni, kazatel wiborní a majster w katechismowém winaučewá= ní, jadrnimi wíkladí písmá swatého, uťessenimi o= brazi ze žiwota, príkladí z historie prednášaními, wiučowal mládež a dospelich tak, že ho rádi aj dwe hodini počúwali. Štrnást rokow bol nedúži= wi, ale ždi horliwo pracowal. Kecko=Kimski Klas= sici boli obžiwa toho umenja milownika. On esše na smrtelnej posteli čítal. Tak jako na kancli hor= liwo prisni biwal w krásnem prednášaní: tak bol w obchođe mili a príwětíwi; on znal poučít, po= rađít, obweselit, potěssít, a tento ctihodni žiwot bol magnét, kteri tisíce tahal. Bás s bol prerof we vlasti, požíwal cti za žiwota a po smrti žije w požehnaney památce! Študentow mijawstich milowal jako otec — jeho řeči boli pre nás man= na žiwota, a národa swého bol znatel a ctitel úprimní. Zemrel 1838 roku, a s matku welikú lítostú nad nim umorenú — w jedněm hrobe spo= čiwá. Muž o Mijawu wisoko zaslúženi; pokoj pra= chu jeho!

2) Tak hu pokrstili študenti Mijawci, milence na památku.

Vridaj esse: Brúnow, Swinárki, dolini Mituláßowá, Ticháčkowá, Kodajowá, Swancarowá, Zátržlje, Štemberel, Hornja Mijawa, Kúdnik, Mockowja, Šemanja, Šoptáč, Guzice, Platowá, Šawlowá a t. d. Tito názwiska majú powahu mjestnosti, a sú znakom básničkého ducha slowenskeho.

3) Roku 1775. zpusťossila Mijawu powoden, po tejto wíßjel záhubní ohen od pekara; po ohni, wojanši tam bitujúci Štáb opustil Mijawu! Šláßtni patent od Lindolfa Cisára oslobodil Mijawu od zdržowánja w:jska. Roku 1834 zniel ohen na kamenci pri wipalowáni páleného, počna od Šimšálka, to, čo bolo na — rane Tomáßici, kostel s sáru katolíckú, rinet až po Mihálíka, w prudkém wetre belo na popol obráčené, kostel židowski zniwočeni — chrám ew. se štólu ťažko bol wíchráňeni — štřidlica pomohla; za to Mijawci domi w rínku radem štřidliciu prikriwajú. Ach pálené, pálené! tuffim to méno máš preto, že zpaluješ mesta, ředini, domi, luďi! Ředi to nahrádza mijawské kotle, čo ten jeden odjal?

4) Janko w básni tejto, znamená básničkého ducha, řteri básen tuto zložil.

5) Mijawski pitlíkari znameniti obchod wedú s plátenkom na mlinárske pítle. W Čechách sú jako doma; mnchi tam pomreli. Řodini Mijawské f. p. Mitulecki, z Čech pochádzajú. Po zrusšení řřidcátku pitlíkarom nastáwá weť nowí Dalbi Báh!

- 7) Roku 1663 uchwátili Turci a Tatari 707 ľudí z Mijawi, mnohých poštinali „Wila“ bohina lesná.
- 8) Studnička na Šrebeni, je Mijawka.
- 9) Mijawské panenki na veľikí Pátek do dna bežja do rajšstowne s hrnčeki, padajúcu zpátečnú wodu z wodného koleša chitajú, domi, pitwori, nálepki wikrápajú, abi praj boli wzácne; to je ljeť lacni a nesskodni, tebi bol osožni — mne sa milé krajantki, zdá bit platnejšsi pre wás nedelni katechismus, a ta krásna veľikopátečná modlitba: „Srdce čisté stwor mi ó Bože! a t. d.“ ta dáwa krásu aj pobožného manžela.
- 10) Mijawská woda beži do Turečka. Turci diwoži zajimali mládencow kresťanskich, z kterich biwali Janičári, wojáci udatni, strach kresťanow; Otec wčilajššjeho Cisára jich zkaširowal, lebo aj Cisárom biwali nebezpečni. Wčil sú Turci bedári — a radi sú, že jich mocnári kresťanški trpja.
- 11) Botanika, umenje o zrostlinách.
- 12) Liné, slawni znatel rostlinstwa — jako náš Zalužanški.
- 13) Mijawa má 30 mlinow.
- 14) Ten pekni háj, (knazowé brehi) lúki, role, které mijawški kat. Sarári držja, mal njełdi Krman knaz ew. a biskup na Mijawe známi, kteri w prehánkách za wjeru toho času, w kržloch chiteni, do Pressportka odwedeni bol a w žalári zesnul.
- 15) W Čachtickém zámku, dala Beta Bátori na 550 djewel zamordowat, preto, abi sa w teplej krwi jejich umiwala a bola peknejšša; Bůh ale ňespi! na skutku ohawném chitena — we weži od wi-

chodu zamurowaná, dokonala život hrjessni. Branc zámek, po knazowi Pilárikowi známi. — Tematin zámek nad Wáhom zrúcani. — Brádlo, hrbati wrch nad Brezowú.

17) První zemski páni, založili Mijawu u slobodnej obci Šwajcárstkej.

18) Dewin, zámek dwe hodini od Pressporka, kde Morawa do Dunaja padá, tam wjedli ženi wojnu proti mužom.

*) Roku 1844 uderil hrom do chrámu ew. do toho rohu, od Sam. Trojánka; letel po nad oltár, na kterém odrazil kusel jako orech, a wiletel pres zátristiu oknom, bez ubliženja watššjeho.

19) Mekka, Turkom w Arabii mesto swaté; tam je pochowani Mahomed, Turecki prorok, půwodca wjeri mahomedánskej, z kresťanskej, židowskej ba pohanskej zlátanej. Každí Turek je powinnen za života swého aspon ráz do Mekki putowat.

20) Knaži Mijawski, kteri od počátku Mijawe slúžili, pripominajú sa tito:

1. Kňaz Jan Plachta, slúžil pri založení Mijawi 1586 za času grofa Nádaždi Pawla.

2. Po tomto bol kňaz Pawel.

3. Ondrej Koroni, muž silni, bič na forhelow.

4. Gábriel Šebowič — slúžil 18 rokov pochowani pred oltárom.

W roku 1645 priffjel do Mijawi kňaz katolícki, kázal ewanjelikom, ale krátki čas; wrátil sa ew. kostel, jako o tom swedči list od kommissárow králowsskich w Tokai dna 21-ho Julia 1646 roku widani.

5. Daniel Krman, z cirkwi Sadeckej, powołani roku 1652. słužil 8 rokov pod Frant. Nádaždi — potom ale na rozkaz tohoto zemského pána, bol sŕže uradnika Ondr. Bránika wiwedeni.

Roku 1661. prissjel prwi katolicki knaz Pawel Králik z Chinoran, kteri si pripojil njeľolko pátrov a s wojanskú pomocú naháňal aj opilich do kostela a k zpowedi; dáwal cedule, že prijali wjeru katolickú, abi tak minuli Exekucie. — Po tomto słužili pátrovja mnissi. Páter Perestery 6 rok. słužil.

Páter Silezius, od Dufowich zbojnikow zawražděni, roku 1690. Dwa mnissi, po tichto páter Šájek, Nadossini, Abrahámsi 1690.

Roku páňe 1683. kommissári Cököliho wrátili kostel ewanj. a starodáwni knaz Dan. Krman, z Turej-Lúki bol powołani, ale toho roku ustúpil knazowi katolickému.

Roku 1690 w Sobotu pred Sw. Duchom na mjesto pátra Abrahámsi, prissjel knaz Matej Sabatka z cirkwi ewanj. Kamenčanskej wihnani, ale dobrowolně z Mijawi odessjel.

Roku páňe 1690 w tú nedelu po Wawrinci bol Mijawcom od Krmana, ten čas Turoľuckého knaza — porúčani knaz Jan Majer, kteri w nedelu 12. učiniw próbu (už tedi tato neucta knazstwa bola w običaji) bol sice prijati — ale odessjel; po ňom.

Roku páňe 1690 zase prissjel Daniel Krman z Turej-Lúki, a słužil 9 rokov; tu ale zase sŕže

vojstvo grófa Aremberga chitení, a do kastjela Čachtického zadání bol.

Roku páne 1669 na jeho mjesto přišel Tobias Pettko, slúžil od Adwentu 1700 r. W nedelu 1. Adwentní sa wrátil Dan. Krman a zostal až do 1704. r. — W tomto roku wipálená bola Mijawa; Krman powolani bol do Šilini, na mjesto jeho sa dostal Jan Strauski — roku 1708 do Senice powolani.

Roku 1709. zvoleni bol Jan Pettko, ze Sobotiska — slúžil do 1717. Roku 1717 na Martina sa wrátil zase Daniel Krman ze swého wihnanstwa druhí ráz, slúžil Mijawcom do r. 1729. Slúžil Krman w tichto osudech prenasledowani za 40 rokov na Mijawe; jako dokonal trpki svoj žiwot je wisse pripomenuté. Po jeho smrti otworená bola artikularská cirkew Ewanjelikom w Prjetrži, až po slobodi od Jozefa II. Cisára widané. O tichto časoch swedčí kniha, pod menom: „Pamatnosti Mibiniho.“

Po widanich slobodách, wistawili si Mijawci chrám 1784. w kterém nasledující knaži slúžili:

1. Jozefi Pawel, Urbowčan, starec přisni a wzácní.
2. Koléni, už známi.
3. Jan Šule, Urbowčan. Urbowčanom slúžja Mijawci: Matička knaz, Kulissek učitel, Chrenka notár.

Zprávcowja Školy:

- N. P. 1595 Rektor školy prvi bol N. N.
 1625 Laurentius Augustini.
 1633 Martin Miklášek.
 1649 Adam Boroš.
 1652 Mikuláš Liborčáni.
 1663 Jan Paulini.
 1666 Martin Kominek.
 1670 Martin Sopocius.
 1676 Jan Liborčáni.
 1682 Štěpán Štepkowič.
 1688 Imrich Šernocai, Silwai, Polerecki.
 1705 Mat. Boleti.
 1707 Samuel Stranški.
 1709 Mikuláš Klačáni.
 1718 Mat. Krman.

Po týchto mužoch werejných školu nebolo; ľud sa učil w súkromnosti, a tak prechováwal wjeru otcow svojich. Chodjewali cirkwi okolité do Prje-
trže. Po widaních slobodách, bol učitelom Mijaw-
škim:

1. Samuel Koléni, otec zpomenuťého knaza —
tohoto Mijawci jako prisného sice, ale wi-
borného učitelu zpominajú
2. Mišowic — opustil Mijawu dobrowolno.
3. Jakubowič Pawel, Skalician, z Čati powo-
laní. Tento učení a sľechetni muž, básnik a
Słowák wiborni, pilní a swedomiti, bol o-
zdeba úradu učitelšského. Ten aj s Kolénim
boli půwodca toho, že som to, čo som. —

Šjal Bohu! pre hlavatosť njeķterich opu-
 ťil, powedom ťwojej ťtatečnosťi Mijawu,
 ač mal pri boku ťtareho oťca a matku, —
 manželku a djetki. Ĺako muž poťiwí a u-
 čení ťtal ťa Lewitom na Sarnade, potom w
 Čégléde kňazom maďarťkim — a na Ĺinko-
 ťe ťlowenťťim, ťdē aj w Pánu ťpočívá. —
 Jeho úbohá wdowa a ťiroťki ťú díka Bo-
 hu! už opatrené. Ĺitdá Bůh ťsprawedliwē-
 ho! a t. d. Ĺideťolwet žil, zanechal památ-
 ku dobrého ména.

4. Predmerťťi, člowek dobrí a ťtateční z Prje-
 trže powolani, zomrel w ťuchotinách.
5. Jan Marteffiť — o němž nižej wácej.

21) Učení Mijawci z Kopańic.

1. Djuga Štefan, ewanj. kňaz w Skalici, Se-
 nior Ĺitranťťi.
2. Borik Pawel, od Borowťťich — kňaz Wr-
 bowčanťťi, oťec známého wčilajťťjeho cis. kr.
 čkresného ťlůžného.
3. Wiťkup Jan, kňaz na Ĺordači z Porjadja.
4. Pán od Panikow z Brestowca, kňaz w Slo-
 wenťťem Práwne.
5. Porubťťi z Ĺúdnika kňaz.
6. Močkowčáť Jan, z Uhliťť, kňaz w Pezinku,
 muž učení a ťtateční, aj Slowáťom prajní.
7. Čaltíľ Štefan z Brestowca; učitel we Wr-
 bowém, zemrel 1849 na cholery.
8. Adaseť, od Adasťow, zemr. jako kandidát.

24) Mestečko Mijawa samo w sebe je štvrtá časťka weľikej obce, má dve školi ew. Kádni učitel na ten čas je Ján Martessik — jeho sin Ján je preceptor. W obojej mijawskej škole biwá žakow do 300. — Čo je to na 9000 listic dussi? (Brezowská cirkew máwá do 600 djetek.) Djetki kopaňicné učjewajú obšitnici! Cirkew Mijawská abi pomohla djetkam — zkašrowala koladu a oplatki, toto kunštowné žebračtwo úradi nasse hanobice — ale nezpomohla! Učitel je muž praktički — jeho s djetkami zacházanje je wiborné, — žjaci na examene edpowedajú jako smeli wojáci. — Exameni sa s pochwalu odbawujú. Kdo je na príčine, že lepšši žjaci školu wčasno opuštajú? Neni obecného pasjenka; žjaci pasú! W kopaňicách, a sice w každem Procesi mala bi bit jedna škola — w mestečku ale škola Seniorálná. Mijawci potrebujú pri swojem obchode známost reči — Mijawa má drewo, má hospodi! Od Modri po Štjawnicu, nemáme wišššej školi ewanjeličkej. — Už w desátem roku stehujú sa úbohé deti od nás — tam w školách vzdálené padajú do rúk očimem a macochám, tam vzdálené od nás padajú často zlými príkladi; — platime na školi, na cesti, nemoce a t. d. a nedosahujeme ejela žžadaneho. Mijawci Bratja premisslujte, smilujte sa nad swojimi a nassimi djetkami! Starajte sa o školu Seniorálnú! doletja wám k pomoci cirkwe okolité; potom uwidite, čo budú nasse a wasse deti!

22) Knihowna Dekanálská, pod mojim dozorstwom je na ten čas w Kostolném — má aj pekne knihi

aj kapitálif. Udowja spolku sú učitelja Langhoffer, Liezner, Černák, Piffko, Martessit, Sucháč, Sattkalit, Záhon, slládaju každorodne 40 kr. str. tak sa kupuju knižki sllolského ducha. W ročném zasednutí sa prezjera knihowna, počii slládaju — důležitoši sllolské hore berú, súd o Examenoch winássa, slludia do behu sporaduju, duch swornosti, pilnosti budi — a wssemožni cíl wíchowáwanja sa napomáhá. Wel. Seniorat Spolek tento potwrdil, a estatním Defanatom za wzor peručil. Jako weci pri tomto spolku stoja: to neustrannému sudcowi poručáme. Brezowanja offerowali na knihownu 40 zl. w. č. podobne stateční Mijawci 75 zl. w. č. To znať dobrého ducha!

23) Učení Mijawci z Mestečka.

1. Wissidenski knaz zemrel w Prjetři.
2. Wodička knaz w Zárječi.
3. Malárik knaz.
4. Dewan Jan najstarssi knaz w Seniorate — we Bzincoch. Tento Nestor pri částich nemocach biwá weseli pri národních pjesnách, a je horliwi Slowák — žiwí dceru wdowu, wnučki, a je hrđi na svojich sinkow w službách postawenich, zlássťe na chirného Doktora w Trnawe.
5. Caltik knaz.
6. Sllárik knaz.
7. Dudik knaz.
8. Malatidesowci knazi.

9. Koleni Daniel kňaz w Kulpine — horliwi
| Slowák, pritel mucj biwali.
10. Kofeš kňaz na Lazoch, pekne zásluhy má o
| chrám nowý — muž dobrej powahi; škoda
že tam jako na Pathmos wezi. Muoj wrs-
tewnik a pritel.
11. Koleni Daniel kňaz w Beckowe.
12. Šdenek učitel.
13. Kulissek Juro učitel.
14. Jakubowič Pawel učitel na Sarwassi.
15. Samuel jeho brat kaplán w Čabe.
16. Maticka Jan, biwali muoj kaplán, w po-
wstání Slow. na Wrbowroch chiteni, w Se-
nici wazeni, Šimoničom wislobodeni; jadr-
ni básnik.
17. Jurenka Samuel, Notár Eurolúcki.
18. Jurenka Samuel, kandidát, sšuhaj rázni a
nadani.
19. Walássek Michal
- 20, Kowáč Štefan
21. Wrablica Daniel učitel w Báčke, officir w
powstání.
22. Martessik Jozef učitel a Notár na Bukowci.
- 23 Jan jeho brat, preceptor Mijawski.
24. Karel brat
- 25 Pál Sámuel,
26. Walássek Gustaw,
27. Mikulecki Daniel, Lekar w Púchowe.
28. Mikulecki Sámuel panski uradnik — muži
hodni, dobrého srdeca, nje tak Bohužjal ssta-
stni. — Oba sú sinowja známého Štepana

} Kandidati na
swetšse úradi.

} študenti.

Mikulečeho, Notára za 52 roki na Mijawe. Tento muž bol w úrade swém pilni, panstwa miláček, kteri aj svoje zásluhi má o Mijawu. Co on pred seba wzał, to prisno aj wiwjedel; len žjal Bohu! aj se wzdičaním úbohich! Na starost máwal w chráme svoje potessenje; uznal aj on to: Co čin, to čin, na poslední weci pamatuj! Rozdilné súdi o něm wislowila ta, na jeho pohrebe zpjewana pjesen: Pamatujšó cloweče! co jsi, cos bil, a co budeš! Za jeho žiwota esse zwolení bol jednohlasno —

Jan Szemian, muž mladi, ale zpuosobni, pilni, statečni a sprawedliwi z Turej-Luki powolani.

29. Púl Pawel uradník w panstwe Koburgowem.

- 24) Morowej rane z pitja páleného posslej, čloweka na dussi — tele — statku mordujícíej, zahrozil Bůh opatrowník člowečenstwa. Na tohoto stohlawého rodiča ludstkej bjedi poslal Bůh dwocy anjelow s mečom ohniwim. Spolek mjernosti a nedelné sstoli — w Anglicku wistúpil mnich Mathew; w Ahroch na Slowenstku — Záwodník, kat. farár Diwinski — Šurban ew. Šar. známí Šlbocki. Tito opowedali boj pálenému na kancli kázaním — w Nedelnich sstolách winčowaním, a mečom pera preostrím. Ša nimi ša hrunuli muži, kteri miluju člowečenstwo. Kázalo ša, lud poslušchal, weril, uznal konalo ša spasenje úbohich! duch bol hotow; tělo nemocné! Cirkew horela po spasení, obce wáhali! Nebe dycelo; zem odpádala. Námeštníci boži, Wladári krajín, radcowja a prjatelja trónu pomáhaj-

- te! založime spolki mjernosti; wíchowáme čloweka, kteri pocíti, pozná slobodu ducha; a dá „Čo je Cisarowa Cisari a co božihó Bohu“!
- 25) „Waj“ užiwajú dobri Mijawci na mjesto bohorúhawého dussenja, prisahanja.
- 26) Banki sú pokladnice zákonmi zřadené, jako u nás gazdowské spolki. Taki spolek stoji na Brezowej, pod wedením wíborného učítela Sucháča Karla; ba aj malé djetki majú tam swojü kassu, kterej opatrownica je panna, dcera Sucháčowá, známa smelá slowenka. Brezowani ztrasiú cepi židowsskich interesow. Daj Bože!
- 27) Čo je tá pokladnica pre djetki we Wjedni. Já som dal mojim sinkom Milánowi a Alexandrowi 100 zl. wí č. keď praj budú tricat ročni, jeden každoročno potáhne 500 zl. str. Keď djeta zemjera kapital wloženi sa wracá. Desat zlatich strjebra sa dáwá keď sa djeta narodí. Rodičowja pamatujte na to!
- 28) W Mijawe sú 4 cechi. 1. Najsilnějsši je pitlíkárski 147 majstrow majúci — Artikule má od Frant. 1-ho. 2. Masárski wzácní; Art. od Leopolda 2-ho majst. 14. 3. Šewcowsski najstarssi — Blánárski — a Ğarbárski. Bohatssi máwaju, dwa, tri, tak sú pohrebi šlawnejšše.
- 29) Čest aj Kalendárom dobrim! Národné na Slowensku wzácné Kalendáre su: Pozorník, a Pokladnica. Belopotoci je známi jako rozšširowatel a zástupea dáwní národnosti; Lichard predtim kňaz, professor, wčil Redaktor nowin Slowenskich, muž rázni, učinliwi, zrodeni pre lud; jeho spisi

sú mljeko pre lud, a Pokladnica opravdiwi poklad národa: ta prissla na Slowensko jako sstedri wecer; — Citajte ludja!

30) Nápis na kat. chráme, obsahuje asi toto: Mijawa roku 1586. založená 1621 Kozátni dobiwaná, slobodu náboženškú 1640 obdarená, ale 1660 pozbawená. Nestuor dostanúc slobodu založila 1597 w tom tidni pred Sw. Duchom Kostel Sw. Trojice, s pomocú P. Nádaždi, zemského Pána, w kterém sa prissluhowali Sw. a kázalo Sl. Božje — chrám ten dostawila 1701. na prímluwu králow a slobodnej obce Hollandskej. Toho času slúžil Dan. Krman VII knaz ewanjelički. —

31) Tito trja knazi ukázali, že láska k národu neni na záwade wjere a náboženstwu. Známi sú jako werni pastirowja svojeho stáda, horliwi milownici svojej wjeri, pri tom ale aj zástupcowja swého národa a prátelja ludu — bez rozdílu náboženstwa; preto sa k nim w poradách hrne, wáži si jich lud ewanjelički — kterim boli w búrkách ohradeni jako múrom. Ostatná wjera, která lásku k náboženstwu a cirkwi nezna alebo nemože spojit s láskú k národu a jeho práwám zákonnim!

32) Ferdinand V. dobri Panownik, kteri 1849 r. po 18 ročném panowání, Cisarowi a Králowi S. Jozefowi I. tron dobrowolno postúpil, oslawil sa aj w tom hlade sedrowáním ludu úbohého!

33) W nedelu 18-tú po Sw. Trojici dna 3 Okt. 1847 poswatene boli nowe tri zvonni ew Cirkwe; Knaz Jan Šule držel krátku reč pred zvonni — w chráme wijadril radosť cirkwe; Ludewit Se-

mian kaplán, čital krásnu básen od oltára o ur-
čeni zwonow. Prečo sa nedali tito reči wittlačiť?
Tak wzácne sú takéto Slawnosti! z knazstwa Ni-
transského tam žjaden nebol, ačkolwek Cirkew aj
priležitost aj pohostinstwo rada offerowala! Kdo
bol na príčine?

- 34) Šulek s Holubim knazski sinkowja, zlástnich da-
row šuhajci. Šulek plni wjeri w Boha, zpjewal
s Krajnanci a Podkilawci mnohimi uwazženimi —
w žalári tu pjesen: I proč se máš rmútití, ó má
milá duffe! Holubi bol tež nepreštrassení a po-
fejnej w Bohu misli; poslednja jeho práca boli
tito začaté ale nedokonané (bolo mu to zabránené
a odjaté,) werffe, které s plajwasóm w žalári na-
písal:

Necút zwonow harmonie toni,
Spewi nezwučja po Wáhu doline,
Newidet rakwi, slze níř neroni,
Ked mladi člowek umjerá a hine
Prúwod to smutni ale zaslúženi *)
Zákonom wlasti na něho wirčeni!

---

*) Holubi nebojowal proti wlasti s jinými Slowáki; ale za
národ we wlasti, podľa Rownowprávnosti winesenej, a
tak odprawa jeho bola nezaslúžená. Holubi obžalowal
aj mňa jako Hurbanistu, tak že som na hrdelném súde
aj ja postaweni bol, práwe tedi, keď už Šulek powe-
sení trpel! Pohľad to pre mňa w žiwote najhrožnejší!
Že mňa zadal Holubi, to sa stalo podwodom tich, ktorí
aj po mne pášli; bolo to widno na súde s nim z oka
w oko. Čo mne, za něho proscímú od jedneho ze sud-
cow odpowedenó bolo: to ja jako otec a křesťan za-
mlčím!

Takí je život, wrtkawí nestáli
 Hned sa čessime, hned zas narikáme ;
 Okres ľudského života je mali
 Predce ani ten decela neznáme ;
 Hned si myslíme, že nám swjetja zori
 A w tedi na nás ležja hrúzi hori.

Z wrtkawim swetom dlíme a žijeme
 Dla nassjej wuoli konat práwo máme ;
 Sami si wence na hlawi wijeme
 Sami ebidli nasse si stawáme ;
 Jeden pošlawí pewnosť aj s basstami
 Druhí zápaší s psotu a bidami.

Pomoc nám z neba pošilá modrého
 Sakjal žijeme Pán Bůh dobrotiwí,
 On sám otcowští zprawuje každého
 On nás na weki čo swé ditki žiwí ;
 Bez jeho wucle wlas z hlawi nepadá
 Na rozkaz jeho slunce switi, padá.

Tisíce ludu beží zwedawého
 Každí chce widet obet tu zákona ;
 Každí sa tišne —!!!

Wtichťo poslednich weršoch wiobrazit čeel di-
 wadlo svojej poprawí; jaká to zmužilost mladíka!
 Jak mnohí muži w poprawách s hrúzami k smrti
 sa blížili; Solubi básnickim duchom smrti do očí
 hlaši!

35) Po prijatej slobode rownosti a bratrstwa, shro-
 máždili sa Slowáci z okolja mijawského na Bre-
 zowej, zhotowili tam svoje žjadosťi, které do zbo-

ru stoličného podat mali. Otvoril sa zbor, hrnuli sa tam wslanci z obci nassich, mezi nimi Borik, kňaz ewanj. Urbowčanski; Ludewit Šulek kaplán Blbocki. Boworilo sa na placi maďarski; podla rownopráwnosti dchel Šulek rečnit slowenski; wistúpil werejno — sotwa ale ti slowa: „Aj nám Slowákom switlo slnko slobodi!“ (poslednje za národ!) wipowedel, ustúpil prekričani, a prw než mohli s Borikom, dobré wistrahi Wice-Isspána Očkan Lindolfa použit: boli w hospođe dchitení a zawrení. Borik sa wislobodil šťastliwim utlznu-
 tím; Šulek muž šlechetni, učeni, podržen zadani bol do Komárna, kde neodsúdení mučedelník, za národ w cholere dokoná. Chudobní ale šlechetní, misljenku národnú a wúbec wissimi ducha pokla-
 di zaujati rod Šulekowski, mal w poslednich bo-
 joch powolánje, trpet za národ. Wilko k strasti zrodení a neunaweni na šibeňici, Lud. krasociti a štumni w žalári — Karel horliwi w Záhrebe redaktor, Gottfried w Šlawonii, Michal w Sedmihradsku lekári wojanski neohroženi mnoho trpeli. Imrich w Trnawe jako chwálení učitel.

- 36) Mijawa bude paratné mjesto na Slowensku. Urban prorockim tussenim w Mijawcoch ždi nádeju skládal, prw lež wiputki boje poslednje. Tak sa aj splnilo. S welikim nadšsenim uwitala Mijawa 500 Slowanow z Wjedni prisslich, pocti a obete za Cisára a národ prinášajúc. Mijawa známa je pri trone, a wslanstwo jej prijaté bolo od Cisára lastawe. Národného ducha zkrjesilo na Mijawe diwadlo, mládež Mijawská horliwá, a

známi Semian. Mijawa mnoho trpela w prehánkách náboženských, mnoho w páde maďarskej gardi, kde tisíce ludstwa chowala; ale ohniwé tito probi zmužilo znássa. (Kassino) Čítárňa Mijawská je znak ducha Mijawi probudeného. Mezi timi rodi, které sa w powstání slowenskem wiznačili sú na Mijawe:

37) 1. Anna Koléni, wdowa známeho knaza s decerami Suzankú a Anickú. W dome chudobnej tejto Sareptánki máwali a majú Slowáci — a wúbec každi príchozi, podľa možnosti úctiwost a pohostinstwo. Welikú zásluhu má w Mijawském powstání; tam mala hospedu Náda národná. Jestli kdo, jiste tato osoba zaslužila odmeni za ti obete ztráti, které w utekání do Morawi ztrpela. Dom jej bol zrabewani, a len na slowo Jesenáta od zručanja retowani. — Jej odmena dosawádná je to ctihodné meno: „pečl'wej Marti,“ w národe! Sin Samuel služil jako officir od počátku až do konce s pochwalú. Keď taketo wdowi nesú národu obete a slzi; nebojte sa, už obstoji!

2. Z rodu Walásskowého — Jan Walássel mildár. W prvém powstání na ceste z Turca, w Púchowe chiteni, w Trenčine, w Nitre, w Komárne spolu desat mesjacow wazeni, s manželku, djetskami rozlučeni. Še usšel ssi-benici, to jako wiznáwa, sa stalo primluwú Jesenáta; on, Lukáč a Sulek boli werni přátelja we wazeni. On s Lukáčem Šuleka na

swoje útrati pochował a k hrobu doprowo-
dil; za stlpik pre krátki nápis na hrob, ne-
majúc penazi, dal chlieb jako wazen! Tak je
dústojné prátelstvo w neshťasti! W prichode
Kusow prissjel jako witez nad smrtú sšibe-
ničnú; manželka útlá w prichode jeho zamre-
la od radošti. Muž dobrej powahi a smeli
w podnikáni, s hrdostú zpomíná svoje trá-
penje.

3. Waláffel Miffko, sin Jozefa, sšuhaj na swet
súci, pri Senici rañeni, pri Klawowitich w
nebezpečení postaweni, z bitki od Budatina
domu sa wrátil.
4. Hod Wdowjaci, nebohaci ale poctiwí, weliké
obete prinášal, w sbjeráni dobrowolnikow,
mnoho robil, ale aj mnoho trpel; — Jan
Wdowjak richtár w powstáni zwoleni, a Pa-
wel sa wizačili.
5. Jan Martessik učitel, hojnú familiu majúci
otec, známí od pohostinstwa. Slowáci w jeho
dome, sú jako doma. Tento muž pri diwa-
dlách biwal pričínliwi a obetowawi. W sštole
bere zlášťni ohlad na národnost. — Je na
Mijawe ešte wjac, w tom ohladi poctiwích
familii w mestečku aj w kopanicách; wšsecki
ale pripomenut neni možno. Ti, kteri neboli
prizníwi Slowákom, boli nadprímluwci za
Mijawu w páde maďarskej gardi. Mijawe
je potrebná w národnom ohlade swornost a
zmerná; potom bude Mijawa obec, jako hora
majowá! Dalbi to Búh!

38) Obce, které w powstání hlawa na hlavu stali, boli krom Mijawi a Brezowej:

1. Wrbowce, obec ludnatá — dala hned z počátku wisse 300 dobrowolníkow. Pozbawená bola knáza a učitelá Kulissku, kteri wernost Wrbowčanow napomáhali. Dom Borikowski w ohlade tomto má zásluhi preweliké. — Zásluhi P. J. Brebenda o brata w žalári, o wec cisársko-národnú sú známé; ta ukázala, čo zmužilost ženská tenat može; že ussla žalára to sa jej ostrowtipnosti dat musí Borik Karel mladši známí jako rázni a odhodlaní muž, pred powstáním w rade cis. jágrow slúžil; w boji za trón a národ doššjel pochwali wšseobecnej Wrbowčanja sú lud nábožní a zmužili.

2. Krajne a Podkilawa. Tento dobri a uctiwí lud, od počátku sa pewno držal toho: „dáwajte čo je Cisárowo Cisári!“ Powstali hůfno za trón a národ, ale premnohi w žalári trpeli. Tichts w žalári posilnowal až do smrti Wilko Šulek, a wini jejich bez najmensšjej zradi wzał na seba. Lud jeho rečmi w žalári rozhorlení na strašti žiwota a smrt zabiwal. Š poprawného mjesta pozdrawil krajnanskú rodinu Štepanika a sestru Ludwiku, jejichž dom bol pristressje široti ubohej; z jejich domu bol jati a pred nimi ššlbani a pohlawkowani! Štepanik, Erdělski notár se sinom Štepanom Kapitánom, učitelom Šatkalikom, Michálkem Štepanom, Sarárom katolickim

premnoho konali za wec cisársko = národnú. Domi Štepaníka Erdélského boli a sú prístre-
šje Slowákov; — ale mnoho tež trpeli

3. Známa Šibocká obec, ktorá od počátku do konca, za Cisára a národ sa ohlásila a wšsecki a to mnohé nerešti zmužilo znássa. — Prje-
trž, Čáčow, a t. d.

39) W bitce na Perjadi prítomni boli: Šurban, Štúr, údatní Bórici, Polesnjaci Morawani, Semian, Sucháč, Nowotni, Štefanowič, Šuluk, Abaffi, Đurkowič, Štúr Janko, Dohnáni Lajko, Waláss-
kowja Jan a Michal, Kowáč, Koleni, Kaňa, Cablk, Modráni, Westik, Wrablica, Krupec at d.

40) Božim rižením sa stalo, že učení muž, náš Nitran, Sloboda Dan. w Husawe bjednej, knazski úrad koná. Jeho dom wiwolil Bůh za ochranu, wihnaných Slowákov. Tam sa octnul Đurkowič známi Slowák s familiu; tam obnowil Šurban s utrápenú ale zmužilú Pani: co Bůh spojil! On rozdelil srdco na dwoje; polowic národu, po-
lowic manželce; a tato hrdinským duchom, neopu-
stím ta až do smrti, reknúc — s djetkami útlimi nehodi wihnanstwa zmužilo znássa. Sloboda ma-
lú má štáciu, ale welikú wážnosť na Morawe ja-
ko muž učení a šlechetní!

41) Weseli bol wečer w prichode Slowákov na Mijawu; prežalostni po bitce na Perjadi! Beda nastalo — beda tím knazom ew. ktorí, bár w ne-
winném prátelstwe žili s Šurbanom pred po-
wstánim! Slowáci z boja ustúpili; nám sa otwo-
rila pec ohniwá bojom rozpálená. Padli maďar-

sté ģardi na Záhorje, ohen, pustossenje a smrt
 ňesúc. Prvé obete pomsti boli mijawski Klasto-
 witi, Babulicow wrch Kostelansti — prehuórka
 krajňansta zlástě Lubina wipálena. Hrozna po-
 west, že Surban proti katolickom wistúpil, rozdu-
 chowala ohen nábožensti, jehožto páčiwost hrozi-
 la ewanjelickom zlástě Staro=Turanskim — zadušil
 ho za w času Desenák. Hrozni je wojak bez tá-
 zne wojanskej; bolo to widno na mnohich ģardi-
 stoch. W pádu ģardi na Záhorje, lud zostal opu-
 ťtení a diwoťi; dedini leteli na hori, ludja do wi-
 muol a chraťti, w samotnosti letel na nás strach;
 mezi domácimi mučil žjal, we spoločnosti Desila
 nejistota, jedno slowo: a tu zrada a súd! Swet
 bol strassidlo, člowek oželení nebál sa sťibeníc; člo-
 wek bol jeho hrúza, nebolo prítela! Pociťili sme
 čo je swet bez wrchnosti a pokoja! Bol to obraz
 času otcow, za wjeru stihanich. Lud bol w hrá-
 me; ale zdeseni a rozptileni, modlitba nerozhřja-
 la srdeco sťličené! Tento zmatek misli, nech je pri-
 mluwči pred swetom a Bohom za tich, kteri sa
 odeznaťi národa, pokrewnosti, prátelstwa a swojich
 retownikow! Kdo sa nerozpamata z nás na ten
 hrozni wečer po bitce na Porjadi? Ked utekalo
 ludstwo na hori, 'zpuťtli dedinki a mestečka — a
 aj Búh sa ohláťil tu som, zúfajicim! zjewil sa w
 burce wítazom i premoženim. Oblaki sa rozťjahli
 jačo ohniwé more — plné bleťtu a hromu — na
 zemi buchot ťrelbi a krič; na nebi hromozwuk a
 a hrúza! Pustossicim hrozil: mne pomsta! rozute-
 kanich tessil: bez wúle me, nepohne se wám vlas!

Požjar Lubini plamenitej opjeral sa s prosbu na oblaki; we welebnej hromoreči letela odpowed: neboj se ja sem s tebu; kdiž máličko potrpite zmocnim wás! Toto diwadlo hrúzoslawné ukázal mi Bůh pod Nowo-messimi wrchi sa skrívajúce-
 mu — s manželku mna w noci darmo hladajúcú — s djetkami w stodolách s matku staru ukriti-
 mi, rozlučenému. Jať wiwissená je hrúzowláda ne-
 be, nád hrúzowládu sweta! tato nese hrúzu a smrt; tam ta milost a život. Kde ste boli básnici Slo-
 wanski; tito zwuki nebeskich žiwlow boli pripitti budúcnosti Slowenskej! Já som stál a zapomenu-
 na swet; až padli oči szawé na Jaworinu, tu poslednú jako sa mi zdálo, štáciu táboru nebeské-
 ho! ale hromi, tito behúni boží nebom letici a zem otrjasajúci rútili sa do údolja na Lehotki za bojovníki slowenskimi s tim pilním odkazom bo-
 žim: Neopauštimé wás ja sirotku; maličko — a uzrite mne! S takúto predmluwu prežehnal nás Hospodin a posmelil wstúpit do ohniwej peci kr-
 wosúdu. Pec ta otworena bola jeden messiac, a bo-
 la rozpalovaná každi den — z ohniwich želusti witrhel nás boží anjel Šimunič General; oddichli sme si a rjegli: až potud pomáhal nám Hospo-
 din! Toto powážte wi, kteri sa žalujete na kri-
 wdi, wám od slowenskich dobrowolnikow učinené!

42) Odpraweni Slowáci pri Senici: Barton rich-
 tár Čáčowski, Swatik, a dva jágri; pri Srasstá-
 ku Šuleť a Šolubi boli na rozkaz wrchnosti wi-
 kopani a slawno pochowani. Pohreb pri Srasstá-
 ku takto' sa wikonáwal: oddjel wojska, jedenást

sto mužow, medzi nimi slowenske dobrowolnictwo s officiri — otočil sšibenice sstwerhrannikom — w pritomnosti Gen. Šimuniča a důšojnictwa. Slowenski officiri jeden po druhém — po tri rázi začali do sšibenice — až padli, zrubali sa a zapálili; — pri plameni drželi prenikawé reči Francisci, Paulini, Minich administrater Trnawski — odkrité mrtwé tela, zawinuté do plátna čistého, položené boli osobitne do dwoch truhel, we Sraštáku zhotowenich — officirmi slow. zaplatenich, hodili sa tam aj klini na nichž wiseli úbohi! Pri zpewě: Ale prawda predce zůstane — prežehnani boli mládenci a padli do hrobu — pri čemž w okolitich dedinkách sa wizwánalo. — Chorwati tu plakali, a celi tisícowi zástup bol pohnuti a rozžjalení. Tito obete sú pomník a swedek bránenej národnosti slowenskej, na kteri sa národ hrdo odwolawat može. Národ potrebowal obet neposkwrňenu ochotnú, a jest jej aj hoden! Pokoj mládencom! Pokoj národnému smjerení.

- 43) Snámi nám wazni boli: Matička, Hečko, Mikulif, Kulissek, Buor, Francisci, Darner, Kulliš, Erdelšti notár Lubinski, Štepanowič, Paulini, a hrozni počet pospolitého ludu, kteri trpel zmužilo, a jako otcowja pesnički w žalari zpjewal. Wazni wijdúc ze žalára mnohi wstúpili zase do wojška.
- 44) Dobrowolníci sa menujú ti Slow. kteri ochotno a dobrowolno stali do wojška za Cisára a národ. — Boli to na pospol učení Junáci ze sškol, mezi kterich patreja aj Dohnáni Mikuláš básnik znameniti, Ludewit brat, Šodža Jurko, Nosák, Naj-

man a t. d. takito mladici wjedli lud pospolití nje len mladih ale aj otcow — kterich dáwali radom obce nasse. f. p. Mijawa 300. Brezová 200 Šlboké 60, Prjetrž 30, Wrbowce 100 w druhém powst St. Turanské kpanice 60. Kostelné s Wadowci 50. Bzince hornje a dolnje, po záhubném ohni, w kterém aj chrám ew. zhorel 50; tichto dowjedel na Mijawu Sloboda kaplán ew. Lubina 30 Ljeskowé 60 s Kapitánom Masárikom.

— Toto Dobrowolnictwo rozdelilo sa w druhém powstání na dwa silné zbory. Zbor jeden s Šurbanom a Štúrom do hornjeho, zbor druhí s Šodžom a Janěkom tjahel do dolnjeho Slowenska až ke Komárnu. Po skončeném boji swetili dobrowolníci poslední pamatní večer lučjenja s Kommandantom svojim Lewartowškim w Pressportku. Prinjesli s sebu nje len penjaze, ale aj wiswedčenje wernosti, statečnosti a údatnosti. *)

45) Slowáci werní trónu, žjadali národnu Špráwu na Slowensku — wibráli sa húsne wislanstwa do Wjedna, kde od Jasnosti Cisarsto-kralowškej laškawo prijaté boli. Predštúpili tam pred Nádeckého, Jellačiča, Hajáčiča patriarchu Srbšého, kteri jich jako rodinu witali a potessowali. Chutno o tom nassi wislanci obecni wipráwajú.

46) Husi, Kozáci a pessjaci prišli pres Morawu na nasse strani, w Swatodussni pondelok, tjahli pres Ljeskowé N. Město, Čachtice ke Komárnu. Predpo-

*) Jedni obwinujú dobrowolnikow z neporádku a rozpustilosti; že njekeři zhressili dopustiáme; officirstwu ale a wubec celému Choru čest a pokoj!

wedeli nám že za dva mesjace bude konec wojne; tak sa stalo. Pisse sa, že jich prjsslo, tri sto padesát tisíc! Officiri su učeni a wliadni, pospolití nábožní, údatní a zhoworní.

47) Slowáci w Uherstu sú Bohužjal! na ten čas trojali :

První, ačkolwek rodeni Slowáci, pristali w poslednjem popisi k Mačarom; nebol to ale lud pospolití, kteri za hrjech pokládá, keď sa djetki Nodičow odeznávajú. Tito už bezpochybi padnú do hrobu jako neprizniwci národa; tento ale nad hrobi jejich zwolá: Není tobe tu poctiwosti pohaneni otece twého!

Druhi sú, kteri sa priznávajú k Slowákom; to ale je wšsetko, čo urobili za národ. Na tich-to wola Ján: Sináčkové moji, milujte mne ne jen slowem; ale skutkem a prawdu! Národ nežjadá od wás len to, abi ste ho na ceste Nownopráwnosti napomáhali. Nehoworte že wám je wác Cirkew, náboženstwo, jako národ — Kdo nemiluje brata kterého widel, Boha, kterého newidel kterak múže milowati? a t. d. Náboženstwo čisté a nepo-štwrnené pred Bohem toto je: nawšstewowati sirotki — jako je národ náš opusteni! Nehoworte že ste wi Kosmopolitowja (sweto = občanja); Kristus bol horliwi milowník a wikupitel člowčenstwa, ale začal od swého národa — strže tento slúžil swetu — ja sem prišiel k owcem zahinulim z domu Izraelského; není hodno wžit chléb detem, a wrci štenatám, howori Kristus! Mačari rodeni šateční a sprawedliwi — Slowáka, kteri ná-

rod svoj a reč brani — etja a chwálja; ba to Slovákom nášim wizuńawaju: kebi sme boli we-
deli že wi bojujete za wassu národnost, neboli bi
sme bojowali proti wám; majme a chránme kaž-
di svoje, a žime w swornosti! Kdo je na záwa-
de tejto sprawedliwej pospolitosti?

Treti Slováci sú slowom aj skutkom; tito dá-
wajú národu knihi a spisi, chudobu národa obo-
hacujú umenim, jeho neresťi osladujú radu a po-
tessowánim, za život prijati nesú obete a život
sám. Takichto obwinuje swet jako zradcow, pan-
slawow a Hurbanow; to bude aj muoj titul za
tento spis. — Ti ale, kterich swet takto naziwal,
začíná odmenowat Cisar pán, križom zlatim, ja-
ko Kollára, Šodžu.

48) A kohoš ti mal lud náš podtatranski? a t. d.

Kebi znal Slowák, čo dobri jeho prátelja, za
jeho národnost t. j. za jeho duchowni život, slobo-
du a práwo občanské len od dwacáti rokow, ko-
nali, jaké obete pri swej chudobe položili, jako
orodowali pred swetom a Bohom, jak ochotno w
poslednich wojnách njesli puta a súdi smrti za ná-
rod; kebi to poznal a powážil lud náš, zhrozilbi
sa, milowalbi svojich zástupcow a seba; wzdichel-
bi newerni: Otče nepokládej nám toho za hrich!“
Cuzinci wizuńawajú, že konat a podstúpit za ná-
rod wjac nemožno! Co sa za Slowáka konalo od
dwacáti rokow, to aj Mijawa na krátke pripo-
miná.

Pred dwacáti roki latinčina bola w školách
Nhersta; ale maďarčina záwidjac jej toto panstwo

dobívala sa do škol nassich. O slowenčine ani slichu w sškolách wiššich! Mladí Slowáci milowníci swojého národa, založili „Spolek Slowenski,“ cwičili sa w reči materinskej; lebo nje len swetšši ale ani duchowní neznali slowenski. W tom spolku sme poznali bohatost krásu a potrebu reči materinskej. Knih slowenskich nebolo; čo bolo, bolo češskich bratow nassich. Jak sšastná je mládež nassa a lud, majúci aj kniži wíberné aj nowini k čítání! Kdo wišlowi tu radeš, kterú prinjesla „Sláwi Deera“ Kellárová do spolku slowenského! to prorocko o budúcnosti Slowanstwa! Spolku nassmu na každi den Pán pridáwal, mal swoje záčeni, knihownu, zpráwcow, a mal meno „Ústaw.“ Palkowič starček zaslužili Professor reči slowenskej, kteri aj w poručenístwe na Slowákwow pamatal, už w tedi úšlawal, a zweril námestníctwo Štúrowi Ludewítowi, kteri s jinými wíbernými pred nim mladíci bol zpráwcom úšlawu. Štúr sa poswetil národu, a dal mu poklad swuju učenosť a odhodlanosť; pohrdel swetššími úradí, a šúpil do ťažkej a chudobnej, ale poctivej a důstojnej službi národa. Prednášaním historie z petahom na Slowanstwo tak zachwátil mládež slowensku, že za nim horjewala; kde bol — Štúr se sšuhaji; tam bola Akademia, tam hodina swátečná! On zwelebowal ducha a srdeco, prisnim okom pozorowal na mravnosť a rážnosť Slowákwow, jeho príklad zocelowal ducha mládeže, pilnosť, mravnosť, obetowawosť ozdobowala mládež slowensku; Štúr stál mezi swojími jako Gíkurgus mezi Špartáni mladými; a predca no-

sil meno ota a miláčka. Chowanci jeho tjahli oči professorow na seba, rifajúcich: Slowáci sú jádro školi Pressporstej! Ústaw sa zmahal a w nem žiwot slowenski, ale rostli aj práce a odperi. Štúr mal dúwerníťow a wršlewníťow horliwosti Šurbana a Ğodžu. Tito tri ľudské postawi, w swatej missljence: „žime a umrime za národ“ podali si ruki a zljali sa w jednu bitnosť. Jejich odhodlanost, zapjeranje seba, různé wístupowanje werejné a súkromné, krjesenje mládeže a ludu w zábawach, w úradních hodinách, spisoch, ohniwé a zajimawé reči, klassické pero, šlechetni žiwot, to wšsetko tworilo nowi swet wúkol nich, tak, že jich jako poswetencow národa — werejná mjentka, posadila na stolicu dúweri w národe; jejich slowo w mladšjem na-dewšsetko swete bol wíroť swati! Ústawi sa zakladali aj w Lewoči učením Šlawáčkom, w Štjawnici známim Eichardom a Šuhajdom, w Pressowe Munyaim, aj w Kežmarku. Mládež na ústawoch bola w ustawičném dopisowáni, nje len mezi sebu, ale aj s najučenejššimi Slowani Kákuššimi, a tato wzajemnosť bola rosa na túto seč Catransku. Tak ústawi tito boli náhrada za tú kriwdu že Slowák nemal wiššich škuol národních.

Pressporški ústaw boli slowenské Atheni; tento dal Missionárow knazow a učitelow národních; — z toho possli: Chalupka, Matúška, Ğedra, Eichardowci, Klimáček, Lojko, Kokeš, Slobodowci, Ğroš, Kužička Pražski, Štúrowci, Paulini, Cochius, Škulteti, Čerwenát, Kossáci, Sladkowič, Ğrobonowci, Kalinčjak, Nosák, Ğostinski, Janko

Král, Koj, Černo, Semian, Borik, Francisci, Darner, Hečko, Matička, Šulefowci, Dohnánowci; tam prijali pomazánje sám Štúr, Šurban a Šodža, a celi chor ráznych sinow Slowenska. Mládež w tichto ústawoch žila w rodinnej pribuznosti slowenskej; to prostosrdečné domáce, wážné „Wijačeho aj Francúzi užívajú, na mjesto studeného cužého „Oni“ odúwernowalo reči jejich; útlé rukotiski — znamenali: ja som človek Slowák“! Mládež slow. katolícká bola w tomto ohlade opustená; dohánali to hlavi prebudené sútromno, ale s potíkaním! Ústawi nasse boli osadi nowého Slowenska, potom ostrowi, a naposledi pewnosti proti maďarizowáni Slowákom hrozjacému. Newedeli Slowáci jači to koniec wezme! či sa odplati ten zápal za swatú wec národa; nepredwideli mnohi jači koniec wezmú slowenské zábawi, diwadla, zpewi, ohniwé reči, bár na widom oči ti tatranské skali, ten drjemajúci dobri lud, pri mladich Orfeoch ožíwal! Keď prišli mladi Slowáci do Čachtjer; prišli jačo anjelja z wiššjeho sweta, náčej krásnej budúcnosti rozšjewajúc. Zápalu bolo treba; Maďari wideli že w Ústawoch wihána kliček radikálneho oddelenja Slowenska! Bár aj oni mali ústawi, Akademiu, Nčenu Společnost, peníze zemansstwo, knazstwo, Dietu, zákon, Wládu prizniwú, werejni život a samo Slowensko; predca jich ritiriski húfek na Ústawoch ominal! Jedni sice len z posmechu woláwali: načo je ztrata tato? wassa pilnosť je pochabost; wassa usilownost je dárebné nikam newedúce sil ducha mrehánje! Zákon za ma-

Darškú reč je tu; načo wám je ta reč slowenšká? Druhi sokolowim okom pozjerali na Slowákov mladich zápal — Ustaw pressporski za peleš, ale aj za malú Spartu majúc; horlenje za slowenškú národnost za odpor proti zákonom! lásku k národu za zradu proti vlasti! bratenje sa s Čechi, Morawani, Srbi Horwáti, za zpiknutje pokladajúc! Až tu wideli Slowáci, že sú oni ta widomá tatranská budúcnost, to Slowenško w Slowenšku! Tato hrđinska powedomost ostrila wuolu jejich; zachowali vlasti zákon, maďarski znajúc; ale aj ten božski, prirodzeni, cti a miluj národ vlastní, w srđci ostrihajúc. Darma letel ten wirok: kdo nezna maďarski, neprijde k úradu! ten zformutil len bojazliwé dusse, wjac chlieb jako národ milujúce. Už djetki slowenške maďarski otče náš bez citu šsemráwali, už sa do chramow maďarcina w tjerala, už sa Sláwi Dcera páčila, knihi katolíckej mládeži od possetilcow trhali; už sa šinkowja a dceri slowenške za rodičow hanbit a slowenške matki preklnat začinali; už aj Slowáci sami, darma je, už je po nás! wzdicháwali; len mladí šuhajci na Ustawoch „Bej Slowáci, esste naša Slowenšká reč žije“ prospewujúc — nepohnuti stáli na stráži národa. Bolo to w tedi, ked sa dwoje newidané pokolenje ludi zjawilo w Uheršku: maďaron a panslaw; w tedi, ked sa už Uherško na dwa tábori delit počínalo.

Kdo chce widet jako ten zčemereni šwet wizeral, pozri do Panorama „Kocúrkowo“ otworeného! Brozné to boli časi pre Slowáka, a šotwa

proročki básnik: „Nad Cetrú sa nebo kali“ wi-
 hlásil; uderilo do ústawow slowenskich. Padla
 pod intwiziciu mládež slowenská! Darma sa od-
 woláwala na práwo a lásku k národnosti; darma
 sšlechetni Martini, Šrér s messiani Pkessporškimi
 zastáwali mládež: dajte pokoj Slowákóm! rikajúc;
 ústawi zpusťli! Štúr sa lúčil s junáki svojimi w
 trefšúcej zime Dunajom odcházajúcimi. Zápalisté
 pjesně národnje, proročké básne, wrele rukotiski,
 bola wiprawa wihnancow osweti, zápalom ná-
 rodním prepásanich! Dunaj njesel wnukow do
 wihnanstwa! Kdobi tu nezpomenul na to Kristowo:
 Wipowedit wás ze škol a t. d. Pútnikow po-
 zdrazil Dunajšči prorok: „Čo sto wekú blúdnich
 hodlalo, zwertně doba!“ Šolli nám zadiwenim pri-
 pominal: „Čšte Slowáci žijú a budú žit wždički
 se sláwu“ a t. d. Stoletje nasse tento ortel od-
 súdilo, žtrpal pri nem duch protestantizmu — žhro-
 zilo sa krestanstwo, laklo prawé wlastenectwo —
 šlje maďarskej mládeže za wrštweniki, sú swedko-
 wja hrozného toho Tribunálu. Wistríhali tu wla-
 stencow svojich Séceni a Dežéšči sprawedliwi, ale
 nadarmo! Klesli ústawi, nje ale neuhastitelni zá-
 pal mládeže slowenskej. Nowákóm junáckim sřiha-
 nim, priššli k pomoci zmužili Weterani, ostrowti-
 pni Čaplowiči, Chalupkowci, Seberini, Šodža,
 Šurban s mnohimi. — Štúr w tom čase žpisal
 kriwdi a rani Slowákóm zataté. Padli ústawi,
 priššel rad na Seniorati, stáli tam už muži ná-
 rodu werni na stráži; boj sa wrútil do Čirkwi!
 Čažko dostáwali úradi Slowáci werni! Slowák

štál opušteni, vlast mu bola macocha, hladal otea
 we Wjedni. Šediwi Biskup Jozeffi, Kuzmáni,
 Chalupka, Bodža, Štur, Šurban, Paulini, za-
 njesli kriwdi národa ku trónu; Ferdinand V, le-
 skawo wislissel prosbi slowenské. Čo ztrpel Jozeffi
 za tuto cestu, to je známé! lássa k národu bola
 fortuna jeho šedin; cesta ku trónu pomnil, utr-
 hanje protivníkow až do smrti, zlati hrobowi
 nápis. Čšte za žiwota jeho deletel Orel Tatran-
 ski na Slowensko, nesúci Slowátom na prosbi od-
 powed: Slowáci sú národ! Poklonil sa Slowát
 tejto milosti, a ohlásil we Spolkoch mjernosti, w
 školách nedelních, že chce bit národom. Zaplesali
 Slowáci a z žulowatila síla jejich k bojom nastá-
 wajúcim! Obmisslané spojenje Cirkwi Kalwínskej
 s Lutheranskú, bol čerstwi olej w boji národném
 Če, na čem pracuje krestanstwo w člowečenstwe par-
 sto ljet, dyceli wikonat maďariski vlastenci w prud-
 kém okamženi; to, čo majú rozhdnut dogmi ne-
 dotknuté, dyceli obsjahnut konjektúri politické; čo
 sa ma konat w swatinách srdeci, w rissi láski, to
 sa konalo w konwentoch búrliwich w nowinách
 politickích; a tak že otázka tato, tich najswatejšich
 práw člowečenstwa sa tikajúca, nepossla z Boha
 ale z ludi, nje z Cirkwe pripravenej, ale z jej
 aristokratie náhliwej, nje z písem swatich ale z
 nowin; že nebola na čase, nessler swoju cestu —
 nedessler božjeho požehnánja; a preto, jako jablko
 nezrelé na strome wedenja dobrého, do nehož ne-
 zakúsnul lud, zraje k plnisti času. — Pamatni spis
 w tomto boji wislissel pod menom „Unia“ od Šur-

bana, nedotknuteľnosť artikulow a ducha, wjeri ew. Luth. zastávajúci. Mnohi powstali proti tomu spisu, nedostihnúc ale ducha jeho, wrátili sa z cesty, a wideli tam čo je Hurban.

Šdarnejššie spojenje switlo Slowenstvu. Š materialu žtroskotanich ústawow — wistawili si Slowáci národní chrám Catin — učená to Společnosť prwích hlaw na Slowenstvu. Šlechetni údowja Catin mali to wznesené predsewzatje — úbohému ludu knihi lačné podáwat, chudobních ale mravních a národnozmislajúcich mladíkow w školách, bez ohľadu na náboženstvo sedrowat, a wúbec národní život napomáhat. Catin powstal w Liptowe, poslednú pamatnú sednicu držal w Čachticách u knáza Hurbanowského, kteri za toto pohostinstwo mnoho trpel. Sedelo tam knázstwo dwojého owčince sice, ale jednej wjeri, nádeje a láski k národu úbehému! Miloduchú reči otworil zasadenutje známí Hodža, za nim rečnili powestné hlawi: Záwodník, Hurban, Caban, Štúr Lud. a Karel, Holček, Cochius, Gerometta, Škulteti, Galbawi, Matúška, Nadlinští, Francisci, Plossic, Jurecki, Camasskowič, a t. d. — Boli tam aj nassí politici, a uznali že aj Slowáci majú mužow, kterim slusí čest a díka! Mna w tej šini zadumeneho owjalo to Kristowo: a bude jeden owčinec a jeden pastir! Widelo sa tam, že šlechtná nezwratná wuola je ten material, z kterého sa tworja sweti nové! widelo sa, že Slowák má wlast nje w penjazoch, hradbách, w oceli ale w šrdci mužow slowenškich. Bola to poslednja sedni-

ca Tatrína, a posledné užnesenje bolo to, abij Šilina bola budúca hospoda jeho; a tu už sedjacim spolu klepal na dwere newidomi duch weku: až potúd a ne ďále, wolajúc. Čachtice boli Jeruzalem, kde si podávali ruki apóstolowja národa, na križní cestu hrozného stoletja! Uderil zvon slobodi národom! a Šilina jak diwné sú ceski Božje! widela Šurbana a Štúra s junáti Tatranskými, nje len mečom ducha, ale aj mečom ocelowim prepísaného za národ! — Kdo si z nás nežjada dožit swjatečného dna otworeného Tatrína? Tam mám widet objatje sa mužow z Korintickéj cesti sa wátiwššich, jakožto wihnancow zlatimi križi záslul ozdobených, — máme widet jejich rani z boja žalára — máme očut ortele Slowákow na popravných mjestách čítané; uwidime oltár túžbi swate, a na ňem dútnajúci zápal poswetených srdci mužow do práce národa húfno sa hrnúcich! Pod switaj den Tatrína! odkrijeme si knihu zjawga na ceste stoletej, a dočítáme sa, jak kňazstvo peždi stálo na čele osudow člowečenstwa! Otcowa nassí trpeli za wjeru; mi za národnost. Krm za wjeru w Pressportku; Šulek w Komárne donal za národ. Otcow sa zatwárali školi pre teru, nám pre národ.

lowák dal prístressje Čechowi stihanému za wjer Čech prijal Slowáka utrápeného za národn. Kňazi njesli terchu s ludom pre wjeru; njesšspolu ortele aj pre národ. Ewanjelici zatawái ústawi vlastnej mládeži; Katolici podávaliuki w národnosti. Slawi chojej cirkwi túž-

jac po jednote, lutujú boje za wjeru; spravedliwi duchowja zatracuju boje, žaláre, sšibenice za národnost. Merte sa rúzni národowja wlasti, nech zmerná predbehne hrozne súdi potomstwa! Aj Slowáci sú už tu, chcú žit a budú žit w Rowno-práwnosti; chcú sa očlowečiť a w processi národném držja sa práw člowečenských; a na to wšsetki božje a ludské zákoni celá Europa a člowčenstwo dá swoje: Amen.

Preštáwajú díka Bohu časi, kde sa Slowák odeznáwal seba — pozrite do nowin či slovenských či německých, uwidíte mena ostrowtipných obrancow národa opusteného; zpozorujete jak wistupujú na swetlo hlawi pred tím neznáme, prawotu národa na seba berúce. Jak hrde dalo ovedčenje za národ Kat. kňazstwo z Trenčanského Pwazja w lúčowi požjar Kúčinimu dani! Kdo neoz pri reči Pongráca, — Bilského krásorečného a jich! Kdo znal pred tím horliwého zástupca Slowáka Šánricha? Kdo prizniwého Kúčinoho? Kdo sa etessi ne-unawenému Slawáčowi, Kozáčefowi, Ľajfowi, Chalupkowi, Ostrolučim, Mándorimu, Ktorinowi a mnohému Bránikowi — národ bnicimu! S jakú úctu k vláde priwítali Slovci wiššje šfcoli na Slowensku! Jaká nádej puw junátoch na Semeniskách! nenilž toto nekhné rukojemstwo národnjeho žiwota a budúcnost! A toto nech obžiwi newládnych, posilni dúfajic, zmuži chýlestiwých, obohati chudobných, pestawia nohi klesajúcich, zpamatá pochibujúcich, zahai posmewača, posmeli a nadchne nadaných, pesti nad-

šmenich, mužow, ženi, mládencow, panni, starcow, a celi národ oweje požehnaním? Čisté majú úmysli stateční Slowáci, jejich heslo je: Bud vlastní werni, ctitel každého národa a wjeri, ozdoba krajini, podpora tronu, milovník panovníka, a služebník boží! cíl jejich je křesťanské človečenstvo! A kdo powáží, čo sa za krátky čas wífenalo na Slowenšku; jako sa ten, len pred niekoľki roki, tak rečeno od abecedi započati život národní zmožel a zotawil: ten o čistých úmysloch Slowáka, z ohladu na vlast a trón — o božjej pomoci na jeho cestách w pochibnosť nepadne. Známa nám je opustenost; ale aj wjera a witrwalost Slowáka. Mi síce kteri žijeme, widime len ráno národa po křiwawich zorách switajúce; Jánški den Slowenška a pravé polodno, budú widet už len hrobi nasse; zlati wěk naš obnowi a pozlátí Pomníki zpráchniwelich sinow wernich Tito Bohochwile a weki, odložené sú nemluwnátkám budúcnosti! Mi žijeme w pripravach k wekom lepššim, a dožili sme už mučedníkow za národ; dožili jak mnohi Nifodem wíchádzá na swetlo a Saul na Pawla sa meni! jako slowenšké Niniwe začínaju činit pokánje! Možné, že ponese me ešte drahé obete jako Slowáci, len že nám to nenasúdi zákon ale násilenstwo; budemeli trpet, tu je národ swedeč toho, čo, kdo, prečo, jako trpí? Slowáci wíroštili z detinstwa newoli, berú sa k stolu Nownoprawnosti, jako občanja na swet síci a dedičowja praworowni. Kteri národ je šťastnejšši jako ten, kteri je už na ceste života postaweni, kteri má jistú ná-

Dej budúcnosti! A takí je aj národ náš, ktorí je-
 šté nežil, a preto má, môže a bude žit! A w
 tejto nádeji končím básen moju w pokojných úra-
 du hodinách usporenú. Teba Mijawa, ti milá ko-
 listka mojeho detinstwa, jako kniaz prežehnávám!
 Cis mi odekrila krásni boží swet, w twojej kni-
 ze moje meno stoji, twoje wrscki a wodi hráwali
 sa s mojím dylapčensstwom. Twoji učitelja uká-
 zali mi cestu na ktorej ja stojím. S plačom som
 ta opusckal jako mládenček, s radostú som ti slú-
 žil jako kaplán, a wčil s wrúcnú lásku swetu o
 Tebe zpjewám. Hodnás Ti památki a hodné do-
 brého mena Twoje tisíce. Prijmi dar tento, kteri
 Ti já menom sinow Twojich prinássám! Búh ostri-
 haj Teba, a požehnávaj w obchodoch, doma i na
 cestách Twoje tisíce, a ked nás tu nebude wjac,
 ked sa tisíce Twoje na solni stlp zmenja — nech
 je Mijawa w pamati Wečnej!!!

LIBRARY OF CONGRESS

0 002 378 292 3 ●